

aanwezig
Voorzitter
Mevrouw A. Koegler

raadsleden en

fractieassistenten:

mevr. M. Alberts
mevr. F. van Amerongen
De heer A. van den Berg
De heer E. Braam
Mevr. M. ten Brummelaar (f.a.)
De heer D. Cupedo
De heer C. Dolmans
de heer M. Ezinga
mevr. I. Jansen (f.a.)
mevr. N. Kames
De heer J. Karremans
mevr. N. Kistemaker
Mevr. H. van der Kooij
De heer A. Kooy
mevr. M. Koopman
de heer G. Kruger

De heer D. Leseman (f.a.)
de heer J. Loof (f.a.)
mevr. L. Maliepaard (f.a.)
mevr. R. de Man
De heer R. van der Meij
mevr. B. Niesen (f.a.)
Mevr. W. Van Nunen
Mevr. L. Oude Alink (f.a.)
De heer J.C. de Paredes
Sanchez
De heer M. van Reijen (f.a.)
Mevr. J. Schröter
De heer C. Sleddering
De heer R. Veerman
De heer P. van der Velde (f.a.)
De heer M. Weterings
Mevr. E. Woudstra

Portefeuillehouders:

wethouder mevr. Besteman
wethouder mevr. Bentvelzen
wethouder dhr. Keus
wethouder dhr. Lugthart

Forumgriffier:

Mevr. P.E. van Santen

Betreft
Openbaar verslag Forum Samenleving d.d. 8 juni 2021

Datum: juni 2021

1. Opening

De voorzitter: Goeienavond dames en heren. Het is 19.00 uur dus dat betekent dat we gaan beginnen met Forum Samenleving van 8 juni, uurtje eerder als normaal. Fijn dat u allemaal tijd heeft kunnen maken. Ik hoop dat u allemaal smakelijk gegeten heeft, beetje snel waarschijnlijk. De vergadering wordt uiteraard weer online te volgen zoals we gewend zijn. Ik wil u verzoeken om allemaal uw microfoon uit te zetten en als u het woord voert de microfoon aan te zetten en ook het beeld zodat ik goed naar u kan kijken en de mensen thuis ook. We hebben een lange agenda. Een uitdaging voor ons allen, maar die klus gaan we gewoon klaren.

2. Algemeen spreekrecht inwoners

De voorzitter: Dus laten we snel overgaan naar de agenda. Er hebben zich voor vanavond geen inwoners gemeld om in te spreken, dus daarmee kunnen we dat agendapunt ook gelijk afsluiten.

4. Vaststelling agenda

De voorzitter: Is er nog iemand die toevoegingen heeft of opmerkingen over de agenda zoals die voorligt? Nee? Dat is mooi.

3. Lijst van ingekomen stukken

De voorzitter: Ik sla de lijst van ingekomen stukken over, zie ik. Heeft iemand nog op- of aanmerkingen over de lijst van ingekomen stukken? Over de wijze van afdoening daarover.

Mevrouw van Nunen (PvdA): Zoals jullie ... Zoals iedereen heeft kunnen zien heb ik een verzoek ingediend om ...

De voorzitter: U blijft stilstaan, maar u heeft een verzoek ingediend om de IB te agenderen. Even kijken, de IB 21-048, het Regionaal Programma Laaggeletterdheid. Is er steun in het Forum om dat te agenderen?

Mevrouw Ten Brummelaar (RB): Ja voorzitter, Rijswijks Belang steunt dit voorstel.

De voorzitter: Dat is mooi. **Daarmee gaan we de IB 21-048, het Regionaal Programma Laaggeletterdheid agenderen voor het volgende Forum.** Ik weet niet of mevrouw Nunen dat ook heeft meegekregen want bij mij staat ze nog steeds in freeze-toestand. En anders dan melden we dat haar als ze dadelijk weer binnenkomt en verbinding heeft. Ik zal haar even appen anders.

4. Vaststelling agenda

De voorzitter: **De agenda was zo vastgesteld,** die was prima zo.

5. Mededelingen college

De voorzitter: Gaan we over naar het agendapunt Mededelingen vanuit het college. Wethouder Bentvelzen, u heeft een mededeling.

Wethouder Bentvelzen: Dat klopt voorzitter, dank je wel. Ik heb een mededeling dat we gaan starten met de aanbesteding voor de Wmo H4. We vinden het heel erg belangrijk dat daarvoor input geleverd wordt door de verschillende raden vanuit de H4. Dus daarvoor zal een bijeenkomst worden belegd eind juni via de werkgroep Sociaal Domein.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Bentvelzen. Zijn daar nog of vragen aan wethouder Bentvelzen? Nee? Zijn er verder nog mededelingen vanuit het college? Dat is mooi. Sluiten we daarmee ook dit agendapunt af.

6. Terugkoppeling Gemeenschappelijke Regelingen o.a. Jeugdzorg

De voorzitter: Gaan we over naar het volgende agendapunt: Terugkoppeling Gemeenschappelijke Regelingen. Wethouder Bentvelzen, zijn er over Jeugdzorg nog terugkoppelingen die u wil doen aan de raad?

Wethouder Bentvelzen: Nee, momenteel niet voorzitter. De 14^e hebben we een grote bijeenkomst omtrent de regiovisie die lokaal nog verder uitgemeten wordt, dus daar spreken we elkaar maandagavond over. Overigens wel heel belangrijk. En 8 juli heb ik de laatste bestuurlijk overleg voor de besluitvorming.

De voorzitter: Dank u wel wethouder Bentvelzen. Zijn er verder nog terugkoppelingen vanuit de gemeenschappelijke regeling? Nee? Sluiten we ook dit agendapunt af.

7. Overzicht toezeggingen en moties

De voorzitter: Gaan we over naar de lijst van toezeggingen en moties. Er is flink geschoond in de lijst van toezeggingen en moties. Zijn daar nog op- of aanmerkingen over vanuit het Forum?

Mevrouw Alberts (GL): Ja, dank u wel. Over toezegging nummer 79, dat gaat over de schriftelijke vragen die we vorig jaar hebben gesteld. Artikel 44-vragen over doelen en ambities voor 2020. Daar hebben we uiteindelijk de toezegging van de burgemeester op gekregen begin van dit jaar, dat het iedere week in B&W zou komen en dat we uiteindelijk de antwoorden zouden krijgen. Maar tot mijn verbazing, we hebben er ook al wel eens eerder naar gevraagd, zijn er nog steeds geen antwoorden en staat die wel op afvoeren. Dat kan natuurlijk niet. Dus graag eerst wel de antwoorden, zoals is toegezegd. En dat mag in porties, dat hoeft niet allemaal in één keer zoals ook al eerder gezegd is. Maar wel gewoon, dat we gewoon specifiek op die vragen antwoorden krijgen. Daar wachten we nu al een jaar op. Het is het college wel gelukt om allerlei raadsvoorstellen te doen. Ambtenaren hebben van allerlei werk gedaan, maar op onze vraag nog steeds geen antwoord.

De voorzitter: Oké. Dank u wel mevrouw Alberts, begrijpelijk. Ik durf daar niks over te zeggen. Ik denk dat het verstandig is om even in overleg met het college en de burgemeester u daar schriftelijk op terug te komen met een reactie over hoe we hiermee omgaan, en tot die tijd deze niet van de lijst af te halen.

Mevrouw Alberts: Graag, dank u wel.

De voorzitter: Prima. Zijn er nog meer op- of aanmerkingen over de lijst? Mevrouw Van der Kooij.

Mevrouw Van der Kooij (GL): Nummer 88 op de lijst is soft- en harddrugs, daar hebben we ... Rond de APV hebben we daar opmerkingen over gemaakt dat daar naar gekeken zou worden. Dit punt staat ook het voorstel om af te voeren, maar dat, ja daar zijn we het ook niet mee eens. We vinden het in ieder geval dat voor een volgende APV dat er daar over nagedacht moet worden.

De voorzitter: Ja, duidelijk. Dus dat het punt ... Dat het voorstel wordt afgevoerd omdat het punt meegenomen wordt in de landelijke discussie maar dat is voor u niet afdoende begrijp ik.

Mevrouw Van der Kooij (GL): Nee

De voorzitter: Dus ook deze ... Nee, ja. Nee, logisch. Dus ook dit gaan we even overleggen en daar komen we schriftelijk bij u op terug en ook deze zullen we dan nog niet van de lijst afhalen.

Mevrouw Van der Kooij (GL): Ja, dank u wel.

De voorzitter: Zijn er nog verder op- of aanmerkingen over de lijst? Nou, dat is mooi. **Dan is daarmee de rest van de lijst akkoord bevonden.** Is fijn, dan hebben we weer een mooi en helder en kort en duidelijk overzicht met elkaar.

8. Vaststellen Forumverslag: 20 april 2021

De voorzitter: Gaan we over naar het verslag van de vorige vergadering. Zijn er op- of aanmerkingen over het verslag van de vorige vergadering? Nee, dat is tegenwoordig een heel duidelijk en heel uitgebreid letterlijk verslag, dus daar kan je eigenlijk weinig meer over zeggen. Dat is mooi. Sluiten we ook dit agendapunt af.

Verslag wordt ongewijzigd vastgesteld.

9. Raadsvoorstel Kapitaalstorting Stedin (21-035)

De voorzitter: Gaan we over naar het volgende agendapunt, het eerste raadsvoorstel dat voorligt. Het raadsvoorstel Kapitaalstorting Stedin. Ik wil je verzoeken als je daar het woord over wil voeren of u even uw handje omhoog wil doen.

De heer Sleddering (VVD): Het is een, wel een beetje een raar agenda-onderwerp. En wel niet zozeer wat het onderwerp betreft, maar wel de financiële dekking die wordt aangegeven, die gaat namelijk uit het Groeifonds. En daar gaan wij nog apart over praten. Dus laat ik dit zeggen: voor de VVD wil ik wel over dit onderwerp praten maar het geeft geen enkele garantie want wij gaan later nog over de dekking praten. Dat we dat maar even meegegeven hebben. Stedin wacht een grote taak in kader van de transitie van de energie, begrijp ik. Dat daar kapitaal voor nodig is begrijp ik ook. En dit is een mooie gelegenheid om aandelen te verwerven door de gemeente in het bedrijf Stedin met een gegarandeerd dividend, nog mooier. Dus de VVD is hier in principe voor om aandelen te verwerven in dit bedrijf. Ik heb daar wel vragen bij. Kijk, het moet niet zo zijn dat Stedin dit geld van ons gaat gebruiken om aan de energietransitie te werken. Vervolgens voor die energiewerkzaamheden de tarieven gaat verhogen waardoor de burgers ook nog een keer deze operatie gaan betalen. Dus ik zou van de wethouder willen weten: welke afspraken heeft hij met Stedin gemaakt over de tarieven, en dat we dus niet dubbel, wellicht soms driedubbel de rekening gepresenteerd krijgen? Verder hebben we er geen vragen over, we zijn in principe bereid deze stap te maken. En hoe het gefinancierd wordt, daar komen wij later op terug.

De voorzitter: Dank u wel de heer Sleddering, ja we komen inderdaad later nog te praten met elkaar over het Groeifonds. Dus het staat u uiteraard vrij om daar ook dit weer in mee te nemen. Gaan we over naar mevrouw Ten Brummelaar van Rijswijks ...

De heer Sleddering (VVD): Correctie, correctie, correctie voorzitter.

De voorzitter: Ja mijn...

De heer Sleddering (VVD): Afgesproken is met de raad dat wij over het fonds apart gaan praten. Dus het is ongepast om nu al een voorstel in te dienen met een dekking uit dat fonds.

De voorzitter: Duidelijk.

De heer Sleddering (VVD): Het staat mij niet vrij, het staat de wethouder niet vrij om dit voorstel te doen.

De voorzitter: Nee, het staat ons wel vrij om nu als Forum daar alvast met elkaar over te praten. Dat hoeft uiteraard ook niet, we zouden het ook van de agenda kunnen halen en op een volgend moment met elkaar bespreken. Maar gezien alle handjes die omhoog gaan lijkt het me verstandig om gewoon even deze ronde af te maken. Duidelijk. Gaan we over naar mevrouw Ten Brummelaar van Rijswijks Belang.

Mevrouw Ten Brummelaar (RB): Ja, ook wij hebben met veel aandacht de stukken gelezen en we hebben er toch een aantal vragen over. Als eerste kunnen we ons aansluiten bij de vraag van **de heer Sleddering** van de VVD. We willen ook graag weten welke afspraken er gemaakt worden omtrent de kosten die, of de tarieven die doorberekend worden aan de burgers. Want wij vrezen ook voor ja, dubbele lasten voor hen. Verder komt dat wij ons afvragen welke garantie er gegeven wordt dat Stedin ook daadwerkelijk het dividend gaat uitkeren. Het is zo dat vorig jaar ze erg makkelijk een brief gestuurd hebben dat we een, de huidige, of dat ze niet aan de huidige financiële verantwoording konden voldoen naar Rijswijk. Dus wij willen dan graag de garantie dat dit ook jaarlijks gedaan wordt. Verder hebben we uitgerekend dat als we een investering doen in de aandelen van 3,56 miljoen en daar een uitkering van 3 procent dividend op plaatsvindt, dat het 33 jaar duurt voordat we de

aandelen hebben terugverdiend en dat gaat dan over deze inleg. Wij vragen ons af wat de wethouder daar van vindt. Daarbij komt dat we ons echt afvragen wat er gaat gebeuren als Stedin een cashflowprobleem heeft. Dus, en de laatste vraag is: wie houdt de waarde van de aandelen in de gaten en zit er een verzekering op die aandelen? Want aandelen kopen is leuk als ze omhoog gaan, maar aandelen kunnen ook dalen. En wat gebeurt er dan?

Mevrouw Alberts (GL): Een groot aandeel in de netbeheerder vergt een eenmalige investering en levert Rijswijk een jaarlijkse dividendopbrengst op. Het geeft Stedin de mogelijkheid te investeren in het elektriciteitsnet om grote aanpassingen te maken aan het energiesysteem. Noodzakelijk voor de noodzakelijke energietransitie. Financiering, daar kunnen we als GroenLinks dan wel direct uitspraken over doen. Aangezien we nog steeds geen inhoudelijke kaders hebben geformuleerd voor de Enecogelden die inmiddels het Groeifonds zijn gaan heten, lijkt het GroenLinks heel verstandig om deze investering te doen. Immers zijn we gewend aan een jaarlijks dividend en het grote bedrag dat we in één keer ontvingen lijkt tot nu nog niet zo aan Rijswijk besteed. We zien het niet als een vraag of een mogelijkheid, maar als een logisch vervolg, een logische keuze, dat Rijswijk die dividendopbrengsten gebruikt voor de verduurzaming van de eigen energievoorziening via terugstorting in het fonds of bestemmingsreserve energietransitie en klimaat zodat we daarin kunnen investeren. Mocht het niet mogelijk zijn om het dubbele van het Rijswijkse pro rata aandeel van 7,12 miljoen te bemachtigen, maar slechts voor 3,56 miljoen of alles daar tussenin aan extra aandelen te kopen, blijft het restant dan ook geoormerkt voor de energietransitie en klimaat? Graag hiervan een bevestiging.

Mevrouw Van Amerongen (GBR): Ook wij hebben het in de fractie hier uitgebreid over gesproken en wij kwam tot een aantal afwegingen. Allereerst dient deze kapitaalstorting voor het publieke belang in het kader van de energietransitie, dus het draagt ook bij waar we als gemeente voor staan. Uit financieel oogpunt vinden wij dit ook een goed idee, want het is een aantrekkelijke investering met gegarandeerde rendement en het risico is dus laag. Momenteel zijn wij al aandeelhouder van het bedrijf, dus als we in de rol van aandeelhouder denken, dan is het positief voor Stedin want het geld is nou eenmaal echt nodig. Dus met deze afweging staan wij positief tegen het voorstel mee te doen met de kapitaalstorting keer twee, en om het rendement terug te laten vloeien naar het Groeifonds. Wel hadden wij nog een aantal vragen aan de wethouder. We hebben namelijk al vernomen dat meerdere gemeentes positief tegenover dit voorstel staan en dat zij ook dubbel willen storten. Wij vragen ons af hoe de inschrijving dan werkt. Is het wie het eerst komt die het eerst maalt, en wat gebeurt er als zij overvraagd zijn? Dan lezen we ook dat bij de cumulatief preferente aandelen meer zeggenschap komt en wij vragen ons af wat dit extra zeggenschap precies inhoudt.

De heer Karremans (Wij): Allereerst wil ik melden dat ik dit een lastig onderwerp vind. Aan de ene kant wordt er weer flink wat geld uitgegeven, maar aan de andere kant levert dit op lange termijn ook weer geld op. En als ik het goed begrijp is deze, ik noem het maar even een financiële injectie, nodig vanwege de investeringsplannen in de energietransitie. Ik zou graag van de wethouder willen weten hoe Stedin van plan is om de energietransitie uit te voeren indien wij geen aandelen gaan kopen. Dus hoe gaan ze het dan oplossen? Daarnaast zou ik van de wethouder ook willen weten hoe de andere gemeentes hier in staan. Niet dat wij dadelijk als Rijswijk de enigste gemeente zijn die er geld in pompt.

De heer Kooy (PvdA): Voor deze hebben we een, deze ronde een aantal technische vragen over een vrij technisch onderwerp aan wethouder Keus. Want wij zien hier heel weinig groencomponent in. Ik denk dat dat veel efficiënter ergens anders te behalen is, maar dit is een technisch-financieel component, dus vandaar dat we even de vraag erop richten. Het verbaast mij dat **VVD** meegaat met

gegarandeerd rendement in aandelen. Aandelen zijn nooit gegarandeerd rendement, dus toch wel even toelichting van de wethouder hoe we aan, in de aandelenmarkt rendement kunnen garanderen. Maar zeker ook: dit is een collegebesluit, collegemandaat. Het ligt nu voor aan de raad. Wat als niet twee derde meerderheid voor het groenfonds wordt gehaald? Ik noem het nu even groenfonds omdat het een groen onderwerp gaat dan. Wat dan? Gaat de wethouder dan nog steeds dit, als we dit uit de gemeentekas uit liquide middelen zouden betalen, zou de wethouder dan ook dit voorstel doen? De opbrengsten. Er wordt gesproken over opbrengsten minus omslagrente. Daar wil ik graag even wat verheldering op hebben, want op onze rekening hebben staan kost gewoon geld.

De voorzitter: Mijnheer Kooy, in deze zaal valt u in ieder geval weg en zo te zien aan de reacties van alle anderen bent u niet meer hoorbaar. U blijft hangen. Nee. Ik sla mijnheer Kooy heel even over en als hij straks weer terugkomt dan geef ik hem uiteraard weer gelegenheid om het woord verder te voeren. Ga ik voor nu even over naar D66. Mijnheer Dolmans.

De heer Dolmans (D66): Ja, D66 Rijswijk is in principe voorstander voor te blijven deelnemen, voor hetzelfde of een hoger percentage in Stedin. Niet omdat we het als belegging zien, want de gemeente is geen beleggingsinstelling, maar omdat we een ondersteuning daarbij leveren aan de maatschappelijke opgave die Stedin heeft in de energietransitie. Daarnaast kunnen we ook de dividenden die we krijgen, en inderdaad, die zijn niet zeker, maar als we ze krijgen kunnen we die ook gebruiken voor de energietransitie in Rijswijk zelf. Dus wij zien eigenlijk aan dit voorstel weinig bezwaren en we ondersteunen dat dan in grote lijnen ook.

Mevrouw De Man (OR): Bij dezen alvast excuses, mijn camera die laat mij verschrikkelijk in de steek. Maar als het goed is zien jullie een mooie foto van mij dus weten jullie in ieder geval wie er spreekt. Nee? Oh, dat is nou net jammer. Nou ja goed, bij dezen in ieder geval. Onafhankelijk Rijswijk staat in principe positief tegenover dit voorstel. Tegelijkertijd zijn we het wel eens met de **VVD** dat we dit, dat we het besteden van het Groeifonds natuurlijk apart nog gaan bespreken dus dat we eigenlijk vinden dat dat daarin moet worden meegenomen. Maar goed, in ieder geval hierbij alvast onze feedback daarop. Daaraan toegevoegd wil ik ook nog wel zeggen dat wij ook de zorgen delen over het eventueel verhogen van de tarieven. Dus we wachten het antwoord van de wethouder daarop eventjes af.

De heer Braam (BVR): Waar Beter Voor Rijswijk toch een beetje mee zit is toch de aparte situatie die nu ontstaat dat er aan de ene kant Enecogelden, dus we hebben de aandelen van Eneco hebben we verkocht. Nou lag daar natuurlijk wel wat druk van heel veel andere gemeentes, dus dat wil ik zeker daarin meenemen. En dat we nu aan de andere kant toch eigenlijk, noem het maar Eneco deel twee, Stedin, dat we daar extra aandelen van gaan aankopen. Eigenlijk wordt dat vooral gedaan voor een injectie om ervoor te zorgen dat het onderhoud, ja ik zou bijna zeggen misschien wel het achterstallig onderhoud, om dat weg te werken. Ja, dus dat is best wel dubbel. Dan is daarmee toch ook nog even de vraag bij: wat is de sterkere overweging ook voor ons in Rijswijk mee te doen, zeker met de wetenschap als je ziet dat een Den Haag, een Delft, Rotterdam al hebben aangegeven dat ze zo'n als ik het goed heb begrepen circa 140 miljoen euro daarvan al te willen tackelen. Dus ja, ik zie niet direct de grote behoefte alhoewel ook toch een stukje kapitaal waar je een zekerheid hebt van rente, terwijl je op de kapitaalmarkt op dit moment als je geld bij wijze van spreken leent, al helemaal geen rente hoeft te betalen en als je geld wil sparen dan krijg je helemaal niks. Dus in die zin is dat dan wel weel grappig dat het helemaal aansluit, en daar wil ik in ieder geval tegenspreken wat de **VVD** zegt, bij het Groeifonds. Want in het Groeifonds, daar hebben we natuurlijk een aantal maanden geleden met z'n allen afgesproken wat de uitgangspunten zouden moeten zijn voor ieder onderwerp wat op de agenda zou komen. En natuurlijk, er staan straks meerdere onderwerpen in één keer op de

agenda, maar waarom zouden we dit onderwerp niet apart bespreken? Want we hebben destijds keurig ook afgesproken dat we ieder onderwerp tegen het lijstje van punten aan zouden hangen zoals dat feitelijk is omschreven voor het Groeifonds. Daar horen die beruchte ladder noem ik het dan maar even, zeg die wordt hier ook keurig gebruikt. Dan zijn er ook vragen gesteld door andere partijen, ik zal ze niet allemaal herhalen, maar het gaat inderdaad ook weer als het gaat om de wat langere termijn, er is natuurlijk straks heel veel geld nodig, vooral heel veel geld voor toch de, ik noem het dan toch maar breed de energietransitie, waar voor een gedeelte ik best in mee wil gaan maar het heeft toch ook grote consequenties hier voor investeringen die worden gedaan voor het zogenaamde WarmtelinQ, daarbij ook Qbus zoals u die wellicht ook wel kent hè, de leiding vanuit Rotterdam het havenbedrijf om de restwarmte door half Zuid-Holland heen te jagen. Kost vele miljarden uiteindelijk, laten we daar heel eerlijk in zijn, zeg het wordt gedaan alsof het enkele honderden miljoenen kost maar het gaat gewoon veel, veel meer kosten. En dan hebben we het nog maar niet over het failliet wat dan straks nog gaat plaatsvinden van enkele probeerseltjes die door Rotterdam en richting Leiden destijds in zijn gezet, waar straks ongetwijfeld ook een partij als Stedin denk ik mee belast gaat worden om wellicht mee te gaan dragen in het verlies. En ook daar zou ik met name van de wethouder willen weten: hoe kijkt hij daar tegenaan? Ziet Beter voor Rijswijk het verkeerd of zit daar een greintje van waarheid in en is het dividend dat we nu hebben, is dat misschien leuk dat we dat voor een of twee of drie jaar krijgen, maar wie weet dus door dat soort grote tegenvallers is het over een aantal jaar misschien wel weer voorbij.

Mevrouw Schröter-Haas (CDA): We hebben de aandelen van Eneco net verkocht en nu zitten we als gemeente, gaan we als gemeente aandelen van Stedin kopen. Voor het CDA zit er wel een wezenlijk verschil in de aandelen van een Eneco of die van Stedin. Het netwerk van Stedin is in het bezit van de overheid en daarmee zien we een duidelijke rol voor de overheid weggelegd nu er investeringen nodig in het netwerk, om tot de energietransitie te komen. We gaan ervan uit dat de aandelen gaan renderen in dividendopbrengst en dat dat ook weer terugvloeit naar de gemeentekas. Het CDA staat dan ook wel positief tegenover dit raadsvoorstel. We vragen ons wel af hoe omliggende gemeenten hier tegenover staan. Kan de wethouder dit toelichten?

De voorzitter: Mijnheer Kooy van PvdA is ook weer bij ons, dus die ga ik nog even het woord geven. Mijnheer Kooy.

De heer Kooy (PvdA): Ik ga even een heel klein stukje terug want ik weet niet precies wanneer ik eruit was gegooid.

De voorzitter: O jee, mijnheer Kooy die valt er weer uit. Dat is de tweede keer, nou drie keer is scheepsrecht. Ik weet niet of hij zo nog terugkomt, maar omwille van de tijd ga ik dan toch naar de eerste termijn, de beantwoording van wethouder Keus.

Wethouder Keus: Ik hoop niet dat de stroom uitvalt bij **heer Kooy** want dat is precies ... Nou, misschien juist wel want dat is gelijk ook bewijs dat we moeten blijven investeren in ons elektriciteitsnetwerk. Dus nou ik ben in afwachting. Ja, dit is inderdaad geen alledaags onderwerp waar we het hier over hebben. Ik sluit me dan ook wel aan bij **de heer Karremans**, het is een lastig, complex onderwerp. Maar tegelijkertijd zie ik ook aan de vragen die worden gesteld dat gelukkig jullie er allemaal goed in zitten. Volgens mij raken jullie ook wel de kern van waar, welke afwegingen er gemaakt zouden moeten worden. Dus allereerst een heel klein stukje context, want ik hoor inderdaad ook een paar partijen ook zeggen: hoe zit dat nou, ene kant de netaandelen Eneco van de hand gedaan met een opbrengst en nu gaan we investeren in Stedin. Ik denk dat de fractie van het **CDA** dat keurig heeft verwoord: inderdaad het verschilt, dat is ooit met de splitsingswet, of de wet Onafhankelijk Netbeheer om het gewoon correct te zeggen, dat inderdaad het netbeheer dat dat

gescheiden moet zijn van de productie en de levering. Dus op het net vindt er concurrentie plaats tussen allerlei partijen maar het net is in handen van één partij, een monopolist. Die is ook bij wet is dat zo geregeld dat dat een publieke, dat dat publieke partijen moeten zijn of een publieke partij. Nou, voor het hoogspanningsnet is dat TenneT, het is honderd procent in handen van het Rijk. Daarnaast zijn er een aantal regionale netbeheerders waaronder dus Stedin, maar ook Enexis, Alliander en ook daar geldt eigenlijk hetzelfde vraagstuk waar wij nu voor staan. Dat zijn namelijk de investeringen die nodig zijn voor de energietransitie. Dat is een enorme majeure operatie die de komende decennia echt gaat plaatsvinden, waarbij enorme investeringen gedaan moeten worden die niet direct ook kunnen worden terugverdiend door de netbeheerder. Tegelijkertijd erkennen we ook, en dan sluit ik me inderdaad ook aan bij de woorden van **de heer Dolmans**, is het ook een maatschappelijke taak, een verantwoordelijkheid om deze bedrijven die in handen zijn dus van gemeenten, om die investeringen te doen om die energietransitie ook echt te laten slagen. Dus je ziet om het even wat concreter te maken, en ik denk dat iedereen hierover mee kan praten, we gaan steeds meer huishoudens hebben zonnepanelen, komen steeds meer elektrische auto's, we gaan elektrisch koken, elektrisch fietsen. Dus daar wordt steeds meer een beroep gedaan eigenlijk op dat elektriciteitsnet en dat maakt dus dat we ook moeten blijven investeren in het net. We moeten gaan verzwaren, uitbreiden en vooral ook veel slimmer gaan maken voordat we al die elektriciteit die we opwekken bijvoorbeeld met onze zonnepanelen, dat we dat ook kunnen inzetten op het moment dat we het nodig hebben en niet dat we dat eigenlijk terugleveren aan het net en daar verder niks meer mee kunnen doen met alle gevolgen ook van dien met het vastlopen en alle andere overlast. Dus dat betekent echt dat we moeten gaan investeren. Ik zei al: dat die tarieven die we daarvoor, althans die bedrijven als Stedin daarvoor in rekening kunnen brengen, die zijn beperkt in, ook door middel van wetgeving en in dit geval de ACM die daar een belangrijke rol in heeft. Dus dat betekent dus dat daar heel veel kosten gemaakt moeten worden op korte termijn, maar die niet doorgerekend kunnen worden in de tarieven. Dat betekent dus dat ook, dat betekent dus dat de netbeheerders geld moeten gaan lenen, maar steeds meer geld moeten gaan lenen en daardoor hun kredietwaardigheid om het zo maar te zeggen steeds slechter wordt. Dat is dus... Dat betekent dus dat er voor leningen veel meer betaald moet gaan worden aan rente. Die kosten gaan vroeg of laat ook weer worden doorberekend in de tarieven. Dus vandaar dat Stedin en de aandeelhouderscommissie vraagt aan de aandeelhouders om inderdaad deze inbreng van eigen vermogen, deze kapitaalinjectie te doen zodat we ook tegen aantrekkelijke voorwaarden kunnen blijven lenen en daarmee dus ook invloed hebben op dat die tarieven niet harder stijgen dan nodig is. Of de tarieven niet gaan stijgen, ja dat is niet te beloven maar dat is wel natuurlijk de inzet. Dus er worden gewoon kosten gemaakt, er worden investeringen gedaan, er worden kosten gemaakt, en die zullen ook inderdaad doorgerekend moeten worden. Maar daarvoor zijn allerlei factoren van belang. Een hoop onduidelijkheid nog over bijvoorbeeld wetgeving die ook het volgend kabinet mee zal moeten gaan komen. Afspraken met de ACM maar ook financieringsvormen die veranderd moeten worden. Dus ik kan niet zo één twee drie keihard beloven dat tarieven niet zullen gaan stijgen, maar ik kan wel beloven dat dat de inzet is van de aandeelhouders die allemaal dus gemeentes zijn en ook voor hun burgers gewoon lagere tarieven en betaalbare energietransitie voorstaan. Dat is een van de voorwaarden ook waarom we ook als gemeentes met het klimaatakkoord akkoord zijn gegaan uiteindelijk. Dus dat ten aanzien van de tarieven. Ik had veel vragen ook over het Groeifonds en over de dekking van deze investering. Het klopt inderdaad dat wij nog komen te spreken over het grotere pakket aan investeringen die we vanuit het Groeifonds gedekt zien worden, dat voorstel aan de raad. Echter, u heeft ook kunnen lezen in de stukken dat ten aanzien van de kapitaalstorting er ook een deadline door Stedin is opgelegd, een vijftig dagen-termijn om te laten weten of je meedoet ja of de nee. Die eindigt 18 juni en dat is nou net te vroeg voor het debat over het Groeifonds. Wat we wel zien, als we kijken naar inderdaad het investeringskader dat de raad heeft vastgesteld, dat eigenlijk bij deze investering alles op groen terechtkomt. Dat maakt dat we hebben gemeend dat we dat voorstel nu wel op deze manier zo naar

de raad kunnen brengen omdat het bijna één op één voldoet aan de randvoorwaarden die onze raad heeft bekrachtigd. Het is investeren inderdaad in de toekomst, in toekomstbestendig maken van Rijswijk en eigenlijk de hele, het verzorgingsgebied van Stedin. Het rendert ook. Kijk, het is niet de primaire reden om dit te doen, maar het is zeker geen slechte bijkomstigheid ook gelet op de financiële situatie van de gemeente. Uiteindelijk kan ook dat dividend, dat rendement wat daar uitkomt weer terugvloeien dus in het Groeifonds en daar kunnen weer waardevolle investeringen mee gedaan kunnen worden. Ik zag ook een vraag van ja wat, dat, volgens mij was dat de fractie van **GroenLinks** die zei: wat nou als, en die kans is zeker aanwezig, dat er wordt overboden hè, dus dat er meer dan tweehonderd miljoen voor wordt ingeschreven en wij dus naar rato, of naar rata dus minder, voor een minder bedrag aan preferente, cumulatief preferente aandelen krijgen, blijft het dan gelabeld? Nou ja, het voorstel ligt bij de raad en als het bij de raad is dan kunnen wij dat, niet terugtrekken in zoverre we dat zouden willen. Maar het voorstel staat nu zoals het staat en ik denk dat dat dan betrokken als dat zich voordoet, betrokken moet worden bij de discussie over de besteding van het Groeifonds. Dus daar laat ik mij in zoverre niet over uit behalve dan feitelijk dat het bedrag, het voorstel het ligt bij de raad zoals het nu ligt. En dan om een beetje inzicht te geven over hoe andere gemeentes ... Ik vond het interessant dat de fractie van BVR die noemde ik meen drie gemeentes inderdaad, ook Rotterdam, Den Haag en Delft en die hebben alle drie een andere, op een andere manier ingeschreven. Rotterdam is voor inderdaad honderd miljoen hebben zij zich ingeschreven, ik weet niet precies of dat dan twee keer pro rata hun aandeel is. Ik meen van wel, ik weet in ieder geval dat, ik meen dat Leidschendam-Voorburg het ook twee keer pro rata heeft ingeschreven en zo zijn er nog een aantal gemeentes. Delft heeft voor precies het bedrag wat zij nu aan het aandeel hebben in Stedin, hebben zij zich ingeschreven. En Den Haag, en dat is interessant, die hebben zich voor een lager bedrag dan hun aandeel in het bedrijf ingeschreven. Dan krijg je een situatie, en dat is ook gelijk een antwoord op de vraag van de fractie van **Gemeentebelangen**, dat er een bepaalde volgorde is in het toekennen dus van die preferente aandelen. Allereerst alle aandeelhouders die pro rata op z'n minst, moet eerst zich de situatie dus voordoen dat er dus dat er overschreven wordt voor de kapitaalinjectie. Betekent dat iedereen die pro rata heeft ingeschreven ook dat aandeel ook krijgt. Dan blijft er nog een bedrag uiteindelijk over. Dat wordt verdeeld ook weer pro rata naar de aandeelhouders die meer dan hun aandeel voor hebben ingeschreven. Als er dan nog wat overblijft, en die kans is dus klein als ik kijk wat er tot nu toe is ingeschreven, dan komen de aandeelhouders die lager dan een pro rata deel hebben ingeschreven. Dus bijvoorbeeld een Den Haag. Dus die kans is aanwezig dat zij achter het net vissen. Dat zou kunnen. Maar wij doen dus het voorstel om twee keer pro rata te doen, dus dan zijn we dus verzekerd ook van ons aandeel in ieder geval. Dan was er ... Nou, om even aan te geven: Rotterdam even uit mijn hoofd die heeft al ingestemd, dus die hebben inderdaad al laten weten dat zij voor honderd miljoen mee willen doen. Delft was volgens mij vanavond. Den Haag moet nog. En er zijn ook gemeentes en daarbij is dit zelfs een hamerstuk geworden, nou het zou mooi zijn als dat vanavond ook lukt maar, ik nou ja, ik kan me bijna niet voorstellen dat het wel zo is maar het zou mooi zijn. Maar daar heeft het in ieder geval niet tot veel discussie geleid. Dus er zijn altijd wel gemeentes die dus al hebben, die daar al besluitvorming over hebben gedaan. Dus dat het minimum van 180 miljoen waar Stedin om vraagt dat is eigenlijk de ondergrens voor deze kapitaalinjectie, ja die wordt wel gehaald. En daarmee dus ook de statutenwijziging, want daar zouden we bijna nog aan voorbij gaan, het is de fractie volgens mij van **Gemeentebelangen** die daar nog wel een vraag inderdaad over heeft gesteld. Want ja, Stedin vraagt aan de aandeelhouders: help ons met het versterken van ons eigen vermogen zodat wij ook tegen gunstige voorwaarden kunnen blijven lenen. Maar ja, de aandeelhouders willen daar ook wat voor terug hè, want we gaan, ook al is het weinig risico zoals u ook kunt lezen, worden er weinig risico's, worden de risico's in ieder geval acceptabel geacht, is het wel zo dat er natuurlijk risico's altijd aanwezig zijn. Daarvoor wil je wat terug en dat vertaalt zich dus ook in het aanpassen van de governance op een aantal onderdelen, zodat er ook vanuit de aandeelhouders meer invloed is op de

strategie van het bedrijf. Ik noem een aantal zaken: er is, er komt goedkeuringsrecht op het meerjaren strategisch plan, zo zijn er nog een aantal andere zaken waar eerst een adviesrecht voor gold maar waar nu goedkeuring ook echt expliciet voor wordt gevraagd. En denk wat vooral ook een hele belangrijke is, is dat de informatievoorziening en de informatiepositie van de aandeelhouders sterk, echt wordt versterkt. Dus wij zien ook, de investeringen die in de energietransitie worden gedaan, dat we ook echt goed op de hoogte worden gehouden over hoe die concreet ook landen. We hebben dus nu meer mogelijkheden om daar ook op, voor de in ieder geval voor de middellange termijn om echt op dat strategisch niveau, om daar goed op te kunnen sturen. Ik denk dat dat goed is omdat wij ook, en daar gaan wij het later deze week ook nog over hebben over de regionale energiestrategie waar Stedin overigens ook bij betrokken is en de transitievisie warmte, dat zij hun investeringen, waarvan zij echt in een vroeg stadium moeten weten: waar gaan die gemeentes en waar gaat de regio nu naartoe, waar worden er straks zonnepanelen grootschalig neergelegd, welke wijken kunnen, komen in aanmerking misschien wel voor waterstof? Zij moeten echt in een heel vroeg stadium weten wanneer die investeringen nodig zijn zodat zij daar ook hun investeringsagenda ook op kunnen aanpassen. Ik ga naar een afronding toe voorzitter, ik had nog vragen ook van **Rijswijks Belang**. Een aantal financiële vragen. U vroeg of de garantie dat er dividend uitgekeerd wordt, ja dat is bij deze aandelen dus gegarandeerd. Dat gaat hier over cumulatief preferente aandelen. Wij hebben nu gewone aandelen en die gewone aandelen inderdaad die, afhankelijk van de winst die een bedrijf maakt, vijftig procent van de winst wordt uitgekeerd voor dividend. Wat bij deze aandelen het geval is, is dat het dividend dus gegarandeerd wordt. Dat gaat voor het dividend van de normale aandelen. Dus het kan heel goed en het is ook zeer aannemelijk dat er een jaar is waarin er geen normaal dividend wordt uitgekeerd, maar de dividend over de cumulatief preferente aandelen, die zijn gegarandeerd. Dat is 3 procent over het ingelegde bedrag, en al zou er de situatie zich voordoen dat er geen winst is gemaakt en dat er niet uitgekeerd een jaar zou kunnen worden, daar zit dus het cumulatieve in, dan neem je dat mee naar een volgend jaar dat het wel uitgekeerd kan worden. Dus het is niet afhankelijk van de bedrijfsresultaten.

De voorzitter: Wethouder Keus, er is een interruptie van mevrouw Alberts. Mevrouw Alberts.

Mevrouw Alberts (GL): Ja voorzitter, de wethouder zou toch tot een afronding komen?

De voorzitter: Dat klopt mevrouw Alberts, volgens mij was wethouder Keus aan het afronden.

Wethouder Keus: Ja.

De voorzitter: En hij wil het u graag allemaal duidelijk en goed uitleggen. Het is inderdaad wel zo wethouder Keus, we hebben een strakke agenda dus ook aan u het verzoek kort en bondig en vooral antwoord geven op de vragen. Maar, gaat u afronden.

Wethouder Keus: Ja ik durf nu bijna niet meer nog verder te gaan maar ... Nee maar, ik ben ook wel enthousiast over dit onderwerp, misschien speelt dat ook parten dat ik graag hierover uitweid. Maar ik laat het hierbij voor de eerste termijn en ik wacht dan in het ... Als ik nog vragen vergeten ben dan kunnen we die in de tweede termijn nog beantwoorden.

De voorzitter: Wil ik de woordvoerders die nog een tweede termijn willen verzoeken om het handje omhoog te steken zodat ik niet de hele rij nog een keer langs hoef. En dan begin ik bij mijnheer Sleddering.

Tweede termijn

De heer Sleddering (VVD): Ja, dank voorzitter en dank aan de wethouder voor zijn antwoord. Ik begrijp de klem die hij heeft met de datum dat je moet zeggen of je meedoet. Goed, ik had het charmanter gevonden als hij dan had gezegd: nou, we dekken uit het weerstandsvermogen, maar

onze bedoeling is dat we het graag later corrigeren met het Groeifonds. Maar goed, ik ken dit college als dat men wat soepel omgaat met de procedures zoals **de heer Braam** aangeeft. Verder blijft de VVD het een goed voorstel vinden, dus u zult ons daar niet tegen u vinden. Ik maak me wel zorgen toen ik de collega van het **CDA** hoorde praten dat dividend terugvloeit in de gemeentekas. Ik ga er toch vanuit, en u heeft dat ook verteld en het staat ook in de stukken, dat dat geld terugvloeit naar het Groeifonds en niet naar de gemeentekas. Want anders gaat het verkeerd. Ik hoop dat u dat nog een keer, ook richting het CDA, een keer duidelijk wilt stellen.

Mevrouw Ten Brummelaar (RB): Wethouder bedankt voor de beantwoording van de vragen. Het is voor ons een stuk duidelijker geworden. Fijn te horen dat het dividend gegarandeerd is, in ieder geval die 3 procent. Dat is voor ons ook weer erg belangrijk. Maar helemaal positief kunnen we nog steeds niet zijn aangezien er niet gegarandeerd kan worden dat de Rijswijkse burger niet dubbel belast gaat worden, zij het in de tarieven. Die garantie is voor ons wel heel belangrijk want de Rijswijkse burger die wordt straks al keihard gepakt door de aanpassingen van woningen en zaken, vooral met koophuizen, dat gaat gewoon gigantisch veel kosten. Het kan niet zo zijn dat dan ook een Stedin deze mensen dubbel gaat belasten hierop. Dus ja, het klinkt als een mooi sprookje maar die giftige appel die is voor ons toch nog niet helemaal weggenomen. Dus we gaan het er nog een keer goed over hebben.

Mevrouw Alberts (GL): Deze keer wel weer veel zendtijd nodig om het een en ander uit te leggen maar enthousiasme kunnen we zeker waarderen. Zeker als hij energie heeft op het onderwerp energietransitie. Inhoudelijk willen we nog wel even oproepen indien er niet de maximale 7,12 miljoen gebruikt gaat worden, dat dan te oormerken voor de energietransitie en klimaat. Zoals de wethouder ook zei dat in een aantal gemeenten het als hamerstuk was, dat is wat ons betreft ook prima om het als akkoordstuk door te laten gaan naar de raad.

De heer Karremans (Wij): Dank u wel wethouder voor de vragen, voor de antwoorden. Alleen ik heb een antwoord op mijn vraag nog niet gehoord. Ik zal hem nog even herhalen. Kijk, de energietransitie daar ontkomen we niet aan, dus Stedin moet deze hoe dan ook uitvoeren. Ik vraag me af hoe Stedin de energietransitie zou uitvoeren als wij geen geld injecteren hierin.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Karremans. Dan gaan we nu over naar de heer Kooy van de PvdA. Hij heeft mij toegezegd dat hij niet zijn camera aandoet in de hoop dat het dan dit keer wel lukt. Mijnheer Kooy.

De heer Kooy (PvdA): Wethouder, kort voordat de verbinding eventueel weer weg is even mijn vraag herhalen. Het is eigenlijk een collegebesluit. Hij wordt toch voorgelegd. Als we een groenfonds buiten beschouwing laten, zou u dit dan uit liquide middelen die we voldoende hebben deze deal doen? Want dan zouden we die hele discussie niet eens hebben over het Groeifonds. De opbrengsten gegarandeerd 50 procent preferente aandelen betekent dat we uit eigen vermogen soms kunnen gaan uitkeren. Dertig jaar return on investment word ik niet heel erg warm van. Maar even simpel: hoe verhandelbaar zijn preferente aandelen? En de opbrengst, het verschil tussen de omslagrente die we rekenen versus de leenrente die nu negatief is, want dan zou het dividend eigenlijk hoger moeten zijn wat in dit fonds terechtkomt. Daar even graag uw antwoord op. En mogelijk dat ik u zo meteen nog extra interpreteer, interpelleer, vanwege de gebrekkigheid in de eerste termijn.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Kooy, en dat begrijpen we uiteraard. Blij dat u nu wel verbinding heeft. Gaan we ten slotte over naar de heer Braam van Beter Voor Rijswijk.

De heer Braam (BVR): Allereerst bedankt voor het grotendeels beantwoorden van mijn vragen in de eerste termijn. Ik heb nog een paar risico's neergelegd. Ik had niet het idee dat daar echt een serieus antwoord uit kwam. Het zijn natuurlijk een aantal zaken waar we nog last van zouden kunnen hebben. De investeringen die Stedin ook doet in onder andere diverse warmteleidingen om dus restwarmte van een bepaalde kant richting de diverse gemeentes te krijgen. Maar ook een hele onzekere factor blijft natuurlijk gewoon het Rijk. In hoeverre kan je zekerheden inbouwen dat het Rijk ook stevig blijft investeren zodat we ongeveer gelijk opgaan, en niet dat straks op een gegeven moment wat anderen ook al hebben aangegeven de tarieven met een vreselijke vaart omhooggaan zodat de bewoners straks hun rekeningen, hun energierekening niet meer kunnen betalen. Aanstaande donderdag zullen we het er zeker ook nog over hebben, maar wat onze partij in ieder geval absoluut niet wil zien is dat dit geld gebruikt gaat worden voor windmolens, want dat is natuurlijk toch een energiebron waarvan we weten dat er eigenlijk alleen maar geld ingaat om ze te plaatsen en dat de energie die eruit komt niet in verhouding staat tot de kosten om dus die worstenmalers uiteindelijk te plaatsen in de regio. Dus, maar daar zullen we het donderdag zeker ook nog even over hebben. Dat was het wat ons betreft in tweede termijn en ja, het zal ongetwijfeld ook nog wel even een besprekstukje denk ik worden voor de raad.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Braam. Gaan we over naar de tweede termijn van de beantwoording. Wethouder Keus.

Wethouder Keus: En ik zal ook omwille van de tijd gewoon even bij de vragen houden, geen beschouwingen. Even kijken. Ik had een vraag van de fractie van **Wij**. Ik ga even in willekeurige volgorde. En dat is ja, wat als wij nou niet meedoen? Ja dat is eigenlijk een hele theoretische vraag. Het ziet ernaar uit dat eigenlijk het minimumbedrag van 180 miljoen al zo goed als gehaald is. Dus die investeringen gaan gedaan worden. Dus daar, in dat opzicht zal Rijswijk niet een beslissende rol daarin gaan spelen. Maar zoals het ook in het raadsvoorstel beargumenteerd is, is het heel rationeel en verstandig om hier wel aan mee te gaan doen. Dus, daar antwoord, dat is het antwoord op uw vraag. Kijk en als het gaat over de tarieven, kijk wij, ik heb het net ook al gezegd hè, dat is een uitwi... Aan de ene kant wordt er dus kapitaal gevraagd wat dus wordt ingelegd en daar komt ook meer invloed vanuit de aandeelhouders voor terug, bijvoorbeeld dus ook op die, dat meer meerjarig strategische plannen op van het bedrijf. En ook als aandeelhouder kan je ook invloed uitoefenen op de tariefontwikkeling natuurlijk. Je bent natuurlijk afhankelijk van nog veel meer, van nog veel meer omstandigheden, maar je kan weldegelijk ook je invloed uitoefenen op het beheersbaar in ieder geval het niet te veel laten stijgen van de tarieven dus ook op die manier kan je als aandeelhouder invloed uitoefenen. En ik wil toch nog wel één keer benadrukken dat wanneer ... Ik zie een interruptie.

De heer Karremans (Wij): Ik wilde eigenlijk nog reageren op wat wethouder Keus voor antwoord gaf op mijn vraag. Ik bedoel namelijk wethouder Keus nog aan is een theoretische vraag. En zo bedoel ik het ook. Dus wat als het theoretisch niet lukt om het kapitaal te vinden. Wat is dan de consequentie? Gaat Stedin dan naar de markt en wat is daar dan het nadeel van? Dus ...

Wethouder Keus: Ja, een goede vraag. Er wordt om 200 miljoen gevraagd met een ondergrens van 180. Als dat niet gehaald zou worden, ja dan is daar ... Dan zal de positie van Stedin qua de kredietwaardigheid verslechteren. Dat betekent dus dat zij inderdaad financiering, want dat moeten ze sowieso doen, vreemd vermogen moeten gaan ophalen. Maar ja, dat zullen ze tegen minder gunstige voorwaarden dan kunnen doen. En dat betekent, en dat is eigenlijk ... Het antwoord wat ik net ook wilde geven toen u die interruptie deed, dus dank daarvoor, dus dat betekent dus dat je tegen minder gunstige voorwaarden geld kan lenen en dus duurder bent. Ja en die, dat zal uiteindelijk ook doorberekend uiteindelijk gaan worden in de tarieven. Dus, en Stedin zal daarvoor kiezen om een

aantal investeringen om dat uit te gaan stellen. Dus dat betekent ook dat de snelheid en het ambitieniveau wat was, met de energietransitie voor ogen hebben, dat die behoorlijk onder druk natuurlijk komen te staan. Dus er zullen een hoop investeringen worden uitgesteld. Dus het wordt even, het is een theoretische discussie maar het is dan aannemelijk dat het duurder wordt en dat die minder snel uitgerold kan worden. Dus dat zouden de consequenties daarvan zijn. Dat is ook het antwoord op de vraag over de tarieven, dus de tarieven en ik wil daar niet teveel de techniek ingaan, maar is van meerdere factoren afhankelijk. Maar aandeelhouders hebben ook een belang bij die, ook het laag mogelijk houden van dat tarief van dat wij ook met zijn allen als gemeenten en andere overheden willen dat die energietransitie ook betaalbaar is. Dus daar zal ook vanuit aandeelhouders daar op bestuurd gaan worden. Maar nogmaals dus inderdaad een slechtere credit rating betekent tegen minder gunstige voorwaarden geld aantrekken en hoogstwaarschijnlijk daarom dus ook duurder zijn. Dan kom ik bij de vragen van de **Partij van de Arbeid**, en dat is eigenlijk ook een wat als-vraag hè, van zou u dit ook als het niet vanuit het Groeifonds, zou u dit dan voorleggen. Ja, dan blijven nog steeds dezelfde argumenten denk ik overeind. Dus dat zeker. Het zal wel natuurlijk wat invloed hebben op een aantal kerngetallen andere kant, u brengt geld in en u krijgt er aandelen voor terug die een bepaalde waarde vertegenwoordigen. Dus in zoverre is het een balans, is het eigenlijk een balanskwestie. Wat u wel, en dat is wel even goed inderdaad om te zeggen, want u geeft aan: waarom zou je inderdaad nu geen lening aantrekken om dit te financieren omdat die rente zo laag ... Kijk wij werken ... Als gemeente wij doen eigenlijk zelden, behalve voor RijswijkBuiten dat wij echt wel een projectfinanciering aantrekken en daar ook de rente daarvoor één op één doorberekenen. Dus wij werken met de omslagrente zoals u ziet, en dat is eigenlijk de totaalfinanciering. Dus wij hebben, wij trekken financiering aan en daarvoor, daarmee doen wij investeringen en wij hebben ook geld op ...

De heer Kooy (PvdA, ter interruptie): Wethouder, ik heb niet aangegeven dat we er geld voor zouden lenen. Ik heb gezegd eerder van, oké, kunt u dan het verschil uitleggen want volgens mij hebben we nog liquide middelen genoeg. Als wij die op een bank hebben staan of bij de Nederlandse Gemeenten moeten we daar zelfs een soort boeterente over betalen. Die boeterente plus het rendement zou dan de opbrengst zijn waar we rekening mee moeten houden als opbrengsten. Waarom houdt u dan de andere percentage aan die u ervan afhaalt? Dat was meer de achtergrond van mijn vraag. Voorzitter.

Wethouder Keus: Ja. Nee, die omslagrente dat is het gemiddelde eigenlijk van geld wat je krijgt omdat het op de bank staat, dus de vergoeding of niet hè, dus het betalen juist van dat je geld op de bank hebt staan. En alle, eigenlijk heel je leningportefeuille, dus de totaalfinanciering die je hebt en alle rente die je daarover verschuldigd bent. Daar zit een gemiddelde in, en omdat die rente, omdat we vorig jaar een behoorlijke lening hebben kunnen aantrekken met negatieve rente, dus waar we nog zelfs geld op krijgen voor een langere periode, daar is die omslagrente dus heel laag. Dat is dus 1 procent. En daarmee, dat is eigenlijk de gangbare werkwijze waarbij we ook werken volgens de richtlijn van het BBV. Dus dat is eigenlijk een gemiddelde tussen het ge... de rente die in rekening wordt gebracht als ook de rente die je ontvangt en dat is daar een gemiddelde van, en dat is 1 procent. Dus zo, en dat verwerk je dus op deze manier in al je activa als het ware. Dus dat is de techniek daarachter. Ik hoop dat het zo duidelijk voor u is. Want u had nog een vraag over de verhandelbaarheid van de preferente aandelen. Wat belangrijk daarbij is om te zeggen dat Stedin, dat staat ook wel in de stukken, is ook in gesprek met andere gemeenten die in het verzorgingsgebied van Stedin zit. Zoals u wellicht weet zijn nog 91 gemeenten het verzorgingsgebied van Stedin, zijn er 44 aandeelhouders. Dus voor de lange termijn-financieringsbehoefte zijn er, lopen daar, wordt er ook onderzocht om te kijken of andere gemeenten ook aandeelhouder kunnen worden. Maar om echt cumulatief preferente aandelen te kunnen krijgen is voorwaardelijk dat je ook gewone

aandelen hebt. Dus het is alleen verhandelbaar even tussen aanhalingstekens met aandeelhouders die ook normale aandelen in het bezit hebben. Even kijken. Volgens mij heb ik dan zo de vragen van de **Partij van de Arbeid**. Vraag, één vraag, dat is toch even een herhaling van bevestiging voor de fractie van de **VVD** dat inderdaad dat voorstel is vanuit college aan de raad om het dividend wat verkregen wordt vanuit deze aandelen om die terug te laten vloeien naar het Groeifonds. En dan had ik nog een aantal vragen van de fractie van Beter Voor Rijswijk. Excuus dat ik die niet in de eerste termijn, maar ik werd te kennen gegeven dat ik tot afronding moest komen. Ik kom nu alsnog op de vraag. U heeft het over WarmtelinQ. U noemt een aantal zaken waar we het donderdag ongetwijfeld inderdaad ook nog over gaan hebben. Maar ik begrijp uw verhaal op zichzelf dat investeren nu in Stedin ook gelet op het dividend wat daarmee verkregen kan worden dat dat op zichzelf gewoon een goede investering is, maar dat dat ook in samenhang moet worden bekeken met een aantal ontwikkelingen op andere gebieden. Maar ook Stedin die zich actief bezighoudt ook bijvoorbeeld met investeringen in warmte en de onzekerheid die daarmee gepaard gaan. Dat is een terechte opmerking van **de heer Braam**. Stedin houdt zich, heeft een aantal wettelijke taken, dus het gereguleerde deel, en een aantal niet-wettelijke taken, het niet gereguleerde deel, waaronder dus ook warmteactiviteiten zitten en die op zichzelf meer risicodragend zijn. Ook daarvoor geldt dat er voor investeringen daar in dat het voor aandeelhouders nu meer te zeggen hebben over grote investeringen in dat niet-gereguleerde deel, en daar ook over geïnformeerd moeten worden. En als aandeelhouder, of een investering nou in een bepaalde gemeente plaatsvindt, maar als aandeelhouders als totaal hebben we belang erbij dat er alleen investeringen worden gedaan waar een heldere, duidelijke business case aan ten grondslag ligt en waar de risico's zo klein mogelijk worden gemaakt, in ieder geval beheersbaar. Maar het is een terecht punt omdat heel die warmtetransitie daar nog heel veel onzekerheden aan zitten. U refereert specifiek naar WarmtelinQ en daar gaan we het de komende tijd nog veel over hebben. Want WarmtelinQ, project van de Gasunie en het Havenbedrijf, wil in het najaar ook echt een final, of een investment decision gaan nemen over dit project en is alles aan gelegen om zo veel mogelijk toezeggingen te krijgen dat er ook warmte uiteindelijk wordt afgenomen. We zijn, krijgen steeds een beter beeld over hoe die business case eruit komt te zien. Maar ook dat er een naam, omdat er ook nog wel altijd wel een soort van onrendabele top ook in zou zitten. Dat betekent niet automatisch dat je iets niet moet doen, maar het betekent wel dat je daar ook een politieke discussie over moet gaan hebben, en die gaat echt nog ook plaatsvinden. Dus het is ... Als u waarschuwt voor joh, wees niet, college en andere raadsleden, wees niet te, hoe moet je dat zeggen, zorgeloos om het zo maar te zeggen, om die investering te doen in die energietransitie want dit, dan ben ik het met **de heer Braam** eens dat we daar wel elk project weer op zichzelf moeten beoordelen op de eigen merites maar ook kritisch moeten kijken: hoe zit dit nou financieel in elkaar. Niet alleen voor natuurlijk voor de financiële positie van de gemeente maar wat, waar, wat betekent dit ook gewoon voor de burgers en hun portemonnee. Dus dat is zeker een terechte opmerking. We gaan het ook dit jaar nog veelvuldig ook over hebben. Nou ja, u had het ook over welke invloed als je kijkt naar het Rijk is een onzekere factor, wat willen ze nou precies? Dat ben ik ook met u eens. Er wordt vanuit Stedin en vanuit eigenlijk de overkoepelende partij van de netbeheerders ook goed gelobbyd richting het ministerie en ACM om duidelijkheid te krijgen en ook wat lucht te krijgen ten aanzien van de tarieven en die ontwikkeling daarvan. Dus dat is een manier om daar wat meer zekerheid in te krijgen. En u had het ook nog over de windmolens, maar die wil ik graag bewaren voor de discussie aanstaande donderdag. Dus ik kan daar alleen in zijn algemeenheid zeggen dat met dit besluit en de statutenwijziging die daardoor plaatsvindt dat we als aandeelhouder veel meer invloed gaan krijgen op de investeringen ook en de richting en de strategie van het bedrijf. Punt. Voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel wethouder Keus. Kijk ik heel even digitaal het Forum langs of dit als akkoordstuk naar de raad kan. Ik zie niet ...

De heer Braam (BVR): Een bespreekstuk graag.

Mevrouw Kames (RB): Bespreekstuk.

De voorzitter: Dan, prima. **Dan nemen we het mee als bespreekstuk naar de raad.**

10. Raadsvoorstel Plan van nieuwe scholen basisonderwijs voor de periode 2022-2025 (21-037)

De voorzitter: Gaan we over naar het volgende agendapunt, agendapunt 10: Raadsvoorstel Plan van nieuwe scholen basisonderwijs voor de periode 2022 tot 25. Verzoek weer uw handjes omhoog te steken als u daar het woord over wil voeren.

Mevrouw Kames (RB): Wat betreft het raadsvoorstel islamitische school in de Ministerbuurt wil ik eigenlijk het college complimenteren dat we dus een goed onderzoek hebben gehouden waaruit blijkt dat er dus binnen een straal van vijf kilometer in de Terwestenschool in Den Haag een islamitische school is en die ook nog leerlingen erbij kan hebben, en dat het daardoor dus niet nodig is om een school te gaan bouwen in de Ministerbuurt. Dat wilde ik even zeggen.

Mevrouw Jansen (Wij): Ja, de fractie van Wij. kan akkoord gaan met dit raadsvoorstel. Maar we hebben nog wel een paar vragen ter verduidelijking. Hebben wij het goed begrepen dat er onvoldoende potentiële leerlingen zijn om de school te stichten? En hoe verhoudt zich dat dan nog tot de reeds bestaande uitstroom van leerlingen uit Rijswijk naar onze omringende gemeenten? En blijft in het huidige plan, als we dus dat zeg maar niet opnieuw vaststellen, voldoende ruimte indien nodig om voldoende onderwijsplekken te creëren?

De heer Loof (VVD): Ik heb eigenlijk een korte vraag aan de wethouder en dat is: zijn er parallellen te trekken met de situatie die zich in het Westland al een paar jaar afspeelt? Daar is lange tijd een wens geweest voor een islamitische school, daar heeft de gemeenteraad een paar keer nee tegen gezegd en is uiteindelijk alsnog gedwongen na administratief beroep en hoger beroep bij de Raad van State dat die school er toch moet komen. Mijn vraag is dus eigenlijk: is er een zou wel willen zeggen risico dat zoiets als dit hier zich ook zal afspelen in Rijswijk of acht de wethouder dat onwaarschijnlijk? Dat was mijn vraag.

Mevrouw Van Amerongen (GBR): Ik ga het kort houden. Het is een duidelijk voorstel voor ons GBR. Er is een gedegen onderzoek gedaan en volgens dat onderzoek voldoet de optie van een islamitische basisschool niet aan de normen en wordt deze daarom niet opgenomen in het plan voor nieuwe scholen. Dus gedegen onderzoek, het is duidelijk, en GBR staat positief tegenover dit raadsvoorstel.

Mevrouw Kistemaker (GL): Ja, GroenLinks vindt het idee van aparte scholen voor christelijke, katholieke, islamitische kinderen achterhaald en ziet liever dat kinderen uit verschillende achtergronden samen leren en ontwikkelen. Maar goed, zo lang artikel 23 in deze vorm bestaat, staat natuurlijk eenieder vrij om een aanvraag te doen en die ligt hier dan ook voor. De redenen die genoemd worden in het raadsvoorstel die kunnen wij wel goed volgen. Wij hebben nog wel een paar vragen aan de wethouder. Is de wethouder in contact met de gemeente Delft hierover? Er wordt daar gesproken over de mogelijkheid om de islamitische school in de megaschool in Tanthof te huisvesten. Dat zou wel betekenen dat het niet heel aannemelijk is dat leerlingen uit Sion, Vrijenban en Pasgeld naar de school in Delft gaan en dat zou dat argument wellicht teniet doen. En net als **de**

heer Loof ook aangaf zijn wij ook benieuwd naar hoe de wethouder het risico inschat van een situatie zoals in het Westland en ook zeer recentelijk in Delft ook speelt.

De voorzitter: Gaan we over naar de Partij van de Arbeid en dan stel ik u gelijk voor aan mevrouw Maliepaard, zij is de nieuwe fractie-assistent van de Partij van de Arbeid. Mevrouw Maliepaard, u heeft het woord.

Mevrouw Maliepaard (PvdA): Ja, een duidelijk onderzoek ligt hieraan ten grondslag. Toch nog twee kleine vragen. In het advies staat dat er vanuit de gemeente Rijswijk vier islamitische basisscholen worden bezocht door 57 leerlingen. Om welke vier basisscholen gaat het precies? En daarnaast gaan er 57 leerlingen naar een school in Den Haag, islamitische basisschool. En uit het advies blijkt ook dat tenminste 51 leerlingen uit gemeente Rijswijk naar de nieuwe school in Delft zullen gaan. Zit er geen overlap in leerlingen die al naar een islamitische basisschool in Den Haag gaan? En dat waren onze vragen.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Maliepaard, en gefeliciteerd met uw eerste inbreng bij de gemeenteraad van Rijswijk. Gaan we over naar de fractie van het CDA, mevrouw Schröter.

Mevrouw Schröter-Haas (CDA): Het CDA kan zich vinden in het voorliggende raadsvoorstel. De prognose laat zien dat er onvoldoende potentieel is op dit moment om aan de leerlingvereisten te voldoen. En met de islamitische scholen in Den Haag en de islamitische school die in Delft gevestigd zal worden zien wij dat er inderdaad nu geen noodzaak om in Rijswijk ook een islamitische school te huisvesten. Wij hebben verder geen vragen.

Mevrouw De Man (OR): Ja, het is een hele heldere conclusie en daar zijn we ook tevreden over. We kunnen ons helemaal vinden in het raadsvoorstel en we hebben verder ook geen aanvullende vragen.

De heer Van den Berg (BVR): Hè jammer, ik dacht lest best. Word ik weer afgetroefd, nou ja. Voorzitter, Beter Voor Rijswijk volgt hier in de opvatting van ...

De voorzitter: En ook mijnheer Van den Berg valt weg. Ik weet niet wat er is met de verbinding vanavond, maar het gaat nog niet zo goed. Gaan we eerst even over naar mevrouw Koopmans en dan mag mijnheer Van den Berg daarna toch als laatste het woord voeren. Mevrouw Koopmans.

Mevrouw Koopman (D66): Ja heel kort, wij kunnen ons vinden in dit raadsvoorstel. Ik had een aantal vragen en die zijn door anderen gesteld dus ik laat het hierbij.

De voorzitter: Dat is heel fijn. Mijnheer Van den Berg, bent u inmiddels al ... Nee, ik weet niet of iemand anders van Beter Voor Rijswijk het woord over wil voeren. Anders dan slaan we de eerste termijn over. Dat is niet het geval, gaan we over naar de eerste termijn-beantwoording, wethouder Besteman.

De heer Kruger (BVR): Wij blijven bij de eerste termijn. Ik geef even mijn koptelefoontje aan Arno, die kan dan even zijn vraag nog even stellen. Al met uw goedvinden.

De voorzitter: Dat vind ik uiteraard prima. U zit bij elkaar begrijp ik. Mijnheer Van den Berg, gaat uw gang.

De heer Van den Berg (BVR): Ik ben er in één keer uitgeknald en ik zit er niet meer in maar gelukkig zitten we in dezelfde ruimte. Ik zal even mijn stukje afmaken. Volgt hier in de opvatting van het college. Wel willen we onder de aandacht brengen dat Beter Voor Rijswijk een goed openbaar onderwijs met voldoende plek voor onze eigen Rijswijkse kinderen een warm hart toedraagt en vraagt daar nogmaals aandacht voor. Openbaar onderwijs bevordert tevens de samenhang in de Nederlandse en met name bij ons in Rijswijk in de gemeente, ongeacht de culturele achtergrond van het kind. En dat was de inbreng van Beter Voor Rijswijk in de eerste termijn.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Van den Berg. Fijn dat u de eerste termijn gewoon heeft kunnen doen. Gaan we nu wel over naar de eerste termijn-beantwoording. Wethouder Besteman.

Wethouder Besteman: Ik had zelf ook even verbindingsproblemen dus ik heb helaas de inbreng van **mevrouw Kames** niet gehoord. Ik hoor een hele harde piep nu. Maar ik geloof dat ik daar nu ...

De voorzitter: Ook de verbinding van wethouder Besteman valt even weg. Zonder wethouder is het dan wel erg lastig want ik kan niet overslaan naar de volgende wethouder. Ja, misschien is het wel een test hoe ik dat als voorzitter oplos, dat kan natuurlijk ook. Ik kan even de tijd volpraten. Dat doen ze op tv ook als er iets misgaat heb ik gezien bij het Songfestival. Ik zie mevrouw Besteman gelukkig wel lachen in het scherm maar verder zie ik niks. Ik geef haar heel even gelegenheid om te kijken of het goedkomt. En anders ga ik toch over naar het volgende raadsvoorstel.

Ja, het is wel heel vervelend maar gelukkig hebben we het heuglijke nieuws volgens mij dat we na de zomer hier vanaf zijn en dat we elkaar gewoon weer live in de ogen kunnen kijken. En ik zie wethouder Besteman ook weer bewegen en knikken. Het beste kunt u uw camera even uitzetten wethouder Besteman, dan schijnt het wat beter te gaan hoor ik hier van de techniek.

Wethouder Besteman: Dan doe ik het met mijn camera uit als dat beter gaat. Dank voorzitter ook aan de raadsleden voor hun inbreng in de eerste termijn. Fijn om te horen dat het raadsvoorstel zo helder is. Ik heb toch een aantal vragen gehoord die ik ook ga beantwoorden. Ik heb helaas zoals ik net probeerde te zeggen **mevrouw Kames** niet gehoord in de eerste termijn omdat dat het moment was waarop ik weer als eerste mijn verbinding verloor. Dus ik hoop dat als mevrouw Kames een concrete vraag heeft gesteld ik die in de tweede termijn nog even van haar zou mogen horen. De fractie van **Wij. Rijswijk** mevrouw Jansen heeft wel de conclusie voorgelegd, en als ik haar goed begrepen heeft stelt zij dat we dit verzoek afwijzen omdat de prognoses te weinig leerlingen uitwijst en die conclusie klopt inderdaad. We toetsen als gemeente en u als gemeenteraad in het bijzonder of het aannemelijk is dat een nieuw te stichten school binnen vijf jaar van de datum van bekostiging en daarna vijftien jaar na die vijf jaar zal worden bezocht door tenminste voldoende leerlingen dat overeenkomt met de voor Rijswijk geldende stichtingsnorm, dat zijn 305 leerlingen. Dus die toets hebben wij gedaan en in dit geval blijkt, zoals velen van u ook al vaststellen dat die norm niet wordt gehaald. Dus zijn er dan ook consequenties voor de andere onderwijsplekken is dan ook de vraag van mevrouw Jansen als ik haar goed heb begrepen. Nou, u weet ook, wij werken er hard aan hè, wij bouwen scholen in RijswijkBuiten en proberen zo op die manier in ieder geval voor de scholen die er zijn ook voldoende onderwijsplekken aan te bieden. Want daar ligt ook onze wettelijke taak en die nemen we uiterst serieus. De fractie van de **VVD** heeft de vergelijking gemaakt met de situatie van een aanvraag van een islamitische school in het Westland, en vraagt of daar een parallel loopt met dit verhaal. Nou, dat is er niet. Want in Westland was de situatie als volgt: daar was het, voldeed de prognose wel en hier in Rijswijk is dat dus duidelijk niet. Dan wijzen we ook gewoon af op inhoudelijke gronden wat dat betreft. De fractie van **Gemeentebelangen Rijswijk** staat positief ten opzichte van het voorstel heb ik begrepen. **GroenLinks** neemt de stelling in, ja, dat ze eigenlijk het voorstel of op aparte scholen een achterhaald idee vi... Nou, dat is inderdaad een politiek standpunt. Maar op dit punt voeren we

natuurlijk gewoon de wet uit zoals die op dit moment geldt. U heeft nog aangegeven, **mevrouw Kistemaker** dat u het voorstel verder goed te volgen vindt en of wij in contact zijn geweest met de gemeente Delft. Inderdaad heeft de minister daar een voorstel, een aanvraag goedgekeurd voor een islamitische school die op 1 augustus aanstaande gaat starten. Voor die plaatsingsruimte is de, zijn leerlingenprognoses, leerlingen meegenomen in de prognoses van Rijswijk-Zuid. En in die zin is er een overlap zoals de fractie van de **Partij van de Arbeid** ook terecht stelt in haar bijdrage. Leerlingen die mee zijn geteld voor de aanvraag in Delft kunnen niet nogmaals worden meegeteld voor de aanvraag in Rijswijk omdat een leerling immers maar op één plek tegelijk naar school kan. Dus voor die prognose wordt rekening gehouden met een afstandsnorm van ruim tien kilometer, en daarbinnen moeten de prognoses dan tot stand komen. De fractie van het **CDA** en, oh en maar ook van **D66** die hadden geen concrete vragen heb ik genoteerd of, niet anders dan al gesteld was. De fractie van Beter Voor Rijswijk pleit tot slot ook voor voldoende onderwijsplekken in zijn algemeenheid in heel Rijswijk en daar kan ik me natuurlijk alleen maar bij aansluiten voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel wethouder Besteman. Gaan we over naar de tweede termijn van het Forum. Verzoek ik de woordvoerders weer het handje omhoog te doen als zij nog gebruik willen maken van de tweede termijn.

Tweede termijn

Mevrouw Kames (RB): Ik wilde alleen nog even herhalen omdat mevrouw Besteman dat niet gehoord heb, dat wij dus van Rijswijks Belang blij zijn met het gedegen onderzoek wat gedaan is waarin dus gebleken is dat het niet nodig is een islamitische school te nemen, te maken in Rijswijk. Dus daar wilden haar mee complimenteren en wij kunnen ons vinden in het raadsvoorstel.

Mevrouw Kistemaker (GL): Er blijft nog wel iets openstaan namelijk dat ik vroeg: de gemeente Delft heeft het erover om de islamitische school in Tanthof te vestigen. Ik weet niet precies de afstand van Sion, Pasgeld, Vrijenban naar Tanthof, maar ik kan me zomaar voorstellen dat het meer dan drie kilometer is. Dus dan zouden die Delftse leerlingen wel bij Rijswijk horen, dus dat is de vraag en of u daar nog even op wil reageren, heel fijn.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Kistemaker. Ik hoor op de achtergrond geluid van iemand, dus of iedereen even wil checken of zijn microfoon uitstaat. Voordat we geconfronteerd worden met allerlei dingen waar we niet op zitten te wachten. Nee. Mijnheer Loof, u wilde ook graag een tweede termijn. Gaat uw gang.

De heer Loof (VVD): Ja, heel kort, dank aan de wethouder voor het duidelijke antwoord. Was helder. En nou, mocht er toch nog een administratief beroep of hoger beroep plaatsvinden en de uitkomst is onwettig, laat ik het zo zeggen, tenminste, een andere uitkomst dan dit raadsvoorstel geeft. Dan vraag ik de wethouder om ons daar natuurlijk wel van op de hoogte te brengen. Maar ik verwacht dat dat vast gaat gebeuren. Bedankt voor de beantwoording.

Wethouder Besteman: Dank ook aan mevrouw Kames, wat fijn dat u nog even uw bijdrage heeft herhaald, want die heb ik natuurlijk met veel plezier aangehoord zoals overigens alle andere bijdragen ook. De fractie van **GroenLinks** heeft nog even een vraag gesteld aanvullend. Ik hoop dat ik te horen ben mevrouw Kistemaker, ik zie u een beetje ... Ja? Oh prima. Over de afstandsnorm, die is geen drie kilometer maar die is tien kilometer. Dus in die zin is dat, valt dat natuurlijk heel erg goed binnen die norm. Nou, de fractie van de **VVD** heeft mij gevraagd dat mocht er een beroep of iets worden aangetekend dat ik de raad dan op de hoogte houd. Nou, dat zal ik uiteraard zeker doen.

De voorzitter: Dank u wel wethouder Besteman. Het Forum gehoord hebbende kan het volgens mijn als akkoordstuk naar de raad, als hamerstuk. Klopt dat? Ja, ik zie allemaal knikkende gezichten. Dat is fijn. **Nemen we dit mee als akkoordstuk en sluiten we daarmee dit agendapunt af.**

11. Raadsvoorstel 2^e wijziging van de legesverordening 2021 (21-026)

De voorzitter: Gaan we over naar agendapunt 11: Raadsvoorstel 2^e wijziging van de legesverordeningen. Wie wil daar het woord over voeren?

De heer Weterings (RB): Goeienavond, dank u wel. Ben ik de enige zo te zien? Oh nee, misschien, ik zie Coen Sleddering komt er al aan. Goedenavond, ja ik had vanavond een vraag over die legesverordening 2021. Het is zoals aangemerkt weer een behoorlijk juridisch stuk en ik wil er toch even een citaat uithalen. Dat de aanneemsom doet in paragraaf 1, eerste lid van de uniforme administratieve voorwaarden voor de uitvoering van werken en van de technische installatie werken 2012, UAV 2012, FTVRT 2012-1567. Het is geen 66 maar 1567. Voor het uit te voeren werk of het bedrag waarvoor de aannemer zich heeft verbonden de werk tot stand brengen. De omzetbelasting daarin niet begrepen of voor deze ontbreekt. Een raming van de kosten die voortvloeien uit de aangegane verplichtingen voor de flexibele realisatie van werk of de werkzaamheden, omzetbelasting daarin niet begrepen en indien de werken of de werkzaamheden geheel of gedeeltelijk door de werkzaamheid geschiedt de prijs er aan een derde aan de economische verkeer zou moeten worden betaald, voor tot stand komen van de werk of de werkzaamheden waarop de aanvraag betrekking heeft en de omzetbelasting daarin niet is inbegrepen.

De heer Sleddering (VVD): Ja, dank voorzitter. Ik heb eigenlijk maar één vraag. Dit hele gedoe is een technische kwestie en we moeten er maar eigenlijk geen tijd meer aan vuilmaken als het inderdaad alleen maar een technische kwestie is. Ik hoor graag van de wethouder dat dit geen inhoudelijk stuk is maar een technisch gevolg van een wijziging.

De voorzitter: Gaan we over naar wethouder Keus voor de eerste termijn. Wethouder Keus.

Wethouder Keus: Dit is inderdaad een technische kwestie. Dus dit volgt uit jurisprudentie en ja, vraagt, nou zoals ook in het stuk staat, vraagt het gewoon een aanpassing van de verordening. En dat kan bij dezen dus ook technisch hersteld worden. Ik, of ik kan afgeleid zijn dat ik niet helemaal de vraag van de heer Weterings begreep. Zou die hem anders even kunnen herhalen? Maar het is een technische kwestie.

De voorzitter: Mijnheer Weterings. Wilt u uw vraag herhalen, of is dit voldoende?

De heer Weterings (RB): Nou ik heb de heer Keus heeft mij dus niet begrepen, begreep ik, in mijn eerste termijn. Klopt dat? Heeft hij me niet begrepen?

De voorzitter: Ja, dat klopt. Herhaalt u uw vraag maar voor wethouder Keus.

De heer Weterings (RB): Oké. Nou ja, het is heel simpel. Het college vraagt aan ons om in iets mee te gaan, in te stemmen, wat niet begrijpelijk is. Dus wij willen daar gewoon een keertje vanaf, van al deze juridische zaken waar wij helemaal niks, de kaas van hè, niet de kaas van hebben gegeten. Wij begrijpen er gewoon niks van. Wij zullen voortaan bij dit soort raadsvoorstellen tegen gaan stemmen want één, het moet leesbaar zijn voor de raadsleden, twee, u bent erg voor de participatie tot burgers die mee willen lezen. Deze stukken zijn onleesbaar en onbegrijpelijk. Ik lees u een stuk voor, u zegt ik heb u niet begrepen. Ja, dat begrijp ik want het is onleesbaar. Dus kappen met dit soort juridische

stukken te sturen want Rijswijks Belang zal in het vervolg tegen dit soort bizarre, rare stukken stemmen.

Wethouder Keus: Nou voorzitter, het is duidelijk en dat trek ik me ook aan, dus ik zal dat zeker mee terugnemen dat leesbaarheid, dat dat gewoon de aandacht moet krijgen. Een klein voorbeeld, er wordt over NEN-normen gesproken. Ja, daar moet gewoon even, de afkorting moet gewoon op zijn minst even worden uitgeschreven. Dus ik trek me dat aan en ik zal daar beterschap in beloven.

De heer Weterings (RB): Dank je wel.

De voorzitter: Dank u wel wethouder Keus. **En kunnen we daarmee dit agendapunt volgens mij afsluiten en kunnen we dit stuk als akkoordstuk meenemen naar de raad.** Dat is mooi.

12. Raadsvoorstel Benoeming leden Raad van Toezicht Stichting Openbaar Onderwijs (21-034)

De voorzitter: Gaan we over naar agendapunt 12: Raadsvoorstel Benoeming leden Raad van Toezicht Stichting Openbaar Onderwijs. Is er iemand die daar het woord over wil voeren? Ik zie geen handjes in de lucht, dan ga ik er ook vanuit dat dit als akkoordstuk mee kan naar de raad. Ah, ik zie mijnheer Van den Berg. Mijnheer Van den Berg. U mag als eerste en als laatste het woord voeren. Gaat uw gang.

De heer Van den Berg (BVR): we gaan vanavond gezellig mensen benoemen die de meesten van ons niet kennen, maar dat is hier in Rijswijk waarschijnlijk de gewoonte dus de fractie van Rijswijk zal hier niet al te moeilijk over doen. Maar we vragen ons wel af hoe we toch kennis met deze mensen kunnen maken. In het verleden kon men cv'tjes inkijken, maar nu hebben we helemaal niks gehoord. Het is toch wel prettig dat ik weet op wie ik stem. En dat was het voor de eerste termijn.

Mevrouw Besteman (CDA): Dank ook aan de fractie van Beter Voor Rijswijk voor de inbreng, dit keer wel echt als laatste gesproken in de raad dus dat is hartstikke goed. Ja, de voordacht van de leden van de Raad van Toezicht loopt via de statuten van Stichting Librijn die het openbaar onderwijs voor ons uitvoert via de vaststelling van de gemeenteraad. Dat is de formele lijn. De leden van de raad die op dit, in dit voorstel worden genoemd en waaraan gevraagd wordt aan uw raad om ze te benoemen, zijn voorgedragen vanuit de oudergeleding van de gemeenschappelijke MR en de voordracht vanuit de personeelsbenoeming van de MR, van de school. Dus ja het, u mag van mij met de kennismaking, ik wil natuurlijk met alle plezier ook die vragen bij het bestuur neerleggen zodat u dat kunt doen.

De heer Sleddering (VVD, ter interruptie): Ja, voordat de wethouder zo vriendelijk gaat zijn voor Beter Voor Rijswijk wil ik even zeggen dat ik daar helemaal niet op zit te wachten. Wij gaan hier geen cv's lezen van deze mensen. Het feit dat deze procedure zo loopt vind ik al buitengewoon bizar. Die school en hun bestuursleden en een Raad van Toezicht moeten hun eigen verantwoordelijkheid nemen. Het is nu eenmaal zo geregeld maar laten we er verder geen woord meer over vuilmaken, en we gaan zeker geen kennismaken.

Mevrouw ...: Daar wil graag bij aansluiten voorzitter.

De voorzitter: Dat is... Waarvan akte. Wethouder Besteman, volgens mij was u klaar met uw eerste termijn. Klopt dat?

Wethouder Besteman: Zeker, ik was klaar met mijn eerste termijn, ja.

De voorzitter: Is er nog behoefte aan een tweede termijn? Ik kijk even met een schuin oog naar de heer Van den Berg. Nee? Mooi, dan maken we er inderdaad...

De heer Van den Berg (BVR): Ja.

De voorzitter: Ja? Gaat uw gang.

De heer Van den Berg (BVR): Ja. Het risico dat ik er weer uit knal ...

De voorzitter: Ja. Uw verbinding houdt er inderdaad mee op.

Wethouder Besteman: Voorzitter, misschien nog even aanvullend, als u mij toestaat?

De voorzitter: Ja, gaat uw gang wethouder Besteman.

Wethouder Besteman: Want ik hoor al dat er verdeeldheid is tot op het bot zo'n beetje in de raad als ik twee, de twee standpunten heb gehoord. Maar misschien nog even richting de fractie van **Beter Voor Rijswijk**: de stukken liggen ook ter inzage bij de griffie. Dus als daar echt behoefte aan is, is dat ook gewoon nog een mogelijkheid.

De voorzitter: Dank u wel voor deze aanvulling. En ter inzage betekent dat u vrij bent om ze wel of niet in te kijken. **De heer Sleddering** zal dat niet komen doen, **de heer Van den Berg** wellicht wel. Mijnheer Van den Berg, bent u inmiddels weer online? Nee? Ik zie mijnheer Kruger wel in beeld met koptelefoon op. Is er nog behoefte aan een tweede termijn bij Beter Voor Rijswijk? Anders sluit ik het agendapunt af. **Ik sluit het agendapunt af en daarmee kan het als akkoordstuk naar de raad.**

13. Raadsvoorstel verlenging GRB (21-022)

De voorzitter: Gaan we over naar agendapunt 13: Raadsvoorstel verlenging GRB. Wie wil daar het woord over voeren? Zou u uw handje in de lucht willen doen? Mijnheer Leseman van D66.

De heer Leseman (D66): Onze fractie deelt het standpunt van het college dat de vorm van de gemeenschappelijke regeling in principe het beste is. Die steunen wij daarom ook. Zijn ook blij met de vooruitgang die de gemeenschappelijke regeling heeft gemaakt op het gebied van interne klanttevredenheid. Het evaluatierapport van Twynsta Gudde is echt ook zeer kritisch over de samenwerking en sturing van de gemeenschappelijke regeling. Daarom hebben wij een aantal vragen voor de wethouder. Als eerste geeft de wethouder aan dat er een bedrijfsplan komt 2022-2024, maar als het aan ons ligt duurt dat wel erg lang om echt actie te maken. Dus wij willen graag van de wethouder weten wat hij de komende zes maanden van plan is om echt aan die samenwerking, aan de sturing te doen zonder te wachten op het bedrijfsplan. Ten tweede: als het bedrijfsplan definitief is, wanneer kan de raad het dan verwachten met de informatie? En tot slot: in het evaluatierapport wordt vrij duidelijk aangegeven dat de aanbevelingen vanuit de vorige evaluatie niet zijn opgevolgd, dus ik denk dat het goed is als deze raad geïnformeerd wordt over de opvolging van deze aanbevelingen. En ik vroeg me af of dat ook een onderdeel wordt van het bedrijfsplan. Dank u wel.

Mevrouw Schröter-Haas (CDA): In de evaluatie is te lezen dat er op een aantal onderdelen flinke stappen zijn gezet in het verhogen van de kwaliteit, continuïteit en stabiliteit in onze IT-systemen. Daar merken we op dit moment niet zo veel van. Het Hof van Twente raakte in december door een hack alle computergegevens kwijt na een cyberaanval. Ook de back-up werd vernield. Het CDA vraagt zich af of binnen de gemeenschappelijke regeling hier voldoende aandacht voor is. Is Rijswijk al voorbereid op een aanval als deze? Heeft de gemeente risico's van zo'n cyberaanval ook voldoende geborgd, of moeten we hier nog extra op investeren? Dat is de vraag die voor ons eigenlijk bleef staan na het lezen van het stuk. Verder kunnen we mee instemmen.

Mevrouw De Man (OR): Ja, op zich staat Onafhankelijk Rijswerk er positief tegenover om deze samenwerking voort te zetten, maar zoals ik aangeef in de evaluatie zijn er op een aantal vlakken zeker nog punten te verbeteren. Sterker nog, een deel van de aanbevelingen uit de vorige evaluatie zijn niet eens doorgevoerd en dat moet wel echt anders. Dergelijke aanbevelingen zijn er natuurlijk niet voor niks. Daarnaast valt te lezen dat de GRB op dit moment een beetje stuurloos opereert, of dat is in ieder geval wat ik eruit opmaak. Bij dezen dan ook het verzoek om de regie weer terug te pakken samen met Delft en er samen voor te zorgen dat de verbeterpunten ook daadwerkelijk verbeterd worden en de samenwerking tussen de drie partijen weer strak verloopt, want dit schiet natuurlijk niet op. En zoals **mevrouw Schröter-Haas** ook al aangeeft, hè, de ICT-verbeteringen daar merken we hier toch weinig van. Op het moment dat we niet de samenwerking en de regie weer terugpakken lopen we toch een groot stuk van de voordelen die we hier anders uit kunnen trekken mis en dat lijkt me toch hartstikke zonde.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw De Man. Gaan we over naar de eerste termijn van de wethouder. Wethouder Lugthart.

Wethouder Lugthart: Ja. Voorzitter, dank u wel en terecht met eigenlijk alle sprekers. We zijn als college ook gewoon kritisch op de regeling die ooit is ontstaan. Tegelijkertijd het resultaat van de evaluatie en de samenwerking die is positief en terecht wat zowel **de heer Leseman** als **mevrouw De Man** zeggen, er zijn wel wat verbeterpunten. En **mijnheer Leseman** vraagt terecht: wat gaan we nu eigenlijk de komende zes maanden doen? Nou, we hebben afspraken gemaakt op operationeel niveau, we hebben afspraken gemaakt op strategisch niveau om de samenwerking echt te verbeteren. Daarmee wachten we niet op het plan. We hebben afspraken gemaakt waar je kunt denken aan een roadmap die is opgesteld voor de komende tijd, er is afstemming in planning. U heeft ongetwijfeld ook gezien dat de financiële huishouding best wat aandacht behoeft dus daar wordt op dit moment ook aan gewerkt. Vraagt nog **mijnheer Leseman** wanneer het plan in te zien is. Ik zeg uit mijn hoofd dat dat om en nabij november wordt opgeleverd, dus dan is er hier een toezegging dat dat uw kant op komt. Dat wordt naar de raad toegestuurd. En tot slot vraagt u eigenlijk ook nog om de raad periodiek te informeren. Wat ik wil voorstellen is om de GR te vragen om dat op te nemen, dat periodiek te rapporteren in het bedrijfsplan. Ik denk dat het een goed onderdeel is van het bedrijfsplan zodat de raad ook wordt geïnformeerd. Ja, **mevrouw Schröter-Haas**, u zegt terecht: een cyberaanval, zijn wij dan daar dan op voorbereid? Nou, het college heeft ook die gesprekken veelvuldig. We doen de juiste dingen en tegelijkertijd: het is nooit helemaal uit te sluiten. Ja, op dit moment is er geen veronderstelling om extra te investeren. We monitoren het kritisch want we zien natuurlijk ook wel op dit moment wat er in meerdere gemeenten ook gebeurt. Ja **mevrouw De Man** volgens mij heb ik uw vraag beantwoord. Wellicht nog de regie die terug moet komen. Ik denk dat de regie wel bij ons ligt, maar we kunnen die regie in mijn optiek wel iets versterken.

De voorzitter: Dank u wel wethouder Lugthart. Kijk ik even het Forum rond of er behoefte is aan een tweede termijn. Nee? Dat is mooi. **Ik er vanuit dat dit als akkoordstuk mee kan naar de raad. Ja.** Helemaal goed, sluiten we daarmee dit agendapunt af en wil ik u tussentijds een compliment geven voor de mooie afhandeling. We zijn kort en bondig en concreet, dat geeft ons ook wat meer gelegenheid om bij de drie komende kadernota's iets meer tijd te besteden als dat er ingepland stond zodat dat ook de aandacht krijgt die het verdient. Dat is geen uitnodiging tot uitgebreide betogen. Houd het concreet en to the point, maar in ieder geval een compliment.

14. Raadsvoorstel kadernota armoede samen Kans-Rijk (21-027)

De voorzitter: Gaan we over naar agendapunt 14: Raadsvoorstel kadernota armoede samen Kans-Rijk. En dan wil ik u verzoeken uw hand omhoog te doen als u daar het woord over wil voeren. En dan beginnen we bij mevrouw Jansen van de fractie van Wij. Gaat uw gang.

Mevrouw Jansen (Wij): Onze fractie heeft met veel interesse deze nota gelezen en wij willen als eerste onze complimenten maken over de leesbaarheid van het document en zien duidelijk de verbinding met de andere nota's. Wij hebben nog een paar verduidelijkende vragen aan de wethouder. Wij. maakt zich zorgen over het feit dat er veel ingezet wordt op digitale tools om mensen te ondersteunen. Niet iedereen is digitaal vaardig genoeg om op deze manier ondersteund te worden. Of speelt bij hen laaggeletterdheid of een taalachterstand parten om gebruik te maken van deze voorzieningen. Hoe gaat de gemeente deze groep mensen helpen om toch de weg naar de voorzieningen te vinden? Om mensen bekend te maken met de voorzieningen die de gemeente biedt wordt veel ingezet op voorlichting. Nu vraagt Wij. zich ook af, of er voldoende wordt ingezet op persoonlijke benadering. Immers is het ook bekend dat mensen die recht hebben op deze voorzieningen vaak door stress niet de behoefte hebben om post te openen, kranten te lezen of social media te scannen voor informatie. Kan de wethouder toelichten hoe hiermee wordt omgegaan? De stress die een aantal keer wordt benoemd vindt Wij. een zorgelijk punt. Krijgen deze mensen ook extra ondersteuning op dat vlak? Het viel Wij. op dat de nota zich voornamelijk richt die kunnen werken om uit hun financieel uitdagende positie te komen. Het is onze fractie nog niet volledig duidelijk wat wij als gemeente doen met mensen die niet in staat zijn om te werken toch te helpen om uit hun uitdagende positie te komen. We horen het graag van wethouder. Als laatste verdient het advies van de Adviesraad zeker onze aandacht. Ondank het positieve advies van de raad staan er een paar stevige kritische kanttekeningen in de begeleidende brief. Wat is de wethouder van plan te doen met deze kanttekeningen? Wij. ziet deze kanttekeningen in ieder geval als een goede aanvulling om het te voeren beleid nog scherper en doeltreffender te maken.

Mevrouw Koopman (D66): Nou de keuze voor de titel Samen Kans-Rijk voor het armoedebelief geeft duidelijk aan wat ons betreft wat we belangrijk vinden en wat het college belangrijk vindt. Integrale samenwerking en kansengelijkheid voor iedereen zodat iedereen mee kan doen, en dan vooral kinderen een gelijke kans geven ondanks de financiële situatie van hun ouders. Dus dat is belangrijk, de vier hoofdthema's kunnen we ons ook helemaal goed in vinden. We hebben echter nog ook wat, een aantal vragen. De Adviesraad Sociaal Domein vraagt u om ervoor te zorgen dat in de kadernota's per beleidsterrein ook daadwerkelijk gewenste beleidseffecten, concrete ambities en indicatoren worden genoemd, en niet pas in de uitvoeringsnota. Nou, iets wat wij denk ik herkennen in deze, in dit Forum. Dat is een opmerking die wij ook al vaker hebben gemaakt. Zonder concrete doelstellingen is niet te controleren of maatregelen het gewenste maatschappelijke effect hebben gehad. Dit willen wij in elke beleidsnota, dus waarom staat het er nu niet in? En kan dat worden meegenomen in de jaarlijkse effectmeting participatie bijvoorbeeld? Want juist daar zit een groot deel van de doelgroep. Er is een grote behoefte aan maatwerk, dat komt ook vele malen terug in de nota. Maar nergens wordt beschreven hoe we dat willen doen. Waarom niet gewoon een maatwerkbudget bij KEI Rijswijk, zodat zij met ouders tot maatwerk kunnen komen. Fijn dat de Ooievaarspas blijft bestaan. De huidige digitale infrastructuur samen met Den Haag moeten we daarbij ook zeker voortzetten. Maar, en ik heb er al eerder aangegeven, waarom maken we van de kaart zelf niet een Olifantenpas? Dan is het direct duidelijk dat de pas een andere invulling heeft in Rijswijk dan in Den Haag, ook al is de achterliggende infrastructuur gelijk. Dan mijn belangrijkste opmerking die ik graag voor het raadsdebat nog zou willen terugzien in de nota: ik verwacht qua financiële uitwerking meer dan alleen de financiële kaders van de overkoepelende kadernota Sociaal Domein. Iedere nota moet

een financiële paragraaf hebben met budgetten met hoofdonderdelen van de desbetreffende nota. Hier bijvoorbeeld: kindregelingen, stadspas, inzetpartners, collectieve verzekeringen en overige inkomensondersteunende maatregelen. Zoals dat in de kadernota Maatschappelijke participatie wel gedaan is bij de verdeling van het participatiebeheer, budget. Kunt u toezeggen dit nog voor de raadsvergadering ook aan toe te voegen?

Mevrouw Van Amerongen (GBR): Ik wil ook graag beginnen met complimenten aan de wethouder. Het is een sterke nota, het begint met een duidelijke evaluatie van eerder beleid en daarop wordt het voortgebouwd. Ook zien we dat de focus gelegd bij de duurzaam komen uit de armoede en we zien ook uitgangspunten uit de paraplunota terug, en daarvoor dank. Wat **D66** net ook al aangeeft, het is jammer dat het financieel hoofdstuk ontbreekt van deze nota. We vragen ons af hoe dat komt aangezien hoe dat komt aangezien dat wel erg goed terugkomt in de andere nota's. We hebben nog een aantal vragen omtrent deze nota. Om te beginnen met de outreachende dienstverlening van het FSP. Dit vinden wij een ontwikkeling. Er wordt aangegeven dat de gemeente en Financieel Voor Elkaar samen gaat werken met partners om de inwoners te bereiken. Er staat vervolgens niet wie deze partners zijn, dus wie zijn deze partners? Ook komt er een, komen er verschillende tools waar onder andere Bereken uw recht. Zijn er al eerste ervaringen met deze tools? Is dit al online of nog niet? En net als Wij. ook aangaf: hoe gaan we ervoor zorgen dat iedereen gebruik kan maken van deze tool? Dus ook de minder technologisch ontwikkelde inwoners. Dan lezen we dat de langdurige minima forse toename kent, net zoals in andere gemeentes. Is er ook bekend waarom deze forse toename er is? Vervolgens lezen we ook een stuk over de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen, GBR is zoals velen denk ik wel weten een voorstander van gedeeltelijke vrijste... kwijtschelding in plaats van volledig. Wij zijn dan ook blij dat dit als optie genoemd wordt. Er staat in dat we een onderzoek kunnen starten, dus het is wel erg vrijblijvend. Waar hangt het dan vanaf of we een onderzoek kunnen gaan starten en wanneer kunnen we dan daarmee beginnen? En dat was het. Ik houd het hierbij voor de eerste termijn.

De heer Van den Berg (BVR): Voorzitter, Beter Voor Rijswijk dankt de wethouder voor deze kadernota die door middel van een uitvoerig participatietraject tot stand is gekomen. De titel Samen Kans-Rijk is mooi gevonden maar Beter Voor Rijswijk benoemt graag de dingen zoals ze zijn, waarbij armoede onder zwakkeren in Rijswijk helaas een trieste realiteit is. Beter Voor Rijswijk heeft daarom nog wel wat vragen. Waarom wordt er voor een samenwerking gekozen specifiek met VluchtelingenWerk om automatisch een Ooievaarspas toe te kennen. Is dit nodig, waarom is dit? Fijn dat er een nieuwe nota schuldenaanpak komt, 2021. Kan de wethouder toezeggen dat er dan ook serieus gekeken wordt naar het aansluiten bij het Jongeren Perspectief Fonds? Hier vraagt Beter Voor Rijswijk al om sinds 2015. We nemen aan dat die twaalf procent is en in lijn is met soortgelijke gemeenten. Wat is nu de ambitie? Wat willen we vanuit Rijswijk bereiken? Beter Voor Rijswijk neemt aan dat we dit percentage natuurlijk het liefst helemaal naar nul brengen, als is dat wel waarschijnlijk veel te rooskleurig geschetst en een veel lager percentage is al erg prettig. Kunnen we wel een ambitie uitspreken dat we streven naar onder de 10 procent voor onze inwoners? En waarom is deze ambitie nergens opgenomen? Het aandeel van minimahuishoudens met een migratieachtergrond is gestegen. Vergt deze doelgroep niet een aparte aanpak, dus meer gespecialiseerd op de mensen met een migrantenachtergrond? Wijk 7, het zijn een hoop vragen, mijn excuus daarvoor, oftewel de Muziekbuurthoeft groeit 16 procent van de kinderen op in armoede. Dat zijn let wel, niet schrikken, 322 kinderen. Dat is echt schrikbarend veel. Is de wethouder voornemens om in een wijk die echt heel hoog in deze percentages zit nog extra op in te zetten? Door succes van de leskist ontwikkeld door het Financieel Netwerk Rijswijk op de basisschool, vindt er momenteel een doorontwikkeling plaats zodat deze ook ingezet kan worden op het voortgezet onderwijs. Wanneer is deze doorontwikkeling klaar en wanneer kunnen we deze ontvangen? Inzien. Gemeenten Den Haag, Delft en Zoetermeer

die hebben een preventieve aanpak voor jongeren die achttien jaar geleden Regel je shit heette. Dit lijkt Beter Voor Rijswijk een goede aanpak. Een checklist die is opgesteld met zaken die jongeren moet regelen als 18 jaar worden. Kan de wethouder toezeggen dat er onderzocht wordt of Rijswijk hierbij kan aansluiten en kan ze ons daarvan zo snel als maar mogelijk is uitsluitel geven? Dat waren de vragen voor de eerste termijn en excuses voor de automatiseringsproblemen.

Mevrouw Van der Kooij (GL): Ja, we zijn heel blij dat er nu een nota is, want we keken er echt naar uit. Licht ons nog wel aan het hart natuurlijk, zoals iedereen. Ik vind het ook wel een beetje een lastige nota. Er staan heel veel mooie termen in zoals preventie, integraal werken, maatwerk. Maar de invulling daarvan vinden we niet altijd op de juiste manier. Ik zal één voorbeeld geven en de rest kan de wethouder wel zien in het Manifest tegen armoede wat PvdA en GroenLinks hebben geschreven en haar hebben aangeboden. Maar het voorbeeld gaat in dit geval over maatwerk. Dit wordt in eerste instantie alleen genoemd met betrekking tot kinderen, en maatwerk wordt in het stuk blijkbaar vooral gezien dat mensen de mogelijkheid hebben om uit meer regelingen te kiezen. Maar dat gaat over aanbod en maatwerk is wat ons betreft vraaggericht juist. Dus wat heeft een inwoner nodig, en dat vraagt om flexibiliteit om juist ook buiten het aanbod te kijken. Dit moet al zeker niet beperkt worden tot kinderarmoede. Hoe denkt de wethouder dat meer regelingen tot maatwerk kunnen leiden? Wat de nota nog extra lastig maakt is het gebrek eigenlijk aan duidelijke ambities en indicatoren. Dat maakt het ook wat minder evalueerbaar. Zoals ook de Adviesraad heel mooi schrijft, het zorgt voor een vrijblijvend gevoel. Helemaal ook omdat doordat het financiële kader ontbreekt. Nou, wat ik wel heel erg mooi vind, of wat wij heel erg mooi vinden is, zoals er ook net genoemd werd, over de leskisten. Dat over geld en armoede wordt gesproken op scholen via leskisten. Dat is echt preventief, vinden wij. Daarmee bereik je ook niet alleen de leerlingen maar ook hun peer group, dus ook hun omgeving, dus dat vinden we heel erg mooi. Nog eerst een opmerking voordat ik ook wat vragen heb. De opmerking is: in het voorwoord komt echt al heel veel ik voor en sterker nog, het begint zelfs met ik en als ik eerlijk mag zeggen vind ik dat niet zo heel erg mooi. Dat is ook niet zo heel erg gepast. Het is volgens mij iets wat in gezamenlijkheid wordt gedaan en ik zou het mooi vinden als dat nog aangepast zou kunnen worden. Dat geldt overigens ook voor de andere twee nota's die nog volgen. Dan wat vragen, een aantal zijn al gesteld, namelijk over wat dus de Adviesraad, wat de wethouder met dat advies gaat doen eigenlijk. Nou ja, wij hebben de, PvdA en GroenLinks hebben de wethouder het Manifest tegen armoede aangeboden, we zijn benieuwd wat ze ervan vond en vindt en wat ze ermee gaat doen en heeft gedaan. We lezen in de inleiding of in het voorwoord dat Rijswijk nu ook aangesloten is bij Alliantie Kinderarmoede, nou dat vinden we heel mooi. Met PvdA hebben we vorig jaar ook hier een motie voor ingediend. Maar hoe krijgt dit nu invulling? Dat wordt ons niet duidelijk verder in het stuk. Nou, er wordt geschreven over ervaringsdeskundigen, dat mensen die gebruikmaken van Stichting KEI, die zijn daarbij betrokken, maar waarom zijn er niet meer bij betrokken met veel meer dingen? Zoals bijvoorbeeld communicatie, eigenlijk zouden ervaringsdeskundigen bij alle onderwerpen betrokken moeten zijn van armoede. Dus waarom is dat niet gedaan? In het stuk lees ik eigenlijk alleen de samenvatting van het Radarrapport, terwijl er veel meer mooie dingen staan in het rapport waar volgens mij ook naar gekeken moet worden, zoals de prestatiecriteria waar ik het net over had, over nazorg, ouderen in armoede dat daar meer aandacht aan besteed moet worden en ook de Ooievaarspas komt aan de orde, vooral de invulling daarvan. Dus daar vroeg ik me af waarom daar niet meer aandacht aan besteed is. En dan onze bijdrage over de kadernota Sociaal Domein gaven we al aan dat we wat moeite met de term zelfredzaamheid, omdat daarmee de nota voornamelijk gaat over wat de gemeente van anderen verwacht. Nou en vooral bij dit onderwerp vinden we de term nogal ongelukkig. Veel mensen die in armoede leven schamen zich en willen graag het allemaal zelf oplossen en zelfredzaam zijn. Dus daardoor krijgen ze vaak hulp veel te laat. Hoe ziet de wethouder dit?

De voorzitter: Misschien even een aanvulling op de online problemen die we hebben en dezen en genen die niet te horen zijn. We hebben een nieuwe versie van Teams gekregen en het gevolg is dat er stabiliteitsproblemen zijn. Het is gemeld bij ICT Delft. We kunnen daar dus verder niet zo veel aan doen. Laten we hopen dat we de rest van de avond gewoon zonder storingen doorkomen.

De heer Ezinga (VVD): Dank u wel voor het woord voorzitter. Voorzitter, ook de VVD heeft met belangstelling kennisgenomen van deze kadernota en de aanpalende stukken die daaraan verbonden zijn. We hebben daar zeker ook een aantal vragen over en een aantal zijn al gesteld. Met de kans dat ik in herhaling val, ik zal het kort houden. Ik wou even naar de oplegger die is meegestuurd ten behoeve van deze kadernota. Het viel ons op dat hier veel taalfouten in staan en dit vinden wij niet zo netjes, dus graag zou ik die willen meegeven. Verder staat in deze oplegger op pagina 2 ook dat, en ik citeer, de doorstroom naar werk geen doel op zich is. Wat wordt hiermee precies bedoeld, kan ze dat aan ons uitleggen? Met betrekking tot de notitie die door de Adviesraad is opgesteld, ja, is er één van de kritische punten die ze noemen is dat SMART schrijven van de plannen ontbreekt. Graag horen wij ook de reactie van de wethouder hierop. Dan kom ik eigenlijk tot de kadernota zelf. Nou, een aantal punten vallen ons op. Ik begin even met het lezen van een forse toename tussen 2017 en 2020 in de minimakinderen hè. Welk maatwerk voorziet de wethouder, nieuw maatwerk, dat hierop gericht is om dit de komende tijd te gaan verminderen, want dit is wel een problematische groep natuurlijk. Als dit in die drie, vier jaar met die mate stijgt dan zou ik daar graag ook wel serieuze interventies op willen zien en welke voorstellen worden daarin voorzien? Op pagina 13 wordt geschreven dat de Wmo-registratie geïncorporeerd wordt in de armoedemonitor als één van de bronnen. Ik volg niet helemaal waarom een deelname aan de Wmo onderdeel vormt van de armoedemonitor. Kan de wethouder dat aan ons precies uitleggen? Want als ik kijk naar de andere bronnen dan vind ik dat niet helemaal in verhouding staan. Maar misschien begrijp ik het niet. Andere vraag is: hoe wordt de Wet inburgering de komende tijd financieel opgevangen? Dit kan nog wel financieel wat betekenen voor ons. Nu is bij de informatiebrief rondom laaggeletterdheid wordt een deel daarvan in de bijstand opgevangen meen ik, maar ik kan me voorstellen dat er meer kosten worden gemaakt. Kan de wethouder hierop inspelen voor ons? Ja en dan zien we eigenlijk de kadernota an sich ook vanuit het financiële deel en dat zult u zich niet verbazen. Wat eigenlijk bij ons ontbreekt, voor ons in de kadernota is toch een vorm van een financiële paragraaf. Ik mis eigenlijk de huidige tijdsgeest in het ontwikkelde beleid aan de hand van deze kadernota. We zitten met schrijnende tekorten hier op dit moment in de gemeente. Er worden allemaal wilde ideeën en wilde plannen bedacht om armoede te bestrijden waarvoor lof, want dan moet ook zeker gebeuren. Maar wij willen daar wel een soort van verantwoording voor zien van hoe gaan we dat dan doen? En welke aanpassingen gaan er dan plaatsvinden? Waar kunnen wij efficiënter werken? Waar kunnen wij de dingen opvangen zonder dat dat meteen heel veel pijn gaat doen? En ja, ook voor de VVD is dan nog steeds de Ooievaarspas wel ter discussie, het staat in deze kadernota gewoon dat hij blijft, maar voor ons is het gewoon geen ding wat wij per definitie terug zien komen. Daar willen wij zeker de discussie nog over voeren. En last but not least, ook in de kadernota wordt gesproken over het feit dat er een kwijtschelding plaats kan vinden van de gemeentelijke belasting, niet zozeer van 100 procent maar naar 75 procent hè, als één van de maatregelen om niet meteen al dat geld over de boeg te gooien. Hier strijdt de VVD eigenlijk al ruim twee jaar voor. Wij geven dat al een geruime tijd aan, aan de wethouder. En nu blijkt in deze kadernota dat we dit gaan onderzoeken, en dan missen wij toch een beetje het doorpakken. Graag zien wij eigenlijk toch wel een gedegen reactie van de wethouder op waarom we nu pas dit gaan onderzoeken, waarom gaan we dit niet gewoon doen?

Mevrouw Van Nunen (PvdA): Ja, eigenlijk kan ik heel goed aansluiten bij het verhaal van mijn voorganger, maar dan eigenlijk benadruk ik de andere kant van die medaille. Al die punten die **de heer Ezinga** ook noemde. En laat ik daar dan maar gewoon bij aansluiten, want daarvoor is natuurlijk

ook heel veel gezegd waar ik het mee eens ben. Maar die andere kant van de medaille. Wat mag het kosten? Ja, die financiële paragraaf die mis ik ook, of die mist de Partij van de Arbeid ook. Zelfs zo sterk dat wij dat een voorwaarde vinden om al dan niet in te stemmen met deze kadernota volgende week. Dus wat **mevrouw Koopman** ook zei en ik geloof dat **mevrouw Van der Kooij** dat ook zei: kunnen we deze begroting en kostenindicatie voor de raadsbehandeling krijgen? Want we hebben natuurlijk ... Ik heb het namelijk zelf al eerder bij de begroting ooit gevraagd, waar gaat armoedegeld naartoe, of waar wordt het uit betaald? Want dat zien we in de begroting echt niet terug, dat zit ergens onder water. Toen werd bijvoorbeeld gezegd dat de financiële tegemoetkoming van het Rijk naar gewoon de fte voor KEI ging wat absoluut niet de bedoeling is. Dat maakt mij extra gemotiveerd om een begroting te vragen naar hoofdposten. Dus kunt u dat toezeggen dat die er voor volgende week dinsdag ligt? En dan indicatoren en ambities. Ja, u doet dat wel en heel mooi ook bij de twee hiernavolgende kadernota's. Bij kadernota Werk staan bijvoorbeeld verschillende ambitiepunten genoemd en bij juist de kadernota Maatschappelijke participatie, heel mooi, staan de effectmetingen genoemd die ieder jaar gaan plaatsvinden. Maar waarom hier niet? Ik heb eens even naar de opbouw van deze monitor, van deze nota gekeken en die bevat evaluatie, armoedecijfers, heel belangrijk, en dan waar gaat we naartoe. Maar waar gaan we naartoe bestaat uit: wat verandert er? En dan komt u met een aantal pijlers zonder indicatoren, zonder ambities. Zo kunnen we eigenlijk heel moeilijk, en **mevrouw Van der Kooij** zei het ook al, evalueren: wat hebben we nou eigenlijk gedaan en met welk geld, en dan kom ik weer terug op natuurlijk die financiële paragraaf. Want die financiële paragraaf is ook belangrijk, en dan kom ik op die andere kant van de medaille van heer Ezinga, omdat u wel allerlei regelingen wil heroverwegen zoals de kwijtscheldingsregeling. Dat was trouwens ook al gevraagd in een motie bij de begroting van 2020 door een aantal coalitiepartijen. Is er dan iets gebeurd tussen november en juni van dit jaar waarin dat onderzoek al zou plaatsvinden op basis van een aangenomen motie? Dat vraag ik me af, en wij zijn bang dat dus het budget behoorlijk gaat schuiven naar aanleiding van de uitkomsten van dat onderzoek. Eigenlijk wilt u dat graag ons voorleggen bij de begroting ben ik zo bang, maar daarvoor hebben we geen kadernota Armoedebestrijding. Wij hebben een kadernota Armoedebestrijding waarin het college duidelijke kaders, uitgangspunten formuleert. En ja, met die kwijtscheldingsregeling en dat onderzoek kan ineens zomaar van alles ten laste komen van het armoedebudget. Nou, dat wil ik dan wel vooraf weten. Voorzitter, de Ooievaarspas. In 2022 gegarandeerd, **mijnheer Ezinga** noemt dat eigenlijk al vrij royaal, maar wij vinden dat juist niet royaal. In een kadernota praat je niet over het volgend jaar maar praat je over enkele jaren hierna. Waarom zegt u zo expliciet in deze kadernota: de Ooievaarspas is in 2022 gegarandeerd. Daar gaat een belletje bij ons rinkelen: en daarna dan? Past bovendien ook niet in dat, bij dat punt dat wat Radar ook adviseert en wat **mevrouw Koopman** ook aangaf, de regelingen Den Haag – Rijswijk zijn niet dezelfde voor de Ooievaarspas. Als we dat ook niet doen in Rijswijk, moeten we dan ook gewoon niet die pas anders gaan noemen? Of we verruimen hem zoals ze in Den Haag doen, want dat zou nog mooier zijn. En u weet denk ik wel wat ik bedoel met die aanvullende regelingen die er in Den Haag zijn. Voorzitter, wat betreft kinderarmoede vinden wij het heel vreemd dat scholen niet zijn bevestigd, als vindplaats toch ook waar de kinderen met al dan niet gevulde broodtrommeltjes op school komen. Waar nog een vraag aan de wethouder waarom scholen eigenlijk buiten dit hele raamwerk van onderzoek zijn gehouden, allereerst bij Radar, maar daarna ook bij het maatschappelijk participatieproces wat overigens lof verdient, wat u heeft opgezet. Nou voorzitter ouderen, één van mijn voor, de vorige spreker sprak er al over, sluit aan bij het advies van de Adviesraad Sociaal Domein. Die wijzen ook op: let meer op AOW'ers die weinig anders dan dat budget hebben om te besteden. Er zit veel voor armoede achter de voordeur, komt niet aan de orde in deze nota. Voorzitter, ik laat het hier even bij. Ik denk dat het voor de wethouder duidelijk is dat cruciale punten voor ons ontbreken.

Mevrouw Schröter-Haas (CDA): Goed om in de kadernota te lezen dat we gaan voor een duurzame en integrale aanpak, daarbij is het belangrijk dat er goed wordt samengewerkt over verschillende domeinen. Het CDA vraagt zich wel af of dit nu echt nieuw beleid is, of dat we, en of we dat voorheen niet deden. Wat verandert er nu daadwerkelijk voor de ambtenaren als het om samenwerking gaat? Wij sluiten ons aan bij de vorige sprekers over de financiële kaders en het zou fijn zijn als we daar voor de raad nog inzicht in krijgen. Ik ga dat ook niet herhalen. Wij willen wel graag aandacht vragen voor het gelijktrekken van de armoederegelingen op regionaal niveau, of hier duidelijk onderscheid in maken. Nu ontstaat er verwarring. We denken hier bijvoorbeeld aan sportkleding. Via de Ooievaarspas in Den Haag kunnen kinderen uit Den Haag en Rijswijk met een regeling sporten bij dezelfde vereniging, maar een kind uit Den Haag krijgt nu tegemoetkoming voor het sporten en de kleding en het kind uit Rijswijk kan dan deze tegemoetkoming niet aanvragen en dat maakt het niet uitlegbaar. Dan komt ... Wij vragen ons af welke mogelijkheden de wethouder ziet om de regeling gelijk te trekken.

Mevrouw Kames (RB): Wij hebben ook de kadernota goed doorgenomen en ik heb ook nog enkele vragen. Wij vinden zonder meer dat werken ook moet lonen en het niet zo moet zijn dat de mensen bang zijn dat hun uitkeringen, of tenminste niet uitkeringen, zeg maar hun, hoe noem je het ook alweer, toeslagen dat die gaan verdwijnen op het moment dat ze gaan werken, dus dat het dan in principe niet loont. Dus dat vinden we wel belangrijk, dat daar wel duidelijk verschil in zit of je wel werkt of niet werkt. Dan had ik nog een vraag over de forse toename van de langdurige minima, maar die is genoemd door **GBR**. **BVR** heeft het ook al gehad over de Muziekbuit, dat er daar zo uitzonderlijk veel kinderen zijn die onder de minima vallen. En dan heb ik nog een vraag: ruim de helft van de minimakinderen woont in een eenoudergezin, en twee derde heeft een niet-westerse achtergrond. Is hier eventueel een verklaring voor? Dan had ik dus een vraag over eenoudergezinnen, huishoudens met een uitkering vanuit de participatiewet en met een niet-westerse migratieachtergrond, maken veel meer gebruik van de regelingen dan gemiddeld. Hoe komt dit? Worden die beter geïnstrueerd, of andere dingen, dat wilde ik ook graag weten. Dan heb ik ook nog een vraagje, dat betreft straks, er komt dus een soort consulent die dus gaat praten met mensen om ze eventueel aan het werk te krijgen. Dan zou ik het wel prettig vinden als daar eventueel eens in de drie maanden een evaluatie kan komen dat wij horen of het dus echt wel effect heeft, dat iemand ook met die personen gaat praten. Dit waren voorlopig mijn vragen.

Mevrouw De Man (OR): Allereerst wil ik de wethouder bedanken voor deze heldere en mooi omschreven nota. Het las weer erg prettig weg, dus waarvoor dank. Ja, er zijn al een hele hoop vragen gesteld en eigenlijk ook zo'n beetje al onze vragen dus die ga niet herhalen. Ik wil wel nog even aangeven dat wat betreft de Ooievaarspas we op één lijn zitten met **de VVD** en dat daar wat ons betreft ook nog zeker een discussie over zal komen. Verder kijk ik erg uit naar de reacties van de wethouder in het eerste termijn.

De voorzitter: Gaan we over naar de beantwoording in eerste termijn. Wethouder Bentvelzen.

Wethouder Bentvelzen: En dank aan de raad voor de vragen die gesteld zijn en ook de complimenten die tussendoor gegeven zijn over de kadernota Samen Kans-Rijk, laat ik hem dan ook maar zo noemen. Ik heb getracht alle vragen mee te schrijven voorzitter, maar zo snel schrijven als dat mensen kunnen praten kan ik niet dus ik ga echt heel erg mijn best doen en het ook kort proberen te houden in mijn beantwoording. Al kan ik niet beloven dat dat helemaal goed zal gaan. Ik begin gewoon op volgorde, want de fractie **van Wij**, die gaf aan van joh, hoe gaan we om met de persoonlijke benadering. Niet iedereen is digivaardig, we hebben soms wel eens mensen met laaggeletterdheid et cetera. De persoonlijke benadering die blijft **mevrouw Jansen**. De persoonlijke

benadering, hoe we mensen kunnen ondersteunen met, die niet kunnen werken of die we kunnen ondersteunen op stress, digi... analoog blijf bestaan en digitaal is eigenlijk de uitbreiding die hierop voortvloeit. Want we hebben ook afgelopen tijd eigenlijk soort van tussen haakjes dankzij corona geleerd dat we ook digitaal een hele hoop mensen kunnen bereiken en dat dat ook werkt. En dat sommige mensen het juist prettig ervaren om digitaal in gesprek te gaan of telefonisch, in plaats van dat ze naar een kantoor moeten komen of naar het stadhuis moeten komen, of nou, anderszins. Dus we blijven de mensen benaderen en ook de partij Financieel Voor Elkaar, die blijft inwoners persoonlijk benaderen en attenderen op de voorzieningen. U geeft aan: wat doen we met de mensen die niet kunnen werken? Volgens mij hebben we dat omschreven in de participatienota die natuurlijk allemaal met elkaar mooi verbonden zijn. Niet werken, en een andere fractie heeft gezegd ja, het is niet een doel op zich, om mensen te laten werken en uit de armoede daarmee te laten komen, dat is een feit want sommige mensen die kunnen niet werken, zoals Irene ook aangeeft vanuit de fractie van **Wij**. Als er een gegeven is dat iemand niet kan werken, dan moeten we kijken met elkaar hoe we diegene wel uit de armoede kunnen halen en dat heeft niet alleen te maken met financiële armoede maar armoede is natuurlijk een breder aspect dan dat. Want armoede wordt ook ervaren op immateriële zaken zoals nou, persoonlijk levensgeluk en al dat soort dingen, dat wordt ook ervaren als armoede. Dus mensen die niet kunnen werken en die geïsoleerd zitten of eenzaam zijn, dat is ook een vorm van armoede waar niet iedereen altijd bijilstaat. Het gaat niet altijd om geld. Er zijn ook mensen die met een bijstandsuitkering prima rond kunnen komen en die helemaal niet in de schulden zitten of in armoede verkeren, of dat niet zo ervaren. Dus dat is voor iedereen, ieder individu is dat anders. Er zijn door vele fracties zijn er vragen gesteld over de Adviesraad en wat ik daarmee doe. Allereerst wil ik aangeven dat de Adviesraad voor ons een, of voor mij en voor ons als college, zeker een belangrijke functie vervult en dat ik het advies die zij mij geven altijd uiterst serieus neem. In het geval van de Adviesraad die heeft gevraagd: waarom heb je de zaken niet SMART gemaakt? Dat er geen SMART doelen zijn opgenomen dat is correct, want het betreft ondersteuning aan kwetsbare doelgroepen en om maatschappelijke uitsluiting te voorkomen. Dus doelen die zijn opgenomen in de kadernota's Participatie en werk, of Maatschappelijke participatie moet ik zeggen, om dat zien we als een effectieve manier, een van de manieren om uit armoede te komen. Vandaar dat we daar ook op inzetten. En zelfredzaamheid, dat is ook door meerdere fracties benoemd, maar zeker door **mevrouw Van der Kooij van GroenLinks**, dat ik wederom de zelfredzaamheid in deze nota naar voren breng. Ja mevrouw Van der Kooij dat doe ik omdat ik het echt oprecht heel belangrijk vind dat mensen, zo ver dat ze dat kunnen, hun eigen regie in eigen handen houden. En dat wij hun niet opleggen, of een ander niet opleggen waar die niet goed in is. Ik kijk graag naar waar mensen wel goed in zijn, of wat ze wel zelf kunnen. Daarom vind ik ook zelfredzaamheid hier erin heel belangrijk, want we willen mensen stimuleren. We willen mensen zelfredzamer laten worden, en daardoor zetten we ook in, waar we later vanavond nog over komen te spreken, op die participatietreden 1 en 2 ladder. Want mensen die langdurig in de armoede zitten, die zien wij ook op participatietreden 1 en 2 zitten. Daarop zetten we dus ook in met die nieuwe nota. Maar later vanavond daarover vast meer. Er is door meerdere fracties gevraagd de financiële paragraaf die ontbreekt. Dat begrijp ik, die vraag, daar hebben we zelf ook mee gestoeid en dat komt omdat de regelingen ook terugkomen in de begroting die we jaarlijks met elkaar bespreken. Er is door meerdere fracties aangegeven: kunnen we de regelingen die wij in Rijswijk regionaal gelijktrekken. Nou ik kan u daarop al gelijk het antwoord geven, dat antwoord is nee. Want sommige gemeenten om ons heen, noem maar een Den Haag, die geven gratis ov weg voor de 65-plusser, en die geven een winterspullenpas en een schoolspullenpas en een leergeldpas en een winterjas en sportkleding, nou je kan het zo gek niet bedenken, die hebben zo'n breed palet van minima-ondersteunende regelingen en wij moeten daarin ook wel keuzes maken want het valt en staat ook met budget. Laten we eerlijk zijn, het gaat er ook om met hoeveel budget je daaraan wil besteden. Daarom hebben we ook aangegeven dat er een uitvoeringsagenda hierop komt. Daarin gaan we ook met elkaar in gesprek en het politieke debat aan

over de regelingen die er bestaan van joh, wat zetten we voort en wat zetten we niet voort of waar willen we ons geld op inzetten. En de Ooievaarspas die door de **VVD** en **Onafhankelijk Rijswijk** expliciet is aangegeven, ja dat is een politieke keuze die we moeten gaan maken met elkaar als we strakjes te spreken komen over uitvoeringsnota. **Mevrouw Van Nunen** die geeft aan de kwijscheldingskwestie. En mijnheer, **de VVD** geeft aan: waarom gaan we dat nu pas onderzoeken. Nou daar staan inderdaad drie verschillende mogelijkheden in deze armoedenota en dat is bewust, omdat we daar nog over te spreken gaan dat is één, en twee is dat in november, toen de motie werd ingediend om de kwijschelding volledig ten laste te brengen van de armoedebudgetten, verworpen is door uw eigen raad. Dus daar is geen meerderheid in de raad. Vandaar dat hij wel is opgenomen in deze kadernota. Omdat ik het wel belangrijk vind om alle wensen vanuit de raad hierin mee te nemen, moeten we een onderzoek doen, ja, wat dan het beste uitkomt of waar we dan met elkaar tevreden over in zijn of consensus in kunnen vinden. Misschien dat dat niet helemaal het antwoord is waar de **VVD** op had gehoopt, maar dat is wel het antwoord dat ik u moet geven. De fractie van **D66** heeft nog gevraagd: waarom maken we niet van onze Ooievaarspas een Olifantenpas? Want dan kunnen we daarin echt het onderscheid maken visueel. Ja dat kan niet, want doordat we een samenwerking hebben met Den Haag om de Ooievaarspas heen, kunnen wij niet heel veel invloed uitoefenen op de lay-out. Het enigste wat we zouden kunnen doen als we dat vanuit Rijswijk willen is het gemeentelijke, Rijswijkse gemeentelijke logo op de Ooievaarspas plaatsen. Dus als dat een wens is dan neem ik die graag mee. Financiën is ook door heel veel fracties genoemd als een gemist onderdeel en ik wil de toezegging doen dat ik voor dinsdag zorg dat er een paragraaf of een document meegestuurd wordt voordat we dit stuk nog gaan bespreken in de raad, want voorzitter ik verwacht dat dit een bespreekstuk wordt na al deze vragen, waarin op hoofdlijnen in ieder geval alle minimaregelingen te vinden zijn van nou: wat is het hele budget en wat geven we waar aan uit. Ik wil alvast wel een winstwaarschuwing afgeven dat we werken ontschot in het sociaal domein en ook het armoedebudget is ontschot. Dus als we enerzijds te veel hebben en anderzijds te weinig, dan wil dat nog wel eens verschillen. Al blijft het hoofdbudget natuurlijk wat wel het budget is wat we kenmerken voor armoede, of oormerken voor armoede, dat gaat naar armoede. Nogmaals, die toezegging wil ik doen richting nou, volgens mij alle partijen die hebben daar wel om gevraagd voorzitter om een financiële paragraaf toe te voegen. Er is nog aangegeven vanuit de Adviesraad dat we vanuit schulden meer inzetten op preventie en hoe we dat dan gaan doen en zo, en mensen meer tools geven, die gaan we meer tools geven om hun administratie zelf te leren doen, we gaan leren budgetteren, maar ook via vroegsignalering en daarmee hebben we ook onze partners nodig. De woningbouwverenigingen doen mee, de energiemaatschappijen doen mee en zelfs de zorgverzekeraars doen tegenwoordig mee in de vroegsignalering. Dus dat zijn mooie ontwikkelingen denk ik, want de energieleveranciers en de zorgverzekeraars die zijn daar bijgekomen. Richting **Gemeentebelangen** over de tools, de nieuwe tools, Bereken uw recht bijvoorbeeld, die gaat voor de zomervakantie gaat die live. Dan is er nog gevraagd over maatwerkbudget door meerdere partijen. Van joh, waarom geven we mensen niet zelf de keuze om een keuze te maken waar zij geld voor willen, bijvoorbeeld die sportkleding die door andere fracties werd aangegeven in plaats van een schoolspullenpas. Dat kan niet een en en en-stapelings worden, maar ouders hebben ook aan ons aangegeven in het onderzoek dat ze graag zelf een keuze zouden willen maken of ze een schoolspullenpas willen hebben om maar een zijstraat te noemen, of dat ze willen dat wij helpen om de sportkleding te verzorgen voor die kinderen. Nou, dat gaan we doen. We gaan de regie daarin ook teruggeven aan de inwoner. Daar komen maatwerkbudget belegd bij Stichting KEI, waarin de kinderen samen, of de ouders samen met de kinderen moet ik zeggen, kunnen kijken waarin, waar zij zich het beste bij voelen en wat zij het liefste willen hebben qua ondersteuning. Voorzitter, ik zoek even mijn vragen want die ben ik lekker mee gaan tikken en dat zijn er nog een best een hoop. De fractie van **Beter Voor Rijswijk** heeft gevraagd: de groep van de vluchtelingen, waarom we die dan per se hebben uitgekozen voor de Ooievaarspas. Ja, er is gekeken naar een kleine groep van hoe

kunnen we een pilot draaien. Dit is een kleine groep die overzichtelijk is waarin we kunnen kijken: helpt dat, om direct een Ooievaarspas te verstrekken in plaats van de administratieve rompslomp die dat ook nog met zich meebrengt. Als dat schijnt te werken, en dat evalueren we natuurlijk ook, dan betrekken we daar de hele groep in van de bijstandspopulatie die daarvoor in aanmerking komt. U heeft gevraagd: het Jongeren Perspectief Fonds, kunnen we daarbij aansluiten want **Beter Voor Rijswijk** vraagt erom sinds 2015. Nou, we.. Het Financieel Servicepunt van ons die wil heel graag aansluiten bij het Jongeren Perspectief Fonds en we zijn momenteel nog steeds bezig om te kijken hoe we dit het beste kunnen wegzetten in onze eigen organisatie. We gaan kijken of we iemand bij het Jongeren Perspectief Fonds kunnen vinden die ons kan helpen met de implementatie hiervan in Rijswijk. U heeft aangegeven dat minimahuishoudens met een migratieachterstand, een migratieachtergrond is gestegen en u vraagt mij: vergt dat dan geen andere aanpak? Met de preventieve activiteiten die al plaatsvinden op de scholen wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de kinderen en de jongeren en ook bij hun achtergrond, zodat de informatie en de voorlichting zo veel mogelijk hopelijk, hopen wij aansluit en dat we op jonge leeftijd al bewustwording creëren als het gaat om geld en hoe je daarmee om kan gaan. We kunnen met de uitvoeringsagenda met elkaar bekijken of we specifiek op bepaalde wijken nog extra zouden willen inzetten. Ook dat, zal ik nu al aangeven, is natuurlijk niet financieel gedekt, dus dan zouden we daar een discussie moeten aangaan met elkaar. U geeft aan Muziekbuurt in specifieke zin hè, Wijk 7, dat daar schrikbarend hoge cijfers zijn als het gaat om kinderen in de armoede. Dat ben ik met u eens. Dat geldt voor meerdere wijken, maar in de Muziekbuurt zal er wel inzet gaan plaatsvinden via de ambassadeur. We hebben een ambassadrice, volgens mij is dat de vrouwelijke vorm van ambassadeur, we houden het gewoon om ambassadeur, vanuit Financieel Voor Elkaar. Zij zal aan gaan sluiten bij activiteiten die plaatsvinden in de wijk zodat ze echt een spreekbuis wordt voor de mensen, dat ze, dat diegene herkend wordt, dat ze daar kunnen aankloppen als het niet gaat of dat ze hulp nodig hebben om de minimaregelingen te vinden. De leskist door meerdere partijen aangegeven ook door **Beter Voor Rijswijk**. De doorontwikkeling van de leskist voor het voortgezet onderwijs die is vanaf komend schooljaar, dus september, te leen via Bibliotheek aan de Vliet. U geeft aan: de regeling die Zoetermeer, Den Haag en Delft hebben voor de jongeren die 18 jaar worden, Regel je shit. Ik vind het inderdaad een aansprekende term, ik denk dat het jongeren ook wel aanspreekt in plaats van een simpele brief van de gemeente. We gaan ernaar kijken, dat wordt wel een discussie in de raad want u weet dat de schuldenaanpaknota die komt einde van dit jaar, dus in Q4. Daar zal ik hem in opnemen van wat we daar wel of niet mee kunnen, omdat we nu zelf de jongeren informeren vanuit die informatie met het Nibud. Dus dan zouden we moeten kiezen voor een andere vorm en die andere vorm die zou wel zomaar kunnen zijn Regel je shit. Maar daar komen we op een later moment met elkaar ter sprake. Voorzitter, het **CDA** heeft nog gevraagd om de integrale samenwerking. Zoals in de kadernota Sociaal Domein is aangegeven is de transitie gebeurd maar de transformatie vindt momenteel nog steeds plaats, waarbij integrale samenwerking één van de ontwikkelpunten is, dus dat is ook hier het geval. We gaan bij de schulden werken met een integraal screeningsinstrument, om, het is een mooi woord, maar daardoor kan er beter, breder en completer gekeken worden naar iemand zijn of haar beeld. Worden alle leefgebieden afgegaan zodat we er een integraal beeld ontstaat maar ook integrale samenwerking kan ontstaan met eventuele andere partners in de stad. We gaan met Financieel Netwerk Rijswijk meer en intensiever inzetten op de samenwerking. Er komt onder andere binnenkort een oproep voor het inzamelen van winterjassen voor kinderen. En alle partners die samenwerken om maar een tipje van de sluier te geven, en de ambassadeur zoals ik net benoemd heb is inmiddels gestart via Financieel Voor Elkaar. Ik ben heel even door mijn vragen heen aan het scrollen voorzitter, of ik nou alles gehad heb en alles wat ik nog meegeschreven heb. Ik heb van **GroenLinks** natuurlijk met de **Partij van de Arbeid** een fantastisch manifest gehad met de tien geboden zoals ik ze maar zal noemen. Het is haast zonde dat jullie die niet hebben gedeeld met de rest van de raad. Ik denk namelijk, het zal niet in exacte bewoordingen zijn, maar dat die redelijk

overeenkomt met hetgeen wat wij nu in de kadernota Armoede hebben opgeschreven. Wat ik zeg, het zit in woorden. Over woorden gesproken, de **VVD** heeft mij gewezen op de vele taalfouten, nou daar ga ik graag nog even naar kijken. Dat zal ik meenemen. **GroenLinks** heeft mij nog aangegeven: het voorwoord gebaseerd op ik vind ik niet prettig. Ik dacht dat alle ikjes er al uit waren maar blijkbaar is het onder de, in de snelheid nog niet allemaal weggefilterd, dus daar ga ik ook nog even naar kijken **mevrouw Van der Kooij**. Dank voor uw, om mij te attenderen op dat feit. U geeft aan: maatwerk is vraaggericht en niet per se een breder aanbod. Nou dat is het ook, en daarom gaan we ook aan de mensen zelf vragen wat ze willen hebben en of we dan ook buiten de lijnen willen kleuren, of hoe u dat bekijkt. Nou, we hebben een bepaald aanbod waar we aan kunnen voldoen en als iemand mij morgen vraagt om een 65-plusser die in de armoederegelingen zit, die zegt nou ik hoef niks meer maar ik wil wel graag een gratis ov-pas, dan kan ik niet daaraan voldoen omdat, die middelen die zijn er niet. Daar zou ik dan moeten kijken wat ik daar nog mee kan in uw vraag van nou, maak het nou vraaggericht en nog breder in plaats van een breder aanbod. Ik vind het wel een mooie gedachte maar dat vraagt ook wel wat budget-technisch en hoe je daar dan mee om kan gaan in de verantwoording naar jullie toe als raad die ik ieder jaar moet doen bij de begroting. Als ik dat allemaal op individueel moet doen dan krijgen jullie een begroting die nog nou, misschien honderden pagina's langer is dan dat die nu al is. Er is nog een vraag door de VVD: hoe wordt er omgegaan met de Wet inburgering en hoe wordt dat hier opgevangen, of onder budgetten. Nou goed, ik kan aangeven dat de ambitie is dat we binnen het budget van het Rijk blijven als het gaat om inburgering. Maar u komt volgens mij ook nog bij mijn collega Johanna Besteman te spreken over inburgering en alles wat ermee gemoeid gaat. Dus daar wil ik het graag bij laten. **Partij van de Arbeid** heeft aangegeven: 2022 garandeert u de Ooievaarspas nog, en daarna dan? Ja, dat is de uitvoeringsagenda die wij nog met elkaar later in het jaar gaan bespreken. Dus en daarna dan, die vraag kan ik niet invullen **mevrouw Van Nunen** en als u mij een beetje kent dan weet u dat ik zelf geen voorstander ben van het afschaffen van de Ooievaarspas, want ik denk dat het ons veel meer geld gaat kosten dan dat we hem zouden behouden. Maar desondanks is dat een discussie aan de raad, en u heeft daarin, u bent in charge en daar gaan we dus later in het jaar nog over spreken. De verruimingen waar de **Partij van de Arbeid** aan refereerde die heb ik aangegeven. Nou voorzitter, voor nu laat ik het hier even bij en ik hoop dat ik het meeste beantwoord heb, en anders dan hoor ik het graag in tweede termijn.

De voorzitter: Dank u wel wethouder Bentvelzen. Ja dat waren een hoop vragen en een hoop antwoorden. Gaan we over naar de tweede termijn. Ik verzoek de woordvoerders die nog het woord willen voeren in de tweede termijn om hun handje op te steken en daarbij ook het verzoek, het zal als bespreekpunt naar de raad gaan gezien alle vragen, dus om de politiek tot de raad te bewaren.

Tweede termijn

Mevrouw Van der Kooij (GL): Regie in eigen handen houden, op zich zijn wij het daar natuurlijk wel heel erg mee eens. Wat ik net al zei over dat zelfredzaamheid is meer de houding hoe wat we hebben daar naartoe in eerste instantie, dus wat van anderen verwacht wordt, dat is waar wij tegen zijn. Maar op zich is regie in, dat mensen zelf kunnen nadenken over wat zij nodig hebben, dat is, als dat regie in eigen handen is dat zouden we dat heel erg mooi vinden. En u zegt net ja, dat kan budgettair is dat heel erg ingewikkeld. Aan de andere kant, wij zouden het dus juist heel erg mooi vinden als bijvoorbeeld als regelingen niet passen, dat als iemand zegt: ik zou heel graag een opleiding willen volgen, wat waarschijnlijk heel erg nuttig zou zijn, dat die mogelijkheid er is en wat wij trouwens ook in ons manifest als voorbeeld hadden staan. Maar mooi dat er nog een paragraaf financiën komt, ik wilde nog eventjes zeggen: u zegt dat er heel veel is overgenomen van het manifest, of dat er heel wat vergelijkbaar in staat, laat ik het zo zeggen. Dat is inderdaad op zich wel in een aantal dingen wel zo, maar wij missen dus ook wel wat, wat ik net zei over dat maatwerk maar

ook bijvoorbeeld dat het heel erg op kinderarmoede is gericht en terwijl wij juist heel erg de nadruk willen leggen op gezinsarmoede. Omdat een kind niet alleen staat in armoede, het is het hele gezin. Wat ik ook had genoemd is dat nazorg heel erg belangrijk is, dat had ik net in mijn bijdrage ook al even kort aangestipt maar dat staat ook in ons manifest. Dus dat zijn dingen die we toch wel echt missen. Waar ik nog even geen antwoord op het gekregen volgens mij is over de Alliantie Kinderarmoede, hoe dat nou geïmplementeerd wordt en hoe dat verder invulling krijgt. Ik had ook een vraag gesteld over ervaringsdeskundigen, waarom die niet verder betrokken worden, dus niet alleen bij Stichting KEI van wat zij nodig hebben, maar veel breder over communicatie en dergelijke. Het lijkt me wel heel belangrijk om hen daar ook bij te betrekken. Het valt me overigens op dat preventie en vroegsignalering vaak door elkaar wordt gebruikt. Volgens mij is dat toch, zijn dat toch wel echt wel twee verschillende dingen, maar dat was even ... En fijn dat u nog naar de, naar het voorwoord kijkt. Volgens mij heb ik dan alles gezegd wat ik nog wilde zeggen.

Mevrouw Koopman (D66): En nou dank voor de uitgebreide beantwoording. Maar ja, er zijn toch nog een aantal dingen die ik hier wil benoemen, deels nog aanvullende vragen, deels nog zaken waarvan ik vind dat u het te makkelijk beantwoordt. Dat laatste gaat dan met name over de financiële paragraaf, want u verwijst naar de begroting en dat vind ik gewoon te simpel. Ik vind dat elke kadernota die we hebben een eigen financiële paragraaf moet hebben op hoofdlijnen, dat hebben we, en dan niet simpelweg de hoofdlijnen van het sociaal domein maar specifiek voor armoede. Dus dat zou ik ... En dan niet in een uitvoeringsagenda want we willen juist financiële kaders meegeven daarvoor, op hoofdlijnen. Dus ik vind niet dat dat als geheel gewoon benoemd kan worden dus ik wil graag dat u dat toch nog gaat opnemen. En anders zal ik daar toch bijstand voor moeten vragen om een amendement op te nemen want ik vind het gewoon essentieel. En datzelfde geldt eigenlijk ook een beetje voor de, uw opmerking die u heeft gemaakt over de doelen, dat u vindt dat dat niet nodig is in armoedebeleid want die staan al in de participatienota. Ja, armoedebeleid heeft ook eigen doelen, dus die zouden toch even kort benoemd worden. Ook al zijn ze misschien deels overlappend, het moet een zelfstandige nota zijn en niet een deelnota die alleen maar verwijst naar iets anders waar de doelen bereikt worden. Bijvoorbeeld het meedoen van kinderen kun je best een doelstelling voor opnemen, of die zelfredzaamheid wat je wilt bereiken kan je best een doelstelling opnemen. Of ... En dat kunnen best doelstellingen zijn die je kan meten met dingen die je toch al meet, bijvoorbeeld bij gezondheid dat je dat in de Gezondheidsmonitor opneemt. Maar ik vind wel dat het zelfstandig gemeten moet kunnen worden. Bij de Ooievaarspas geeft u aan dat er wel een logo op kan, nou als er een logo op kan, kan er ook een olifant op en kan er ook een andere naam op, dus dat begrijp ik niet helemaal. Bij het maatwerkbudget voor KEI, nou daar ben ik heel blij mee, maar kunt u dat dan gewoon in de nota zetten? Want dat staat er nu niet in dus dat is onduidelijk. Oké, dat waren mijn opmerkingen.

Mevrouw Van Amerongen (GBR): Ik heb nog een aantal aanvullende vragen. We vinden het fijn dat de wethouder heeft toegezegd om een financieel hoofdstuk toe te voegen voor de raad. Even voor de duidelijkheid zodat wij ook weten wat we kunnen verwachten. Begrijp ik het goed dat dit een overzicht wordt met regelingen en budgetten die voor die regelingen beschikbaar worden gesteld, en dat we dan in de uitvoeringsnota hier verder over gaan bepalen? Is dat inderdaad de opzet die wij voor de raad kunnen verwachten? Verder heeft de wethouder aangegeven dat de tools voor de zomervakantie live gaan. Dat is mooi, dat is lekker snel. Maar we vroegen ons ook nog af hoe de minder digivaardige mensen ook, dat we ook deze mensen aan die tools gaan helpen. Dan had ik nog een vraag gesteld over wat de oorzaak is van de forse toename van de langdurige minima, ik weet niet of ik dat antwoord gemist heb maar anders graag hier ook nog een antwoord op. Dan wat de **VVD** heeft aangehaald, de kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen, om dat gedeeltelijk te

doen in plaats van volledig. Het staat er nu heel vrijblijvend in. Kunnen we hier misschien iets concreter over gaat beslissen, dat we dit ook echt gaan onderzoeken en uitvoeren?

De heer Van den Berg (BVR): Voorzitter, hartelijk dank van de wethouder voor de uitvoerige beantwoording van alle vragen van de partijen. Chapeau, ik ben onder de indruk. Beter Voor Rijswijk is trots op onze wethouder en al onze maatschappelijke partners die erin zijn geslaagd voor de zwakkeren binnen ons Rijswijkse deze kadernota neer te zetten met de nadruk op de ontwikkeling en de veiligheid van onze Rijswijkse kinderen. Ook heeft Beter Voor Rijswijk bewondering voor het grote aantal mensen met een uitkering die wel in staat zijn zonder bijzondere steun het hoofd boven water te houden. Een vraag: deelt de wethouder hierin in onze mening? Door de slechte IT tijdens de beantwoording van de wethouder viel toch veelvuldig nog de IT uit. Ik heb de vraag, de beantwoording waarschijnlijk gemist op onze vraag over de Ooievaarspas en VluchtelingenWerk. Dus mocht u het nog een keer willen herhalen, graag. Dat waren onze vragen in de tweede termijn.

De voorzitter: Dank u wel de heer Van den Berg. Ik denk dat die verbingsproblemen bij u zitten want ik heb de beantwoording prima gehoord maar misschien kan wethouder Bentvelzen de vraag nog heel even kort beantwoorden straks in haar tweede termijn.

De heer Ezinga (VVD): Ja dat zijn een hoop vragen inderdaad. Ik zit te twifelen of ik de vragen die ik heb gesteld, of ik die nogmaals zal stellen of dat ik die schriftelijk afdoe daar ik daar ook niet de urgentie zie. Ik wil in ieder geval wel even nog vragen of zij antwoord kan geven op waarom de Wmo-registratie wordt meegenomen in de Armoedemonitor, want die snapte ik nog niet zo goed, zou ik graag willen weten. Ja en toch ook maar van daar over de toename in de minima en in dit geval de minimakinderen. Welke interventies, nieuwe interventies ziet zij daar voorhanden, kan ze daar nog toelichting op geven? Wat betreft de kwijtschelding, kijk dat is iets waar we nu niet over gaan hebben, dat zal in een later moment tijdens het kaderdebat ook wellicht weer aan de orde gaan komen. Dus ik denk dat we dat voor nu ook even moeten laten rusten, maar het moge duidelijk zijn dat voor deze kadernota ook voor de **VVD** en daarmee onderken ik eigenlijk datgene wat **mevrouw Koopmans** net zei, dat dat, dat die financiële paragraaf daarvoor essentieel is om die ook in te brengen in deze nota als zodanig.

Mevrouw Van Nunen (PvdA): Ja, voorzitter dank u wel en dank wethouder voor inderdaad de enorme berg vragen die u voor u kreeg en moest beantwoorden. Op zich heeft u mijn punten wel in uw beantwoording meegenomen, maar ja, niet helemaal bevredigend en dan sluit ik maar heel even aan bij **mevrouw Koopman**: waarom zou je ambities in het armoedebeleid niet SMART kunnen omschrijven? En waarom moet dan steeds verwezen worden naar andere nota's, kadernota's ook, nou ja, zij zei het eigenlijk al, die daar dan een voorbeeld in moeten zijn. Dit is een zelfstandige kadernota. Ik heb het idee dat ook door de beantwoording zoals u vaker zei: ja, daar komen we nog politiek of financieel over met elkaar te praten, dat dat betekent dat u deze kadernota in stukjes op gaat knippen in de besluitvorming. U legt hem natuurlijk volgende week aan ons voor, maar iedere keer worden er eigenlijk weer nieuwe stukjes uit niet helder geformuleerde onderdelen uit de kadernota weer ons voorgelegd. Namelijk: voortzetting van de Ooievaarspas, al dan niet uitkomsten uit dat onderzoek kwijtschelding, nou, en nog andere onderdelen. Dus daarin vind ik eigenlijk: deze kadernota heeft eigenlijk door de beantwoording zoals u hem ook, zoals u die vragen van onze beantwoordde te weinig kleur en te weinig richting. In ieder geval verwachten we net zoals een paar andere partijen al zeiden, eigenlijk bijna alle partijen, een financiële paragraaf, maar net als **mevrouw Van Amerongen** vroeg: is dat dan een overzicht van de regelingen? Nee, voor ons niet. Voor ons is dit meer dan dat. Voor ons is dit echt een overzicht van alle ambities die weliswaar niet SMART zijn uitgewerkt in deze kadernota, een overzicht van wat dat kost. En op meerdere jaren en niet per

begroting. Want ja, dan krijgen we ieder jaar dezelfde discussie van gaan we wel of niet die regeling betalen weer voor een volgend jaar. Daar hebben we dan toch geen kadernota zoals nu Samen Kans-Rijk voor besproken? Bent u het met ons eens dat eigenlijk een regeling voor één jaar niet kaderstellend is voor een kadernota zoals hier wel in staat? Ik wil daar graag een helder antwoord van u op. We hebben nog nooit de Ooievaarspas voor één jaar gefinancierd, dat kan ik me helemaal niet in de discussies voorstellen in, of herinneren in de raad, dat ieder jaar de Ooievaarspas ter discussie stelden. Waarom niet? Omdat we een kadernota hadden waarin dat was vastgelegd. Sinds vorig jaar wordt dat, en eigenlijk het jaar daarvoor al, wordt dat ieder jaar ter discussie gesteld, en eigenlijk zegt u: ja, dat is een goed punt want dat gaan we dus per stukje van deze kadernota, gaan we dat iedere keer politiek en financieel uitwerken. Voorzitter, dit is echt geen kadernota waardig dan hè, zoals ik in de eerste termijn begreep uit de beantwoordingsstuk. Ik pleit daar ook zeker niet voor. Ik hoop dat dit college staat voor een armoedebelaid, armoedebestrijding, kansrijke kansen, kansrijk beleid voor iedereen, waar we enkele jaren mee voort kunnen en waar we niet ieder jaar dingen ter discussie gaan stellen. Voorzitter, nog even één punt, want dat was natuurlijk naar aanleiding van een artikel wat **GroenLinks** en ik in de, in het AD ook hadden kunnen plaatsen, een interview. Ik vraag me eigenlijk af, misschien kan de wethouder daar nog op ingaan, wat nu de voordelen zijn van KEI boven een Stichting Leergeld die in 72 procent van de gemeenten in Nederland haar werk doet en heel integraal kan werken tussen de verschillende terreinen, domeinen waar u nu in deze kadernota zo hartstochtelijk naar op zoek bent.

Mevrouw Schröter-Haas (CDA): Dank voor de beantwoording van de wethouder en we vinden het goed dat er ingezet wordt op de samenwerking. Het aanpassen van het logo lijkt ons goed voor het onderscheid met Den Haag voor de Ooievaarspas. Daarnaast zijn we voorstander voor maatwerkbudget omdat dit ook ruimte geeft voor de inwoners bijvoorbeeld bij het sporten inderdaad. Ook dank voor het toevoegen van de financiële paragraaf.

Mevrouw Kames (RB): Ik wilde nog aan de wethouder vragen waarom, waar ik dus mee begon, dat werken moest lonen en dat niet de mensen bang moeten zijn dat ze dus de, zeg maar dat ze de toeslagen gaan verliezen. Dat dat wel, dat vind ik wel heel belangrijk om de mensen dan te bewegen om te gaan werken. Ik had ook een vraag gesteld waarom mensen met een niet-westerse achtergrond meer gebruik maken van de regelingen, is daar een verklaring voor? En ik had ook gevraagd, als straks die consulent aangesteld wordt, of er dat een update kan komen eens in de drie maanden, dat we weten of het echt helpt dat zij gaat praten met mensen die dus hopelijk dan ook weer in de arbeidsmarkt mee gaan doen.

De voorzitter: Gaan we naar de tweede termijn van de wethouder. Wethouder Bentvelzen.

Wethouder Bentvelzen: Dank voor de tweede termijn en alle vragen die daar gesteld zijn. Ik ga netjes het rijtje af voorzitter. **GroenLinks** gaf aan de regie in eigen handen, als we dat met de zelfredzaamheid hier bedoelen dan is dat mooi. Nou, dat bedoel ik daar ook oprecht mee. Nogmaals, ik vind het heel belangrijk dat mensen zelf mogen, kunnen kiezen om, wat voor hen belangrijk is of wat zij denken dat goed voor zichzelf is en nou ja, als ze dat zelf kunnen bedenken vind ik dat ze dat zelf moeten kunnen bedenken. En de mensen die dat niet kunnen die kunnen we te allen tijde een handje helpen om mee te denken wat zij dan graag zouden willen. U geeft aan als regelingen die we hebben niet passen wordt er dan maatwerk geboden? Die vraag moet ik u even verschuldigd blijven. Ik ... Er zijn wel regelingen dat als iemand vraagt om een studie, die u specifiek aangaf, scholingsbudget of iets dergelijks, dat is er. Dus daar kijken we zeker naar en dat is niet alleen voor jongeren, dat is zelfs ook voor mensen die al wat ouder zijn en nog een omscholing willen en dan kijken we zeker mee vanuit de gemeente om diegene te helpen met een scholingsbudget. U geeft

aan de Alliantie Kinderarmoede, hoe geven we daar dan invulling aan in de gemeente Rijswijk? Om een paar voorbeelden te noemen, ik noemde net als tussen neus en lippen door de winterjassenregeling, dat komt voort uit de Alliantie Kinderarmoede. Dat is een concept wat we hier ook gaan opstarten in Rijswijk. Dat zal zeer binnenkort in de pers komen te staan dat we daar een oproep voor gaan doen om dat in te zamelen. Jarige Job is iets wat Alliantie Kinderarmoede heeft voorgeschreven dat wordt geïmplementeerd in Rijswijk. En de kennisdeling niet te vergeten die heel belangrijk is, daar zijn wij ook bij aangesloten nu vanuit de gemeente Rijswijk. Dus dat zijn drie dingen die ik u kan aangeven. U heeft mij gevraagd ervaringsdeskundigen, waarom betrekken we die niet eigenlijk altijd bij zaken. Ja, ik vind dat zelf een heel goed punt. Ik ben gewend om in de uitvoering met ook met ervaringsdeskundigen te werken en die schijnen vaak een heel ander licht op beleidsthema's. Dus ik wil daar graag naar kijken, ik kan dat nu niet, ik wil u in ieder geval aangeven dat ik daar graag naar wil kijken wat we daar mee kunnen en in hoeverre we de ervaringsdeskundigen kunnen bevragen om met ons mee te kijken net als dat we dat doen met de kinderrechtenambassadeurs en de jeugdambassadeurs vanuit hun perspectief. Ik denk dat we, dat dat een goede toevoeging zou zijn voor onze gemeente. **Financiële paragraaf dus hebben meerdere mensen nu aangegeven en ik denk dat hetgeen wat ik bedoelde lag in lijn met mevrouw Van Amerongen van Gemeentebelangen Rijswijk, dat we aangeven de budgetten per regeling, wat geven we nu uit hè, dus op hoofdlijnen maar ook per regeling de budgetten uitgeschreven van wat gaat naar welke regeling toe zodat eenieder van ons dat tot zich kan nemen (vervolg toezegging).** Mevrouw Van Nunen u geef aan, ja, ben u het met me eens dat de regeling voor één jaar geen kadernota is? Ik ben het daar deels met u eens, omdat er ook nogal veel politieke kwesties in deze raad rondgaan als het gaat om de partijen die lijnrecht tegenover elkaar staan, als het gaat om een Ooievaarspas, als het gaat om een kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen. En dan vraagt u mij als college een keuze te maken. Nou, ja, ik denk dat we dat moeten doen met 31 gekozen volksvertegenwoordigers en dat we die politieke keuzen met elkaar moeten gaan maken met de uitvoeringsagenda waarin we gaan uitspreken naar elkaar waar gaan we de budgetten al dan niet verschuiven, groter maken of kleiner maken aan de andere kant, en niet ik alleen.

Mevrouw Van Nunen (PvdA, ter interruptie): Ja voorzitter, dank u, want ik ben het principiële oneens met de wethouder. Als het gaat om haar uitleg en, of haar beantwoording van mijn vraag die ik haar stelde over kaders voor armoedebelid. Ik ben het echt principiële oneens met de wethouder die zegt: ja, er zijn grote verschillen in deze raad, even voor de duidelijkheid die waren er altijd al, ook in de vorige collegeperiode en ook in die collegeperiode daarvoor. Kortom, dat is typisch een onderwerp armoedebelid dat vele discussies losmaakt, maar daarin verwachtte ik van dit college een voorstel. Nu schuift u het door, ieder jaar weer opnieuw, naar kadernotabespreking en naar begrotingsbehandelingen. Ik vind dit niet juist. Laat ik dat zo, dat is geen, het is een statement. Ik vind het zo jammer dat we ieder jaar opnieuw het over armoede gaan hebben.

De voorzitter: Waarvan akte mevrouw Van Nunen. Wethouder Bentvelzen.

Wethouder Bentvelzen: Inderdaad, waarvan akte. En het gebeurt wel eens vaker dat wij het principiële niet met elkaar eens zijn **mevrouw Van Nunen**, maar ik hoop er toch altijd samen uit te komen in een goede samenwerking. Het is zeker niet mijn intentie om ieder jaar armoede op de kaart te zetten al vind ik het wel een heel belangrijk onderwerp, dus ben ik die zin wel blij met de dingen die we continu evalueren en effectenmetingen op doen. Desondanks wil ik toch nog aangeven dat ook **mevrouw Koopman** aangeeft ja, we moeten de doelstellingen opnemen en ik ga hier toch weer aangeven: dat lijkt mij lastig. Want de armoederegelingen zijn bedoeld als vangnet, we hebben ambities in de kadernota wel opgeschreven waar we ook ons op richten en dat is maatwerk bieden, samenwerking, bereik verhogen van de regelingen, resultaten die, nou ja, conform de resultaten die uit het onderzoek zijn voortgevloeid en inzet op preventie. Ik zie nog een interruptie.

Mevrouw Koopman (D66, ter interruptie): Ja heel kort. Dat zijn toch doelstellingen? Die kunt u er dan

toch gewoon in opnemen en dat u wilt opnemen nou, wij willen het bereik van zoveel procent naar zoveel procent brengen, of we willen dat alle ki... Ja, dus op het bereik of op die andere doelstellingen. Die zijn er gewoon, het is alleen ze zijn niet opgeschreven. Dus volgens mij zitten we er ook niet zoveel naast elkaar maar u moet, als u daar gewoon een opmerking over maakt welke doelstellingen u nu precies wilt bereiken dan hoeft dat, dan is dat toch, je wil niet per regeling maar in totaal wil je daar een doelstelling over hebben.

Wethouder Bentvelzen: Ja, sommige interrupties die helpen wel eens. Ik wil daar wel even naar gaan kijken **mevrouw Koopman**, wat u zegt, hoe we dat anders kunnen formuleren eventueel. Dan ziet u dat tijdens de raadsbehandeling al dan niet terug. We kunnen uiteraard even telefonisch contact hebben tussendoor. Ik zie heel veel raadsleden niet want die hebben allemaal hun scherm uit. De **VVD** heeft mij nog gevraagd: wat is de combinatie van Wmo en armoede, of waarom hebben jullie dat zo op die manier gedaan? Nou, dat hebben we gedaan omdat we een compleet beeld willen krijgen van de samenstelling van huishoudens en of daar buiten het feit dat er sprake is van armoede ook gebruik wordt gemaakt van andere voorzieningen, bijvoorbeeld de Wmo hè, **mevrouw Van der Kooij** refereerde net ook al naar gezinsarmoede. Nou ja, dat is typisch een voorbeeld van kinderen die wellicht in de armoedekwestie leven maar waar ouders ook van in een Wmo bij wijze van spreken gebruikmaken. Daarvoor is dat bedoeld. Ik zie een interruptie voorzitter.

De heer Ezinga (VVD, ter interruptie): Ja die boodschap die snap ik heel goed mevrouw de voorzitter. Alleen zoals ik het stuk nu lees wordt eigenlijk de definitie aangehaald dat als je in de Wmo zit, je per definitie ook in de armoede leeft. Dat is ... Maar zo lees ik hem, en als ik het verkeerd heb gelezen dan heb ik dat verkeerd gedaan. Maar ik geef hem bij dezen dan mee, misschien zit het hem dan in de bewoording van die zinsnede. Dus daar was mijn opmerking dan ook over.

Wethouder Bentvelzen: Hartelijk dank voor uw close reading. Ik zal daar even naar kijken want het is absoluut niet de bedoeling dat dat op die manier geïnterpreteerd wordt. Het is zeker niet zo die een Wmo, iets vanuit de Wmo heeft dat die per definitie ook in de armoedesfeer zit. Dus dat is, daar ga ik naar kijken. De passen waar nogmaals door aan gerefereerd is door **mevrouw Koopman**, die worden extern gemaakt. Dus ik zou wensen dat daar het olifantje van Rijswijk, onze Hansken op zou kunnen komen te staan maar dat, ja, die worden extern gemaakt en die, dat doet men voor zowel Den Haag als Rijswijk als Leidschenveen, als Leidschendam-Voorburg.

Mevrouw Koopman (D66, ter interruptie): Ja, u gaf in de eerste termijn aan dat je wel een logo kan aanleveren, maar dan kunnen ze toch ook een olifant als logo erop zetten? Naast de Ooievaar?

Wethouder Bentvelzen: **Ik zal het nog eens dubbelchecken mevrouw Koopman**, maar mij is verteld ... Ik ga kijken wat er wel kan, want daar ben ik altijd wel van. We gaan kijken bij onze inwoners wat er wel kan dus laat ik dat zelf ook doen. Maar, mij is gezegd dat alleen het gemeentelijk logo anders zou kunnen. Wat daar dan de reden van is dat weet ik niet. Maar ik ga er achteraan voor u. **Mevrouw Van Nunen** heeft volgens mij ook nog gevraagd: waarom kiezen we voor stichting KEI terwijl 72 procent bediend wordt door stichting leergeld. Nou, wij hebben daar bewust voor gekozen om naar een eigen lokale stichting te gaan om onze eigen lokale kindregelingen uit te voeren. Dat is antwoord wat ik u kan geven mevrouw Van Nunen en daar is een vraag over voorzitter.

Mevrouw Van Nunen (PvdA): Ik wil graag, want dat wilde ik eigenlijk al in mijn bijdrage zeggen, ik wil graag ook in de financiële verantwoording of financiële, in het financiële plaatje ook graag een onderscheid in dat wat we uit rijks gelden betalen en waarvoor dan, en wat we uit gemeentelijk budget betalen. Want ik heb heel sterk het vermoeden dat we bijna alle regelingen uit rijksbudget betalen. Waarom vraag ik dat, dat onderscheid? Omdat natuurlijk niet duidelijk is hoe lang die rijks gelden nog komen. Ik wil graag juist in het kader van armoedebestrijding, als we het hebben over duurzame investeringen, wil ik wel graag weten wat we als gemeente al hierin bijdragen en wat vanuit het Rijk wordt betaald. Ook met betrekking tot KEI. Kunt u dat aan mij toezeggen?

Wethouder Bentvelzen: Ja voorzitter, dank voor wederom het woord. Ik ga daar naar kijken **mevrouw Van Nunen**, of ik dat, of we dat op die manier kunnen opschrijven. Beter Voor Rijswijk die had de

vraag gemist over VluchtelingenWerk. O, ik zie nog een interruptie mevrouw de voorzitter.

Mevrouw Van Nunen (PvdA, ter interruptie): Ja voorzitter, ik vroeg het eigenlijk heel vriendelijk maar ik vraag het nu wat dringender. In het kader van transparantie wil ik graag weten hoe ons armoedebudget is samengesteld uit rijks gelden en uit gemeentelijke gelden. Misschien heb ik het zo wat duidelijk verwoord en verwacht ik dat eigenlijk ook in de transparante kosten ...

Wethouder Bentvelzen: Ja hoor, ik heb **mevrouw Van Nunen** gehoord voorzitter. Voorzitter, er is nog een vraag gesteld over het VluchtelingenWerk en de Ooievaarspas door de partij **Beter Voor Rijswijk**. Ik hoop dat ik nu wel doorkom bij mijn eigen partij. De reden dat daarvoor gekozen is, is dat het een kleine afgebakende groep is, dat ze de pilot aan het starten zijn van joh, kunnen we in plaats van de administratieve rompslomp de Ooievaarspas toekennen als iemand in de bijstandsuitkering zit en in aanmerking komt voor een Ooievaarspas. Dat is ook opgehaald tijdens allerlei maatschappelijke sessies, van dat dat ervaren wordt als vervelend dat de mensen het allemaal zelf moeten aanvragen. Dus daar is mee gestart vanuit VluchtelingenWerk omdat het een kleine groep is die snel inzichtelijk, het inzicht geeft in of dat werkt ja of de nee of we dat proces kunnen uitrollen over de hele goegemeenschap. Ik hoop dat dat voldoende is in de beantwoording voorzitter. Ik scroll nog even door de ... O ja, **Gemeentebelangen Rijswijk** vroeg nog over de tools, hoe gaan we daar dan mee om voor de mensen die minder digitaal zijn. Nou, daar wordt naar gekeken door middel van die ambassadeur en door het Financieel Netwerk Rijswijk door het outreachende werk wat gedaan wordt door het Financieel Servicepunt waar mensen terecht kunnen. Dus ja, we proberen zowel analoog met de mensen, nou ja het contact te houden als ook digitaal. **D66** heeft nog gevraagd: neem dat maatwerkbudget voor KEI dan ook op in de nota. Ik zal daar naar kijken of we daar nog een zinsnede anders in moeten formuleren. **Mevrouw Van Nunen** gaf nog aan dat de kadernota te weinig kleur en richting geeft. Nou ja, ik kan er niet meer van maken dan de toezeggingen die ik vanavond gedaan heb voor volgende week. Ja voorzitter, dan denk ik dat ik alles gehad heb voor de tweede termijn.

De voorzitter: Dat denk ik ook wethouder Bentvelzen, dank u wel.

Wethouder Bentvelzen: O nee, **mevrouw Kames** die had nog een vraag over de, hoe het kan dat er een toename is van kinderen met een migratieachtergrond dacht ik en de regelingen, maar ik weet niet wat daar de achterliggende oorzaak van is mevrouw Kames, hoe dat het komt dat twee derde van de kinderen met een migratieachtergrond wel een regeling vinden en een andere groep niet. Ik heb daar geen onderliggend onderzoek voor, of ik kan dat nergens uit verifiëren.

Mevrouw Kames (RB): Dank je wel, en ik had ook nog een vraag gesteld wat betreft van dat werken loont. Omdat er dus mensen zijn die denken: als ik ga werken dan ben ik mijn toeslagen kwijt. Ik denk dat dat wel iets belangrijks is. En ik had nog een vraag gesteld of als straks die consulent aangetrokken wordt, of er dan desnoods om de drie maanden een soortement ja, onderhoud gehouden wordt, helpt het, zet het zoden aan de dijk dat er iemand gaan praten en noem maar op.

Wethouder Bentvelzen: Werken loont, dat is een tool die inzicht geeft in de mensen die gaan werken en tegelijkertijd toeslagen en dergelijke krijgen van hè, of dat dan nog in verhouding staat met elkaar of dat het werken echt daadwerkelijk loont of dat dat, dat ze achteruitgaan in hun inkomen. Dus dat is een tool die gaat worden ingezet **mevrouw Kames**, zodat we mensen daar echt nou ja, op gaan, in gaan meenemen en laten zien wat dat voor hen betekent. De consulent van participatie daar kom ik denk ik later nog even met u over te spreken tijdens de kadernota Maatschappelijke participatie en nou, de daarin genoemde consulent die wordt aangesteld.

De voorzitter: Dank u wel wethouder Bentvelzen. **Nou, de beraadslaging horende gaat het niet als akkoordstuk naar de raad maar nemen we het mee als bespreekstuk.** Daarmee sluiten we dit agendapunt af. Ik stel voor om heel even kort pauze te nemen en om vijf voor tien weer verder te gaan.

Korte schorsing

De voorzitter: Nou, het is mooi dat de verbinding het nu weer doet. Dan gaan we maar weer snel verder mijnheer Van den Berg. We hebben nog twee raadsvoorstellen te gaan en een kort vragenuur. Bij de kadernota Armoede hebben we iets langer de tijd genomen en daar was ook behoefte aan, dus dat is goed. Ik wil u wel vragen om ook hè, we hebben per raadsvoorstel zo'n 45 minuten, we kunnen er iets overheen gezien de tijd, maar houd het kort en bondig ook die laatste twee raadsvoorstellen.

15. Raadsvoorstel kadernota Maatschappelijke participatie (21-036)

De voorzitter: Gaan we over naar agendapunt 15: Raadsvoorstel kadernota Maatschappelijke participatie. Als u daar het woord over wil voeren verzoek ik u weer uw handje omhoog te doen.

Mevrouw Ten Brummelaar (RB): Nou ja, ook dit raadsvoorstel hebben we uiteraard weer met veel aandacht gelezen. In uw raadsvoorstel geeft u aan bij de begeleidend schrijven bij punt vier en dan val ik een beetje in herhaling met de woorden van **de heer Ezinga**, dat het doel niet werken op zich is. Ja, wij vragen ons toch af: wat is dan het doel? Want alle drie de punten die u daaronder opsomt vallen en staan toch ook wel met werken. In de kadernota geeft u aan in het voorwoord dat u zich richt op de ongeveer duizend inwoners die zich nu onderaan de participatieladder staan. Alleen die duizend inwoners die stammen ook al uit de tijd van wethouder Van der Pol. Wij vragen ons toch af: waarom is dit aantal nog steeds ongewijzigd, had dit niet inmiddels al, had daar niet al een daling in moeten zitten? Op pagina 9 heeft u het erover dat er elk anderhalf jaar contact is met een inkomensconsulent. Zou dat niet wat vaker moeten? Wij snappen dat er natuurlijk altijd uitzonderingen zijn op de regel, maar als voorbeeld: als je na lange werktijd in het UWV belandt heb je een sollicitatieplicht van vier keer per week wat toch wel motiveert om zo snel mogelijk weer aan het werk te gaan omdat het UWV achter je broek zit. Dus wij vragen ons af of het voor de, voor sommige mensen in de treden 1 en 2 niet, of met name in trede 2 vermoed ik, dan handiger zijn als daar wat vaker controle op is. Dus daar zouden we graag een antwoord op willen. Ja en wij vragen ... Wij blijven erbij dat werken toch het doel op zich zou moeten zijn omdat u immers in, bij agendapunt 16 ook aangeeft, dat door werk mensen zich beter gaan voelen, door het hebben van werk perspectief biedt en dat de regie geeft over zijn of haar leven. Dus wat ons betreft zou dat het doel moeten zijn.

Mevrouw Van der Kooij (GL): Nou, het is goed dat er eindelijk een kadernota maatschappelijke participatie is. De nota roept wel echter vragen op bij ons bij GroenLinks. Allereerst: wat vindt de wethouder wederom met dat, van het Adviesraad Sociaal Domein? En wat gaat zij met de aanbevelingen doen? Waarschijnlijk krijg ik hetzelfde antwoord als net. Maar, en nou, in de nota lezen we dat er een participatieconsulent contact opneemt met de inwoners van de trede 1 en 2, dat betekent dus ruim duizend mensen die begeleid moeten worden, ook naar het welzijnsaanbod. Dat is behoorlijk ambitieus dus, nou we lezen dat het anderhalf jaar is, maar hoeveel tijd krijgt de consulent daarvoor en wat is de successcore per jaar? Op pagina 13 staat vervolgens dat er met beschikbare middelen niet de hele groep inwoners van trede 1 en 2 begeleid kunnen worden, maar waarom staat dat dan niet eigenlijk in het stappenplan zelf? Dat zou wel eerlijk zijn. Wie worden dan wel geholpen en op basis waarvan worden de keuzes eigenlijk gemaakt? Er wordt vervolgens een plan opgesteld

met de inwoners om weer mee te doen. In hoeverre wordt geluisterd echt naar de inwoners zelf? Dus in hoeverre is het vraaggericht? En dan kom ik maar weer met de term maatwerk. Want door het stuk hebben we het gevoel dat vooral gekeken wordt naar wat de samenleving nodig heeft en dat alleen wordt gewezen naar het bestaande aanbod. Wie gaat eigenlijk de effectmetingen uitvoeren? En dan over het niet-willerstraject: in de tekst staat dat er ogen moet worden gehouden voor de complexiteit, maar waarom wordt dan zo'n zwartwilterm niet-willerstraject gebruikt? Dat, daar ben ik niet zo heel erg fan van. En kan de wethouder misschien uitleggen wat dit traject inhoudt en zou het misschien kunnen helpen als er echt maatwerk wordt, plaatsvindt.

De heer Ezinga (VVD): Ja, wij hebben ook met belangstelling deze kadernota gelezen en ik sluit ook aan op de eerdere vragen die zijn gesteld onder anderen door **mevrouw Brummelaar**. Tegelijkertijd heb ik ook, en dat is eigenlijk ook weer een herhaling van zetten meteen tot de vraag van **mevrouw Van der Kooij**: de Adviesraad Sociaal Domein heeft toch wel een stevige terugkoppeling gegeven op dit, op deze nota. Ik citeer daarbij ook, er werd zelfs gesproken over gebakken lucht wat hier werd beschreven. Vond ik vrij stevig aangezet, maar dat roept wel natuurlijk een reactie op van de wethouder. Ik ben wel benieuwd hoe zij daar tegenaan kijkt en of zij daar een weerwoord op heeft en in hoeverre de inhoud van deze kadernota dat inderdaad niet is. Dus kan zij dit falsificeren? Daar wou ik het bij de eerste termijn nog maar even bij laten.

De heer Karremans (Wij): Nou allereerst hebben wij best wel zijn bedenkingen bij deze kadernota. Ik moet zeggen ik ben best wel kritisch, want ik vraag me af in hoeverre het verstandig is om veel geld uit te geven om mensen die in trede 1 en 2 te zitten, om deze weer aan het werk te krijgen. De mensen die namelijk in trede 1 of 2 zitten komen daar niet zomaar in. Weet namelijk uit ervaring, ook binnen mijn eigen familie, dat mensen die in trede 1 of 2 zitten al in paniek kunnen raken als zij een brief krijgen van de gemeente of van een andere overheidsinstantie. Deze mensen moeten dus eigenlijk niet gestimuleerd worden om in de maatschappij mee te kunnen participeren. Deze mensen zouden gestimuleerd moeten worden om allereerst überhaupt zelfstandig een leven op te kunnen bouwen. Dus wij hebben eigenlijk een aantal vragen aan de wethouder. In hoeverre bent u eigenlijk bekend met wat deze doelgroep nou daadwerkelijk inhoudt? Er staat in de kadernota namelijk dat er betere communicatie- of informatievoorzieningen moeten komen. Maar beseft u wel dat deze mensen überhaupt al moeite hebben met veel en verschillende informatievoorzieningen? Hoe ziet u dat dan voor zich? Een tweede vraag die ik aan de wethouder wil stellen is: in hoeverre zijn de mensen die in trede 1 en 2 geplaatst zijn daar op de juiste manier geplaatst, en hoe wordt dit gemeten? Wij heeft het idee dat de gemeente beter geld kan investeren in de mensen die in trede 3 en 4 zitten, waar de mensen in zitten die eventueel wel zouden kunnen werken, maar daadwerkelijk hulp nodig hebben of in het ergste geval controle. Ik schrok eigenlijk ook van de zinsnede in het raadsvoorstel waarbij het beoogde effect stond: wij willen als gemeente weer beter contact hebben met deze groep inwoners. Mijn vraag aan de wethouder is dan ook: bent u het contact met deze groep mensen kwijtgeraakt, en zo ja hoe kan dit? Uiteraard wilt Wij. niet alleen maar negatief zijn over deze kadernota, want in de aanbevelingen van deze nota staat dat er ingezet moet worden op buurthuizen en netwerkplannen. Dit omarmt onze fractie, want wij hebben hier in het verleden ook artikel 44-vragen over gesteld. De fractie van Wij. wil daarom ook deze kadernota, willen we er een besprekstuk van maken. Wij vragen ons namelijk oprecht af of de mensen die in trede 1 en 2 thuishoren wel geschikt zijn voor een participatietraject dat gericht is op werk. Is het niet verstandiger om mensen in trede 1 en 2 eerst in het welzijnskader te ondersteunen en indien blijkt dat zij meer willen participeren en kunnen, dat we ze dan gaan ondersteunen in een participatietraject?

Mevrouw Van Amerongen (GBR): Ik ga even net een hele andere weg inslaan dan **Wij. Rijswijk**, dus het is wel mooi dat we na elkaar zijn. Allereerst wil ik weer eventjes de complimenten aan de

wethouder geven, het wordt een beetje saai zo, maar het is weer een hele duidelijke, leesbare nota en ook de kernpunten uit de paraplunota komen hier weer mooi in terug. Ja, dan wil ik ook inhaken op de inwoners in trede 1 en 2 van de participatieladder. Want voor ons was het nog niet helemaal duidelijk wie deze inwoners precies zijn in deze tredes en op basis waarvan ze er al in worden ingedeeld. Dan lezen we wel terug dat inwoners in trede 1 vaak schulden, een trauma of een medische indicatie hebben, maar waar **de heer Karremans** iets meer informatie daarover heeft uit persoonlijke ervaringen, is het voor ons eigenlijk niet helemaal duidelijk wie deze inwoners zijn. Daarom misschien ook de volgende vraag. Want uit deze nota wordt duidelijk dat er vooral gekeken wordt naar participatie voor deze inwoners, en uit de werkgroep werd ook al duidelijk dat arbeid geen doel op zich is, het werd net ook al door een andere, paar andere partijen aangegeven. Ja dat lezen wij er eigenlijk in terug dat op voorhand al wordt gezegd dat arbeid voor deze groep niet haalbaar is. Wij vragen ons af: is het uiteindelijk niet voor zowel deze groep als voor de samenleving beter om er alles aan te doen om deze inwoners toch wel weer aan het werk te krijgen in plaats van enkel participatie. Dus graag hierop reactie van de wethouder. Dan het niet-willerstraject, ja wij vinden dat een hele goede tool. We zijn blij dat hier focus op wordt gelegd. We hebben er wel een paar vragen over. Wordt bij dit niet-willerstraject enkel gekeken naar participatie of naar werken of naar allebei? En het traject en eventueel maatregeltraject dat wordt nu nog niet heel duidelijk omschreven, en het wordt verder uitgewerkt in het uitvoeringsplan. Maar kan de wethouder ook in lijn met wat **GroenLinks** vroeg nu al wat meer zeggen of deze aanpak, want wij vinden het toch wel belangrijk om er hier al iets meer over te weten. Dan tot slot de financiën. Wij zijn blij met de 75.000 euro voor de budget voor de basisbaan en het is ook duidelijk waar de honderd k structureel extra voor gebruikt gaat worden. Als we wel lezen dat deze honderd k is vrijgekomen doordat WSP deze honderd k heeft ingeleverd in het kader van bezuinigingen, is deze aanpak dan wel in lijn met het financieel kader, aangezien het een bezuiniging betreft welke eigenlijk wordt geclaimd nu door vooral de participatieconsulent. Is dit in lijn met hoe wij met bezuinigingen en meevallers om willen gaan. Ik hou het voor de eerste termijn hierbij.

Mevrouw Van Nunen (PvdA): Allereerst een compliment voor de wethouder want dit is toch de eerste kadernota Maatschappelijke participatie die de gemeente Rijswijk oplevert en dat is al een mooie vermelding waard. Een compliment daarvoor. Maar u begrijpt dat ik iets mis, iets heel wezenlijks mis, en dat is ook wel een beetje een bruggetje denk ik, naar wat enkele andere sprekers voor mij hebben gezegd. Ik mis de uitvoering in deze kadernota, of liever gezegd de opname van de motie die we twee jaar geleden breed in de raad hebben aangenomen. En dat was een motie die opriep, naast wat u al in eerste instantie wel hebt gedaan, namelijk een onderzoek naar wie deze twee doelgroepen zijn hè, trede 1 en 2, ik noem het maar even twee doelgroepen maar dat loopt waarschijnlijk ook wel her en der een beetje door elkaar. Dat heeft u uitgevoerd en daar is een rapport over verschenen met nogal wat weergaven van gesprekken die ook gevoerd zijn en mogelijke oplossingen. Maar wat ontbreekt, en daar had ik deze kadernota toch wel voor in gedachten, is namelijk de stap twee, en dat is het inrichten van leerwerkbedrijven. Dat sluit misschien een beetje aan bij mijn vorige sprekers. Aan de ene kant dat wat ook **de heer Ezinga** zei en **mevrouw Van Amerongen**, maar niet direct misschien gericht op werk op de reguliere arbeidsmarkt maar wel het opdoen van werkervaring in een zekere vorm. Met begeleiding, met een vorm van het opbouwen van motivatie, vergroting eigenwaarde. Het stond allemaal zo mooi in die motie en ik zie het hier helemaal niet meer in terug. Voor ons is dat essentieel en ik hoop dat dat voor de partijen die toen mee ondertekend hebben, die motie mede ondertekend hebben, ook. Want als u zegt: het is belangrijk om recreatieve welzijnsachtige activiteiten, culturele activiteiten voor deze doelgroep op te nemen, te formuleren, en u geeft daar een paar voorbeelden van, dan mis ik toch echt het onderdeel leerwerktrajecten op individuele motivatie maar ook vaardigheden, ontwikkeling van vaardigheden daarin ook. We hebben vorige week bij de ambtelijke sessie gelezen, of gehoord, dat trede 1 soms nog best goed

bemiddelbaar is naar een reguliere baan. Dat zijn helemaal geen mensen die vanzelfsprekend in die trede 1 hoeven te blijven zitten. Dan gaat het om bijna 14 procent hè, van ons, het totale participatiedeelnemers, 14 procent. Trede 2 daar kunnen wel wat andere problemen en struikelblokken ook bijkomen, maar trede 1 moet dat heel goed op termijn kunnen. Tenminste die kans zit er in. Maar hoe mooi zou het nou niet zijn als een mooie bijvangst nog, ook voor u als gemeente, om die doorstroom te bevorderen door die leerwerktrajecten in te zetten. Dus graag uw antwoord daarop. Voor ons is het echt essentieel dat dit in die nota, in deze nota ook wordt opgenomen. Nou, net zoals mevrouw ... En met een maatschappelijke effectmeting kunt u dat ook heel mooi monitoren en evalueren, want dat doet u jaarlijks. Compliment daarvoor in deze nota. Natuurlijk zijn wij, ik ben daar zelf bij betrokken, ook heel blij met de basisbaanbudgettering, maar nu stap twee. En weet wethouder dat we hier al ruim een jaar, of bijna een jaar mee bezig zijn. Ik hoor ook graag welke stappen zetten we nu echt op korte termijn in die realisering van die basisbaan, want dat budget van 75.000 euro is toch niet uit de lucht komen vallen. Wat gaat u daarmee doen en wanneer kunnen we een eerste echte concrete stap hierin verwachten? V

Mevrouw Koopman (D66): Nou, iedereen moet mee kunnen doen naar vermogen. Dus aandacht voor mensen in trede 1 en 2 is daarom hard nodig, dus mijn complimenten daarvoor dat er nu een kadernota voorligt. Mooi ook dat er geld komt voor de pilot basisbanen. Ik zie deze nota als een eerste stap waar ik nog wel een aantal vragen over heb. Een aantal zijn er al gesteld, dus ik zal alleen nog een aantal dingen aanstippen. Niet iedereen is in staat om te werken, daarom is er juist een verschil tussen participatie en werk, twee nota's. Meedoen is wat ons dus wel meer dan werk. Vandaar ook dat dit niet in de kadernota Werk is opgenomen. Dat vinden wij juist goed. Ook vaardigheidstrainingen, zelfstandiger worden, mantelzorger zijn, vrijwilligerswerk of gezonder worden is wat ons betreft een goed doel hiervoor. Mensen met grote afstand tot de arbeidsmarkt hebben echter met verstandelijke psychiatrische of lichamelijke beperkingen, hebben begeleiding nodig om zo goed mogelijk mee te kunnen doen in de maatschappij. Daar is ook vanuit de doelgroep zelf heel duidelijk om gevraagd. Die ene participatieconsulent, en zowel de **VVD als GroenLinks** noemden dat ook, is natuurlijk heel weinig om die mensen te begeleiden. Het is een klein eerste stapje, want er zitten 1100 mensen in deze eerste twee treden. Veel meer dan in trede 3 tot en met 6. Met weinig middelen om daadwerkelijk iets te doen voor de doelgroep, om realistisch echt impact te hebben. Kan niet een betere verdeling, en daar ben ik het dus niet mee eens met **Wij.**, een betere verdeling zijn tussen participatiebudget en een groter deel hiernaartoe gaan om mensen te begeleiden, en een iets kleiner deel naar de andere treden zoals ook de Adviesraad Sociaal Domein bij het advies over werk aangeeft. Dus ik was benieuwd hoe u daar in staat. En u wilt een slimme verbinding tussen de beleidsterreinen maatschappelijke participatie en welzijn maken, daar zijn wij natuurlijk voor. Maar op welke manier wilt u dit doen? Ik vind dat niet heel duidelijk. Wilt u dat vanuit regulier welzijnsbudget doen, dat al onder druk staat? Is dit ook afgestemd met de wethouder Welzijn en Welzijn Rijswijk, en hoe wordt deze doelgroep dan bediend? Want misschien hebben ze andere interventies nodig dan vaak ouderen die Welzijn Rijswijk bedient, of de juist heel jongere, veel jongere. Kunt u dat misschien toelichten?

Mevrouw Schröter-Haas (CDA): Nou ja, er is al heel veel gezegd, ik zal het ook kort houden. De kadernota Maatschappelijke participatie moet ervoor zorgen dat geen enkele inwoner aan de zijlijn komt te staan. We hebben het over ruim duizend inwoners die zonder werk of zinvolle dagbesteding thuiszitten. Inwoners die niet kunnen werken begeleiden we graag naar een zinvolle dagbesteding en iedereen doet mee als het aan het CDA ligt. Goed dat er een participatieconsulent is aangesteld. Als we lezen dat eens in het anderhalf jaar een gesprek plaatsvindt met de inwoners baart ons dat wel zorgen. Is dat ... Dat is onvoldoende inspanning om tot het gewenste resultaat te komen. We zijn dan ook benieuwd welke slagen de participatieconsulent hierin gaat maken, maar vragen we ons wel af in

hoeverre dit voldoende is om de hele populatie mee te laten doen in de samenleving. Het is een kwetsbare doelgroep die vaak multi-problematiek kent. We hebben meerdere kadernota's, maar ook hier is het heel duidelijk dat overstijgend werken van belang is. Gaan we één aanspreekpunt regelen die op alle gebieden gaat meedenken en ondersteunen om deze mensen weer deel te laten nemen in de samenleving in plaats van aan de zijlijn te laten staan? Is dit de rol van de participatieconsulent en hoe kan 1 fte deze enorme taak op zich nemen voor ruim duizend inwoners en zo veel meer gezinnen?

De heer Van den Berg (BVR): Voorzitter, allereerst dank voor de kadernota. Die is in goed begrijpelijk Nederlands geschreven en in begrijpelijke taal. Misschien dat onze **wethouder Keus** hieraan een voorbeeld kan nemen bij de wijziging van de legesverordening. Voorzitter, uitkeringsgerechtigden moeten soms verschillende trajecten volgen, maar doen daarbij wel veel steeds dezelfde cursus. Ook bij intakes en controlegesprekken moeten zij steeds opnieuw hetzelfde verhaal doen. Kan de wethouder toezeggen dat deze dossiers van de mensen integraal worden opgepakt en mensen niet oeverloos steeds opnieuw hun verhaal hoeven te vertellen. Dit sluit trouwens mooi aan bij het betoog wat **Jeffrey Karremans van Wij** eerder hield. In de kadernota spreken we over HalloWerk. Hoeveel potentiële werknemers zitten er nu in dit systeem? Mocht niet iedereen in het systeem zitten, wanneer is dit dan wel afgerond? Wordt er een effectenmeting bijgehouden, en aangezien dit iets regionaals is, kunnen we dat ook specificeren naar lokaal Rijswijk, zodat we kunnen zien of deze tool daadwerkelijk aan een baan helpt? Beter Voor Rijswijk vindt het goed dat er een intensivering heeft plaatsgevonden met onze BBR. Dat vinden wij erg belangrijk voor onze stad. U verwijst in deze kadernota ook naar de kadernota Jeugd en onderwijs. Enige tijd geleden heeft u deze kadernota van de agenda gehaald. Wanneer komen we weer over kadernota te spreken? U verwijst naar de kadernota Jeugdwerkeloosheid vastgesteld in 2016. Wordt deze nog een keer geëvalueerd? U heeft het over, hoop vragen, excuus daarvoor, u heeft het over lokale crisisaanpak. Gaan we hierover nog een keer in debat met de raad, over bijvoorbeeld welke arrangementen de raad graag wil zien, of zijn de doelgroepen die in deze kadernota staan nu een gegeven voor onze lokale crisisaanpak? Voorzitter, onlangs werden wij verblijd in de krant met een artikel over regionale samenwerking. Sociale return, extra banen in de thuiszorg. Goed dat dit er is. Gaat we dit soort initiatieven meer doen, uit praktijk leren? En kan dit worden uitgebreid over andere domeinen dan enkel de zorgsector en het sociale domein? Kunnen de kadernota's waar we vanavond over spreken gedurende de looptijd misschien geactualiseerd worden met bijvoorbeeld nieuwe wet- en regelgeving en voortschrijdend inzicht, zodat we na verloop van tijd niet elke keer echt van deze lange avonden moeten inlassen. Dat waren de vragen van Beter Voor Rijswijk in de eerste termijn.

De voorzitter: Gaan we over naar de eerste termijn van de wethouder. Wethouder Bentvelzen.

Wethouder Bentvelzen: En dank voor de complimenten die tussentijds gemaakt zijn. Ik ben heel erg blij dat er een kadernota Maatschappelijke participatie ligt voor mensen in trede 1 en 2, want het is inderdaad de allereerste nota die Rijswijk ooit heeft opgeleverd voor deze doelgroep. Daar, dat gezegd hebbende zijn er ook een aantal vragen hier gesteld. Om te beginnen **met Rijswijks belang**. Doel is niet werken op zich. Dat klopt, want het doel an sich kan ook zijn: sociale activering. Sommige mensen die in trede 1 en 2 zitten, en daarmee spreek ik misschien **mijnheer Karremans** wel aan, die kunnen nooit van hun leven werken en dat zouden we moeten accepteren. Tegelijkertijd zit er ook een groep mensen die we eigenlijk gaande jaren nooit geen aandacht hebben gegeven en die wellicht wel aan kunnen geven dat ze iets zouden willen of iets zouden kunnen. Daarmee hebben we ook een participatieconsulent bedacht die we hebben aangetrokken. Het is de bedoeling dat die mensen niet ieder anderhalf jaar een keer contact hebben met die consulent, maar iedere negen keer per jaar, dus dat is bijna één keer per maand, zou ik willen schetsen. Dus daarom, dat is de reden dat

we belangrijk vinden dat er vaker contact wordt gelegd met die mensen in groep 1 en 2. En ook de partij van Wij. heeft aangegeven: wij willen weer beter contact hebben met die inwoners, ja dat is de reden dat we dat hebben opgeschreven **mijnheer Karremans**. Er is nu gekozen voor een aanpak op alleen treden 3, 4 en 5 waar u eigenlijk ook aan refereert van nou hè, dat zou het beste zijn wat je kan doen, want die mensen kan je bemiddelen naar arbeid. Maar niet iedereen in trede 1 of 2, en voornamelijk in trede 1 zoals ook door meerdere collega's hier is aangegeven, zijn volledig afgeschreven van onze maatschappij. En ik pas er ook voor om dat hier aan te geven. Er zitten mensen die daar verkeren in een crisissituatie, die zitten daar vanwege een scheiding en allerlei problematiek op talloze leefgebieden die we moeten helpen om dat op te lossen en die vervolgens echt wel weer perspectief kunnen hebben op die arbeidsmarkt, al is het een dag in de week of al is het vrijwilligerswerk. Ik zeg niet dat iedereen in een betaalde baan terecht kan komen, maar ik zeg wel dat we met elkaar moeten gaan kijken: wat kan iemand wel, en laten we kijken naar talent. Ik zie voorzitter dat er een interruptie wil plaatsvinden, maar het is eerste termijn heer Karremans. Ik weet niet of dat kan.

De voorzitter: Dat klopt. Mijnheer Karremans, of u uw interruptie wil vasthouden tot de tweede termijn, in principe in de eerste termijn doen we niet interrumpen. Wethouder Bentvelzen.

Mevrouw Koopman (D66): Dat is niet ... Even een punt van de orde: de wethouder mag in de eerste termijn wel geïnterrupteerd worden volgens ons reglement.

De voorzitter: Oh, mevrouw Koopman. Ja het is ook wel laat op de avond voor de voorzitter. Dan sta ik uiteraard mijnheer Karremans toe om even kort te interrumpen. Mijnheer Karremans.

De heer Karremans (Wij): Het ging eigenlijk in het begin wat de wethouder aangaf, die deelde dezelfde mening als ik dat de mensen die niet kunnen werken dat ze ook niet hoeven te werken en hoeven mee te participeren. Maar vervolgens gaf de wethouder ook aan dat er een grote groep is die wel kan meeparticiperen en dat we daarom consultants aan willen nemen. In dezelfde kadernota staat dat 83 procent van deze mensen al een dagbesteding hebben. Dus als ik het nu goed begrijp wil je voor die 17 procent zo veel geld uit gaan geven, terwijl er vervolgens van die 17 procent maar een kleine groep mensen eventueel weer zouden kunnen participeren. Ik vind dat echt apart, sorry dat ik het zeg.

Wethouder Bentvelzen: Ja, u noemt dat een kleine groep, ik denk dat een percentage van bijna 20 procent die we dan overhouden toch nog wel behoorlijk wat mensen behelzen vanuit een groep van 1100 personen. Ik vind het jammer dat u die eigenlijk weg zet als dat dat, dat die mensen, nou ja, maar bij het granieten bestand moeten horen en dat we daar niks voor zouden moeten doen. Want **mevrouw Ten Brummelaar** heeft aangegeven, het aantal in vergelijking met de tijd dat Jorke van der Pol hier zat, mijn voorganger, is niet verminderd. En nee, dat klopt **mevrouw Ten Brummelaar**, want wij hebben hier in Rijswijk nooit aandacht besteed aan trede 1 en 2 mensen. We hebben die gewoon als een soort van harde steen in een granieten bestand laten zitten en gezegd: weet u wat, u zit in trede 1 en 2 en we gaan verderest niks doen, we bellen iedere anderhalf jaar even op en daarmee is het afgedaan. Ik denk dat we met mensen met een beetje aandacht **mijnheer Karremans**, en interesse, en dat we een band opbouwen van vertrouwen, dat die mensen wellicht wel sociaal geactiveerd kunnen worden. En als mensen dagbesteding hebben, ja, misschien doen ze dat één dag in de week, en mijn werkweek bestaat ook vijf dagen in de week. We kunnen altijd nog kijken van joh, wat is er dan wel mogelijk? En u refereert aan een enkeling, of misschien meerdere mensen die u in uw eigen omgeving heeft die niet of nauwelijks iets kunnen in sociale activering, en dat is ook prima als er mensen zijn die niet zouden kunnen, die zou ik niet dwingen of een uitkering opschorten of korten of wat dan ook. Maar ik zou wel graag aandacht willen geven aan mensen die daar wel baat bij hebben en die dat wel graag zouden willen. En daarnaast ...

De heer Karremans (Wij., ter interruptie): Ik denk dat we elkaar verkeerd begrijpen. Ik bedoel eigenlijk de mensen die nu in trede 1 zitten en in trede 2, ik denk dat we daar allebei een verkeerd beeld over

hebben. Dus vandaar ook mijn vraag: hoe worden deze mensen in trede 1 en 2 ingedeeld en wat zijn nou precies deze mensen? Want ik denk dat wij een heel ander beeld hebben van wie daar in zit. Dus zodoende.

Wethouder Bentvelzen: Dat denk ik ook **mijnheer Karremans**. Er is een technische sessie geweest waarin als het goed is de tredes ambtelijk in ieder geval zijn uitgelegd aan de raadsleden door middel van een presentatie. Dus ik ga ervan uit dat daarin het beeld wat duidelijker geschetst is welke mensen er in trede 1 of 2 zitten en welke er in 3, 4 of 5 zitten. Mocht dat niet zo zijn dan kom ik daar uiteraard graag op terug, maar ik denk dat deze avond er anders iets te lang van wordt als ik daar een hele tekst en uitleg over moet gaan geven, welke groep dan waar zit. **GroenLinks** die heeft nog gevraagd naar de terminologie niet-willerstrajecten en die vinden dat een vervelende terminologie. Je kan dat eigenlijk nooit goed doen, want als je het tegenprestatie noemt dan is het ook niet goed. De terminologie, u kunt het, we kunnen daar natuurlijk politiek in mening over verschillen en er zijn mensen die in gesprekken letterlijk aangeven niet te willen. Nee, ik vind het wel makkelijk een bijstandsuitkering, waarom zou ik moeten werken? Dat is gewoon een houding die ik niet kan accepteren en misschien ook wel niet wil accepteren en waarom zou ik hem niet willen accepteren is omdat ik iemand echt gun dat die, als die dat kan, dus naar vermogen mee kan participeren, dat die dat ook, dat die dat, dus hij of zij dat kan doen. En dat we diegene gaan kijken van joh, waar zit het talent en waar kunnen we met die mensen samen wat van dat talent maken en waarmee kan diegene dan wat terugdoen voor de maatschappij? Al dan niet via welke weg dan ook. Of dat nou welzijn is of vrijwilligerswerk, mantelzorg of wat dan ook. Dat wordt momenteel niet gedaan. Dus ik denk dat u hem niet zo zwaar moet maken maar ik vind wel dat die niet-willerstrajecten erin horen. En dat geldt overigens niet alleen voor participatietreden 1 en 2, dat geldt gewoon over alle participatieladders heen van trede 1 tot en met 5. U geeft aan en meerdere partijen geven aan: hoe gaat die consulent dat nou allemaal bolwerken hè, er zijn 1100 mensen die, waar we over praten die in deze tredes zitten en één consulent gaat maar liefst die mensen helpen. Nou, het is natuurlijk een illusie om te zeggen dat wij al die 1100 mensen in één keer gaan helpen. Dat is ook niet het geval. En waarom kies ik voor 1 fte? Dat zal ik u ook uitleggen. Ik wil graag kijken wat we kunnen bewerkstelligen, die participatieconsulent moet aan de slag kunnen gaan. Daarom heb ik ook aangegeven dat ik het belangrijk vind dat er een effectenmeting plaats gaat vinden, dat we hebben bedacht in theorie of dat in de praktijk ook klopt en of we dan ook daadwerkelijk mensen sociaal kunnen activeren of mensen kunnen helpen of het daadwerkelijk zoden aan de dijk zet, om het maar even zo plat te zeggen. En als dat zo is ...

De heer Van den Berg (BVR): Excuus, het is eigenlijk geen interruptie, maar ik wou even aangeven, vervelend dat het gebeurt: door de gebrekkige techniek hier en constant uitvallen van mijn verbindingen et cetera, heb ik per ongeluk daarnet de vragen gesteld die eigenlijk voor het volgende agenda-item zijn. Waarvoor mijn excuses.

De voorzitter: Waarvan akte, mijnheer Van den Berg. Nou ik stel voor dat wethouder Bentvelzen haar termijn nu even afmaakt, en dat u dadelijk in de tweede termijn een mooi betoog houdt waarin u uw eerste en tweede termijn in één keer doet. Wethouder Bentvelzen.

Wethouder Bentvelzen: Ja dank u wel voorzitter. Nog even en ik ben zelf de draad kwijt met wat ik nog moet aangeven. Even kijken voorzitter. Nou goed, wat ik dus aangeef met de beschikbare middelen die we nu stellen kunnen we zeker niet de hele doelgroep bereiken, maar daarom wil ik ook een effectenmeting doen van: bereiken we wat we beoogd hebben, wat we willen bereiken aan de voorkant hè, wat we hebben opgeschreven met elkaar. Is dat antwoord ja, dan komen we naar alle waarschijnlijkheid met elkaar terug om te kijken naar de budgetten, want daar is ook door meerdere personen over, iets over aangegeven vanavond. Van joh, waarom wordt er 85 procent van de middelen besteed aan categorie 3, 4 en 5, en maar 15 procent aan trede 1 en 2? Nou dat is omdat we nu een start maken met de participatienota, maatschappelijke participatienota, dat we een

effectenmeting willen doen. En als dat, als daaruit komt dat we daadwerkelijk mensen uit trede 1 en 2 kunnen activeren al dan niet naar werk, want dan stromen ze door naar trede 3, dat is ook in de presentatie uitgelegd, dan start het WSP en de kadernota werk vloeit daar dan netjes in voort, daar zullen we straks over hebben. Dat is in ieder geval de reden dat we hebben gekozen voor één consulent om vervolgens dus die effectenmeting te doen. Daarmee kunnen we niet de hele doelgroep in één keer benaderen. Tegelijkertijd is het wel grappig dat de partij van **Wij**. heeft aangegeven dat het, in hoeverre is het verstandig geld uit te geven aan mensen die in trede 1 of 2 zitten, want de motie die toentertijd is ingediend door **mevrouw Van Nunen** onder anderen en nou, meerdere partijen, die is ook door de partij van de, of de partij van Wij. ondersteund. Voorzitter, er zijn wat vragen gesteld over de omgang met hoe ik wil omgaan met de Adviesraad, het advies van de Adviesraad. Ik vind dat altijd zo rot klinken in één zin, advies van de Adviesraad. Ik wil daarbij zeggen dat deze aanpak goed is aangevlogen. De Adviesraad noemt het gebakken lucht, ik zeg: het is een start die we maken in Rijswijk als we kijken naar de mensen in participatietrede 1 en 2. In het uitvoeringsplan worden er ook zaken verder uitgewerkt, maar het is zeker geen gebakken lucht, het is echt wel goed afgewogen. Daarmee is de kadernota uiteraard wel beperkt in omvang. Ik zie het dus echt als een start specifiek voor de doelgroep in trede 1 en 2. Er is gevraagd: de aansluiting met het welzijnswerk, ook door de Adviesraad Sociaal Domein maar ook door **mevrouw Koopman** in haar eerste termijn als ik het goed heb onthouden. Het doel van ons welzijnsbeleid is natuurlijk dat inwoners er gebruik van maken die dat nodig hebben. Juist inwoners die in trede 1 en 2 zitten hebben denk ik, of denken wij, baat bij het aanbod die wij hebben in het welzijnsaanbod in Rijswijk. Onder andere zal dat vallen onder het aanbod van Welzijn Rijswijk, dat klopt. Daarover lopen reguliere gesprekken. Er stond natuurlijk in de brede welzijnsnota ook al een link met vrijwilligerswerk en dat soort zaken, dus dat is daarin ook geborgd. En de consulent, de participatieconsulent die we met deze kadernota kunnen aantrekken, die zal inwoners als dat nodig of als het mogelijk is, ook begeleiden naar dat bestaande aanbod. Dus je neemt hem of haar mee aan de hand bij wijze van spreken, naar het bestaande aanbod wat precies past volgens mij in de doelstellingen van Welzijn Rijswijk. Mochten we op basis van de ervaringen en de jaarlijkse effectenmeting constateren dat er een verandering wenselijk is in ons eigen welzijnsaanbod, dan pakken we dat vanuit de reguliere samenwerking met Welzijn Rijswijk op. Er is ook nog een vraag over de digitale wegen met minder vaardigheden en de laaggeletterden, ook in deze, of in deze kadernota. Ja, zowel afspraken kunnen ook in dit geval zowel live, gelukkig kunnen we dat weer in deze coronacrisis die bijna tot zijn einde komt, we kunnen weer live met elkaar zitten en tegelijkertijd ook telefonisch. Daar hoeven computers of brieven niet per se een rol te spelen want daar kunnen ze bij ondersteund worden. Voorzitter, ik denk ... Nee, de **Partij van de Arbeid** die heeft nog een, die heeft natuurlijk nog, en dat begrijp ik heel goed, die heeft nog wat aangegeven over de motie die is ingediend met de meerderheid van stemmen in de raad van juli vorig jaar. Dus dat is inderdaad bijna een jaar geleden. In die motie is opgeroepen dat het onderzoek hè, en dat onderzoek heeft plaatsgevonden middels Bewegen Werkt, er is, dat is die quick scan en er is gekeken naar een pilot voor die groep deelnemers 1 en 2. Enerzijds is dat dus dat Bewegen Werkt, anderzijds zijn we bezig met het uitschrijven van de pilot basisbanen. **Mevrouw Van Nunen**, ik wil de raad voor het reces nog informeren over de stand van zaken en opties die we daarbij hebben, ook in het kader van de basisbanen slash de leerwerkbedrijven waar u aan refereert. We hebben namelijk de afgelopen tijd eerst onderzocht of we kunnen aansluiten bij Den Haag. U geeft aan ja het duurt allemaal lang, duurt allemaal lang. We zijn nu bijna een jaar verder. Ergens ben ik het met u eens maar ergens ook niet, want Den Haag heeft twee en een half jaar gedaan om de basisbaan überhaupt uit te rollen en bij de Haagse pilot mogen we niet meedraaien, daar bent u door mij van op de hoogte gesteld. Nogmaals, ik ...

Mevrouw Van Nunen (PvdA, ter interruptie): De wethouder haalt twee moties door elkaar. Het gaat om een motie van twee jaar geleden en dat gaat over die pilot rondom leerwerkbedrijven en daar vroeg ik al wel eerst naar, want dat wil ik echt graag opgenomen zien in hoofdstuk 3 als een norm

van participatie. Wil de wethouder daar nog antwoord op geven? Want die motie was toen overbodig zei u twee jaar geleden. Nou, ik zie hem niet terug in deze kadernota dus hij was zeker niet overbodig. Daarnaast heb je het over een motie basisbaan van vorig jaar juli en daar hebben we met elkaar vrij frequent overleg over gehad en daar ben ik van op de hoogte. Maar dan nog wil ik wel graag weten welke stappen er worden genomen. Want afspraken die werden gemaakt, en u weet waar ik het over heb, rondom contacten met mensen die daar heel goed in kunnen helpen, die zijn tot op dusver niet gemaakt. En dat zeg ik u maar even keihard, want daar ben ik dan weer in teleurgesteld en dat heeft niets te maken met dat het traject in Den Haag voor een veel grotere doelgroep ook veel meer tijd kost. Dus ik hoor graag wat u rondom die motie basisbaan nu op korte termijn gaat doen, als u me dat kunt vertellen.

Wethouder Bentvelzen: Ja voorzitter, dank en dank voor de interruptie mevrouw Van Nunen. Ja nogmaals, het is een beetje een doodoener voor u denk ik, maar we zoeken die zaken uit. Het is echt moeilijker dan vooraf gedacht. U weet zelf hoe het hier intern nog even een tijdje heeft gezeten. Ik kom er bij de raad op terug, ik heb de ambitie om dat nog voor het zomerreces te doen en dan, met dat antwoord zal ik u waarschijnlijk niet bevredigen maar dat is toch het antwoord wat ik u ga geven. **Gemeentebelangen Rijswijk** geeft aan het WSP heeft honderd k ingeleverd, is dat dan wel in lijn met de bezuinigingen, hoe we dat dan willen vormgeven. Het WSP die heeft ook een efficiency doorgevoerd, daarmee was er, is dan honderdduizend euro nou ja, vrijgekomen zou je kunnen zeggen. Ik ben op een gegeven moment natuurlijk aan de slag gegaan met een kadernota Maatschappelijke participatie trede 1 en 2 waarin ik ook budget wilde hebben om nou eens daadwerkelijk te gaan doen voor die doelgroep, dus op die manier is dat bij elkaar gekomen en op die manier heb ik dat doen besluiten. U heeft ook aangegeven niet-willerstraject, dat heb ik ... Dat niet-willerstraject daar kan ik een tipje van de sluier geven, dat kan ik nog niet. We moeten dat echt nog verder invullen in een uitvoeringsplan. Dat heeft te maken met dat, dat dat ook wel een hele dunne lijn is hè, van nou kan iemand niet of wil iemand niet. Dus dat is lastig en daarin moeten we goede weloverwogen zaken opschrijven in een uitvoeringsnota. Voorzitter, ik denk dat ik daarmee de vragen van de eerste termijn gedaan heb.

De voorzitter: Dank u wel wethouder Bentvelzen. Ja, ik merk in de inbreng van de partijen en de beantwoording en de interrupties dat de raadsvoorstellen Participatie en Werk redelijk door elkaar lopen. We gaan nu de tweede termijn van het raadsvoorstel Participatie afmaken dus ik hoop ook dat u zich daarop wil focussen. Het werk komt dadelijk aan beurt in het raadsvoorstel. Wie heeft er behoefte aan een tweede termijn?

Tweede termijn

Mevrouw Ten Brummelaar (RB): Ja, ik wil het in de tweede termijn eigenlijk alleen maar mijn complimenten uitspreken naar wethouder Bentvelzen en hoe zij hierin staat. Wij kunnen ons daar volledig in vinden, ook met betrekking tot de niet-willers en het feit dat de mensen in de trede 1 en de trede 2 de nodige aandacht krijgen die ook zij verdienen en niet in een kastje belanden. Verder is het wellicht met het niet-willersplan om te kijken naar de trechtermethodiek het, interessante ontwikkeling op dat gebied.

Mevrouw Van der Kooij (GL): **Mevrouw Van Nunen** die vroeg of de partij die het mede hadden ondertekend van de motie van over leerwerkbedrijven, of het er mee eens waren dat het werd opgenomen en ik wilde even zeggen dat GroenLinks daar zeker achter staat dat het echt nog opgenomen wordt in de nota. Het is wel dus essentieel. Verder ... Volgens mij werd er bij voor GroenLinks alleen maar gereageerd op de niet-willerstraject daar zeg maar, maar we hadden ook de vraag gesteld wat dat traject voorstelt. Maar dat, daar bent u trouwens wel weer op teruggekomen. We hadden ook nog vragen over ... We lezen dus dat niet iedereen geholpen kan worden maar wie

worden dan wel geholpen en basis waarvan wordt eigenlijk de keuze gemaakt? Daar heb ik nog geen antwoord op gekregen. Ik had ook de vraag gesteld dat er, in hoeverre wordt er eigenlijk echt geluisterd naar de inwoners, want er wordt steeds, ik hoor hier ook weer steeds in, even kijken hoor, dat er naar het bestaande aanbod wordt gekeken en niet vraaggericht wordt gewerkt en terwijl volgens mij dat juist hier heel erg relevant is. En we die effectenmeting gaat uitvoeren heb ik volgens mij ook niet gehoord. Dus dat is volgens mij een beetje wat ik nog te vragen heb.

De heer Karremans (Wij): Allereerst wil ik aangeven dat de mensen die in trede 1 en 2 zitten, dat we die echt niet in de kou moeten laten staan. Dat lijkt me echt heel belangrijk om te vermelden. Ik denk dat deze mensen ook heel erg behoefte hebben aan ondersteuning in het dagelijks leven en dat we niet echt moeten kijken naar werk want daar, ik heb het gevoel dat dit hier wel naar neigt ook al heet het participatie. Ik hoorde van de wethouder dat zij van mening is dat die 17 procent die nu geen dagbesteding heeft, dat die begeleid moet worden naar het welzijnsveld. Ik vraag mij dus echt af of de mensen echt juist geplaatst zijn in deze treden, dus in trede 1 en 2. Ik heb het vermoeden dat deze mensen dus niet goed geplaatst zijn, en dat is eigenlijk ook nog een vraag van mijn eerste termijn: hoe worden deze mensen dus geplaatst, hoe wordt dat gemeten? Ja, daar zou ik graag antwoord op willen horen van de wethouder.

Mevrouw Van Amerongen (GBR): Ja, wij hebben eigenlijk het, juist het idee in tegenstelling tot **Wij**. Rijswijk dat deze nota toch echt meer gefocust is op participatie en te weinig neigt naar werk. Als ik de antwoorden van de wethouder hoor dan zitten we erg op één lijn. De wethouder geeft ook aan: niet iedereen in trede 1 of 2 is afgeschreven, sommigen zitten er tijdelijk en die hebben ook perspectief om weer op de arbeidsmarkt te komen en we moeten ook aandacht geven aan die mensen. Maar ik vraag me dan af waarom er in deze nota zo weinig aandacht is gegeven om ook de weg naar arbeid voor deze mensen uit te stippelen. Zoals bijvoorbeeld **PvdA** aangaf middels het leerwerktraject voor de inwoners in trede 1 en 2, waarom is dit nu niet opgenomen hier in deze nota? Ik hoor de wethouder zeggen: dit is een lang proces en daar kunnen we nu nog niet veel over zeggen en daar komt de wethouder op terug, maar kan het nu al in ieder geval dat die toezegging worden opgenomen in deze nota? Dat hoor ik graag van de wethouder. Dan nog even kort over het niet-willerstraject. Ik, het is jammer dat er nog geen tipje van de sluier gegeven kan worden maar ik snap dat dit traject weloverwogen moet worden ingericht en ik wil ook nog even zeggen dat GBR dit juist een hele goede term vindt, het niet-willerstraject. Het zegt gewoon waar het op staat.

Mevrouw Van Nunen (PvdA): Ja, ik kom nog maar heel even terug weer op die motie. Ik zie het gewoon als een mooie aanvulling en dan voert u die motie ook eigenlijk pas echt uit, zeker het tweede deel van die motie. Als u dat opneemt in hoofdstuk 3. U heeft het daar over wat willen we bereiken, wat vinden we belangrijk dat mensen ervaren in hun maatschappelijke participatie. Daar passen eigenlijk die leerwerktrajecten heel goed in. Liever gezegd, daar horen ze bij. En niet alleen het welzijnswerk, en niet met het vrijwilligerswerk, met alle waardering en respect voor dat daar ook hele zinvolle trajecten in te formuleren zijn. Ik wil erg graag dat u expliciet toezegt dat u in hoofdstuk 3 de leerwerktrajecten opneemt en mogelijk ook met een hele mooi bijvangst. Daar mag best wel aandacht voor zijn, zeker als het gaat om een specifieke groep in die trede 1 en 2 die dat best zou kunnen en willen op termijn. En ik begrijp heel goed dat u morgen die leerwerktrajecten niet heeft gerealiseerd, er heeft staan. Maar ik wil het wel graag in een kadernota die we, daar hebben we het weer, voor een aantal jaren nu vaststellen met elkaar, dat u dat daar in opneemt in hoofdstuk 3. Daar past het perfect in naast de andere trajecten op welzijnsgebied en vrijwilligerswerk. Kunt u mij dat toezeggen? En fijn dat u zegt dat u met het bericht over de basisbanen en het vervolg nog voor het reces naar buiten komt, daar hoor ik graag verder over.

Mevrouw Koopman (D66): Nou hartelijk dank voor de beantwoording, ik kan me in hele grote mate vinden in de aanvullingen die ik van de wethouder heb gehoord. Ook nog even terugkomen op het leerwerktraject, ik wil het zelfs nog concreter maken. Er staan vier gele bolletjes en er staan drie roze bolletjes. Dat moet gewoon een beetje in balans zijn, dus als u daar gewoon een vierde bolletje met leerwerken in zet dan is dat al heel simpel ingevuld. Verder had ik eigenlijk op dit moment geen aanvullende vragen.

De heer Van den Berg (BVR): Voorzitter, excuus. De techniek laat ons vanavond volledig in de steek. De vergadering valt weg, de verbindingen vallen weg. Excuus daarvoor. Het is wat rommelig aan deze kant. De eerste termijn wordt de tweede termijn, excuus daarvoor, en ik begin met de eerste termijn in de tweede termijn. Voorzitter, het zal niet onbekend klinken als we vanuit Beter Voor Rijswijk zeggen dat het werk het beste medicijn is. De afgelopen jaren waarin we over dit onderwerp spraken met elkaar kwam Beter Voor Rijswijk daar altijd op uit. We zijn dan ook blij met het feit dat we gaan doen met het zogenaamde granieten bestand, dat we wat gaan doen met het granieten bestand. Er is in verschillende gemeenten in Nederland bewezen dat deze mensen beweeglijker zijn dan harde steensoorten. Mensen die jarenlang als kansloos werden weggezet blijken te genieten van hun prestaties en zijn daar trots op. Als we ze maar op de juiste manier aanspreken, begeleiden, vertrouwen bieden en de juiste ondersteuning geven. Goed dat hiermee gestart wordt. Voorzitter, ondanks er twee wetten zijn die elkaar aanvullen, namelijk de Participatiewet en de Wmo zien we daar niets van terug in de kadernota. In beide wetten is de overeenkomst het bevorderen van de participatie van alle burgers ongeacht hun persoonlijke problemen. De Participatiewet heeft uiteraard ook arbeidsre-integratie als doel maar het biedt ook ruimte voor maatschappelijke participatie. De Wmo kan dit aanvullen door expliciete gerichtheid op participatie en de sociale zelfredzaamheid. Is de wethouder bereid om hier nog wat over op te nemen in de kadernota, of moet Beter Voor Rijswijk hier een amendement voor schrijven? Voorzitter, Beter Voor Rijswijk wil de wethouder vragen om wel een evaluatie te borgen. Laten we zeggen dat we als de consultant is aangesteld we na een jaar kijken wat er terecht is gekomen van de gestelde norm tachtig mensen te bereiken in welke vorm dan ook. Mocht blijken dat dit werkt dan hebben we als gemeenteraad een discussie of we dit willen uitbreiden. Graag een toezegging van de wethouder hierop. Beter Voor Rijswijk wil u graag wijzen op een ander spanningsveld. Als u mensen verwijst naar een tegenprestatie, ofwel hun maatschappelijk te laten participeren, wat gebeurt er dan met de deelnemers die een volgende stap kunnen zetten, misschien zelfs wel naar werk? Hoe lang kun je mensen dan vrijwilligerswerk laten doen als er geen uitzicht is op een arbeidsmarktplaats aangezien dit niet in alle sectoren momenteel erg gunstig is? Dit zijn de opmerkingen van Beter Voor Rijswijk in de tweede termijn.

De voorzitter: Gaan we over naar de tweede termijn van de wethouder. Wethouder Bentvelzen.

Wethouder Bentvelzen: Ik heb zowel **GroenLinks** als **Partij van de Arbeid** als **D66** gehoord over de leerwerkbedrijven. **Mevrouw Koopman** die zegt: kan dat niet gewoon in een bolletje erbij gezet worden, dan maken we dat ook vier om vier. Ik kan dat wel doen alleen wil ik daar wel een slag om de arm, omdat in de motie van twee jaar geleden, waarin ook verwezen wordt naar onder andere bijvoorbeeld de gemeente Zwijndrecht die dat al hartstikke goed doet, kan ik dat doen als ambitie. Ik wil hem als ambitie wil ik hem opnemen, want in de participatie, of in de kadernota Werk staat die wel over de tredes 3, 4 en 5, de leerwerktrajecten. Ik wil hem als ambitie opnemen voor trede 1 en 2. De pijler basisbaan geeft er natuurlijk ook al wel een gedeeltelijke invulling aan als we dat gaan doen. En waarom zeg ik dat? Dat is omdat de gemeente Zwijndrecht die geeft hier 4,1 miljoen aan uit in hun begroting. Ik heb die middelen niet, dus we moeten ook wel realistisch zijn met elkaar van wat kunnen we wel en wat kunnen we niet.

Mevrouw Koopman (D66, ter interruptie): Ja ik kan er me heel goed vinden om hem als ambitie op te

nemen. Ik snap best dat we geen 4, ... Ik hoef hem ... Ik wist niet dat Zwijndrecht zoveel geld hieraan uitgaf, maar het is belangrijk dat er aandacht aan wordt besteed en waar het kan kan het. Maar ik kan me ... En waarschijnlijk in de gesprekken die met de mensen kan het er sommige gevallen prima een opstapje zijn om van ... Ik denk vooral uit één als je tijdelijk in crisis bent weer eruit wil komen dat dat een optie zou zijn, maar dat dat niet voor iedereen weggelegd is. Maar ik zou het wel graag als ambitie opgenomen zien.

Mevrouw Van Nunen (PvdA, ter interruptie):, het moet ook geen dode letter worden om nu die participatienota met een meerderheid van fracties aangenomen te krijgen, want ik wel graag een serieuze toevoeging waar bij wijze van spreken toch wel echt aan gewerkt wordt op korte termijn. Als is het maar, een basisbaan is niet hetzelfde als, dat wil ik dan nog wel even zeggen, als de trede 1 en 2 leerwerkbedrijven. Dus laten we dat ook even van elkaar scheiden, en bij de basisbaan gaat het om vier mensen hè, dus waar hebben we het over. Maar graag geen dode letter, wel iets waaraan gewerkt wordt en Zwijndrecht noemt u nu, maar ja, daar zijn ze een jaar bezig, een aantal jaren bezig met een groeimodel. Daar zitten al honderden mensen in leerwerkbedrijven en dat breidt zich alleen maar uit omdat leerwerkbedrijven daar zich bij willen aansluiten, omdat het ... En laat me even, nou ja, ook weer een statement: het is ook kostenbesparend hè, aan de andere kant. Dat stond ook in die motie. Het is niet alleen kosten die je moet inleggen maar ook kostenbesparend op termijn.

Wethouder Bentvelzen: Ik begrijp wat **mevrouw Van Nunen** zegt, alleen probeer ik hier wel duidelijk te maken dat het op langere termijn wellicht kostenbesparend zal werken dat geloof ik, alleen heb je wel geld nodig om te investeren aan de voorkant. Dat budget heb ik niet. Dus ik kan het opnemen als ambitie, en dat is het verste wat ik kan doen, en hetgeen wat **mevrouw Van Nunen** mij nu vraagt dat kan ik niet en daarom zeg ik ook: ik neem een slag om de arm zei ik al in de eerste zin die ik uitsprak, om te voorkomen dat ik met mijn keel aan de kapstok word gehangen als ik dan de ambitie niet uitvoer. Dus vandaar, dat is het hoogst haalbare wat ik wil doen en ik vind dat ook een mooie toevoeging voor de kadernota. Maar ik heb de budgetten niet en die kan ik ook niet leveren op dit moment. Ik denk ook dat we met elkaar moeten realiseren dat de eerste stap nu gezet wordt in de gemeente Rijswijk voor trede 1 en 2. Laten we die eerste stap dan ook met elkaar zetten. Voorzitter, dan zijn er nog wat vragen gesteld in tweede termijn. Nou, **GroenLinks** die geeft aan echt luisteren naar de inwoners nou ja, ze krijgen een persoonlijk participatieplan, dus die is echt persoonlijk gericht, individueel gericht. Dus ik denk dat ik daarmee wel voldoe aan het echt luisteren naar de inwoner, er wordt wel goed naar gekeken. De effectenmeting daar zijn we nog naar aan het kijken door wie we dat willen laten uitvoeren dus daar heb ik nog geen antwoord op **mevrouw Van der Kooij**. Wij. geeft aan: we gaan 17 procent doorverwijzen naar het welzijnsveld. Nou, we komen er denk ik vanavond niet uit mijnheer Karremans. Het is niet zo dat ik van plan ben om heel die 17 procent door te verwijzen naar het welzijnsveld, dat is een optie van de sociale activering. Maar misschien dat iemand in trede 1 of 2 en voornamelijk trede 1, want dat klinkt lager maar uiteindelijk zitten de mensen die het nog zwaarder hebben vaak in trede 2 dan in trede 1, maar goed dat is nogmaals de theoretische uitleg die heeft plaatsgevonden bij de presentaties van 31 mei. Maar het zou zomaar kunnen dat iemand wel talent ontdekt en van trede 1 in trede 3 terechtkomt. En bij trede 3 dan treedt de kadernota Werk in actie en dan gaat het WSP met die persoon aan de slag en dan gaat die hele klantreis beginnen. Dus dat. En u had nog gevraagd: hoe worden mensen dan überhaupt geplaatst hè, wie verzint dat dan in welke trede ze terechtkomen? Nou dat gebeurt op basis van een gesprek en op basis van vragenlijsten **mijnheer Karremans**. De leerwerkbedrijven heb ik net al wat over aangegeven. Dan heb ik nog de trechtermethodiek van **Rijswijks Belang** die mij daarop attendeerde. Ik ga ernaar kijken **mevrouw Ten Brummelaar**. Dank voor die suggestie, goede suggesties daar kunnen we altijd wat mee. Dan heeft de fractie van **Beter Voor Rijswijk** ook nog het één en ander aangegeven. U heeft aangegeven: moeten wij een amendement schrijven om de samenhang met de Wmo hier nog in te krijgen? Nou, dat hoeft van mijn niet. Het is mogelijk om de samenhang met de Wmo nog een keer te benoemen in de nota, want er wordt inderdaad gedeeltelijk

eenzelfde doel nagestreefd. Ook kunnen we in het uitvoeringsplan de mogelijkheden vanuit de Wmo nader onderzoeken. U heeft aangegeven de evaluatie te borgen. Nou, daar heb ik al in eerste termijn wat over aangegeven. Dat vinden wij ook belangrijk om en even effectenmeting doen we ieder jaar en we kunnen afspreken dat we iedere twee jaar een evaluatie inplannen als het gaat om kijken of het wat we doen goed is buiten de effectenmeting die natuurlijk jaarlijks plaatsvindt. U heeft me ook nog aangegeven het andere spanningsveld, als we mensen vrijwilligerswerk laten doen er is geen uitzicht op de arbeidsmarkt. Ja, juist om de mogelijkheid van doorstroming te signaleren is het belangrijk dat we regelmatig in contact zijn met onze inwoners. In het huidige beleid zoals ik in de eerste termijn aangaf is dat maar eens in de anderhalf jaar en nu wordt dat geïntensiveerd. Vervolgens moeten we gaan kijken wat het hoogst haalbare is voor een inwoner, of dat vrijwilligerswerk is of sociale activering of wel de stap door naar werk. En dan moeten we per inwoner ook gaan bekijken waar de ruimte ligt. We hebben helaas geen invloed op de arbeidsmarkt maar we kijken daar per persoon naar en het zou kunnen dat daar zelfs een leer... een scholingsbudget of iets dergelijks zou moeten staan. Maar ook daar kijken we naar vanuit de gemeente. Voorzitter volgens mij heb ik alle vragen voor deze kadernota beantwoord in tweede termijn.

De voorzitter: Dank u wel wethouder Bentvelzen. Dan sluiten we de tweede termijn af. Kijk ik even het Forum rond of dit als akkoordstuk naar de raad kan. Ik zie duimpjes en ik zie knikjes. Mijnheer Karremans u wil daar nog iets over zeggen.

De heer Karremans (Wij): Ik zou het graag als bespreekstuk willen hebben.

Mevrouw Van Nunen (PvdA): Ja ik ook. Voorzitter daar sluit ik me bij aan.

De voorzitter: En mevrouw Van Nunen ook. Ik kon het natuurlijk proberen om het als akkoordstuk mee te nemen maar helaas, **we gaan het meenemen als bespreekstuk**. Sluiten we hiermee agendapunt 15 af.

16. Raadsvoorstel kadernota Werk in uitvoering (21-030)

De voorzitter: Gaan we over naar het laatste raadsvoorstel: kadernota Werk in uitvoering. Wie mag ik daarover het woord geven?

Mevrouw Van Nunen (PvdA): Nou, ook weer dank voor deze nota. Er staan positieve dingen in. We hebben ook nog wel een paar ja, zouden we de Partij van de Arbeid niet voor zijn denk ik, maar toch nog ook nog wel wat vragen, aanvullingen. U zet erg in op SROI, maar ik dacht dat we al tot op heden bijna bij alle sectoren SROI hadden ingevoerd. Dus welke stap zetten we dan nog wat u zegt bij een volledige SROI? Ik dacht dat we daar al veel sectoren in, dat zie je ook in die cirkels, die waarin SROI voorkomt, daar zitten heel veel sectoren al in. Kunt u me dat nog duidelijk maken wat de stap is die we nu gaan zetten? Wat heel erg belangrijk is en wat ik ook al in het begin zei bij wat ik in de kadernota armoede miste, is dat die ambities worden geformuleerd. Daar zijn wij wel heel erg blij mee, want die ambities die vragen dus ook om uitvoeringsactiviteiten en dat is mooi. Wel een aandachtspunt, en daar heb ik u al vaker ook vragen over gesteld. Kijk, duurzame banen zijn echt iets anders dan SROI-banen. U goochelt graag met cijfers, college laat ik het zo zeggen, goochelt graag met cijfers rondom resultaten in het aantal mensen dat aan het werk is gegaan. Maar ja, u heeft dat regelmatig van de BBR gehoord maar ook van ons: dat moet u niet allemaal op een grote hoop gooien, alle mensen die één, twee, drie of langer, hè, één, twee, drie maande of langer aan het werk zijn geraakt door SROI of door wat u nu zegt duurzame uitstroom. Dat is natuurlijk wel belangrijk, dat u nu ook echt kijkt naar: wat verstaan we onder duurzame uitstroom. Dus daar zijn wij heel blij mee, dat daar echt nu een onderscheid in wordt gemaakt. Moet u ook doen, want anders

komt u toch met twijfelachtige cijfers naar buiten. Kwetsbare groepen, en daar zou ik nog aandacht voor willen vragen, die hebben ook, met kwetsbare groepen bedoel ik eigenlijk mensen die bijvoorbeeld op een bepaalde wijze door omstandigheid niet fulltime kunnen werken, maar die hebben wel recht op goede begeleiding naar een parttime baan. En een parttime baan kan ook zijn onder schooltijden omdat je niet een ploegendienst zou kunnen werken met kinderen thuis als één ouder met één, twee of meerdere kinderen. Kunt u daar wat meer op inzetten? Wij vinden dat belangrijk en zullen daar ook eventueel als, op afhankelijk van uw antwoord in eerste termijn zullen we daar anders ook een amendement op indienen, dat juist plaatsing op die doelgroepen, ik noem nu maar even eenoudergezinnen maar het kunnen ook andere redenen zijn waarom iemand niet fulltime aan het werk kan, waarom daar meer op ingezet werd. Toen we een BUIG-tekort hadden op het BUIG-budget, hebben we daar heel veel op geïnvesteerd, want toen moest dat plan naar de raad en dat was onder een andere wethouder en dat moest goedgekeurd worden door de gemeenteraad. Daar zaten toen wel heel veel innovatieve zaken in die bijvoorbeeld ook betrekking hadden op dat deeltijdwerk. Daar zien we graag wat meer terug in deze kadernota. Matching en jobcoaching, daar zouden we ook eigenlijk wat meer aandacht voor willen vragen. Want hoe belangrijk is het niet als je mensen die aan het werk willen maar nog niet geslaagd zijn, om die te koppelen aan mensen die al werkervaring hebben? Daar zitten veel Rotaryleden voor klaar om mensen te begeleiden. Kunt u daar wat meer gebruik van maken in de WSP-contacten met bedrijven? Want dat zou tot mooie matches kunnen leiden. Voorzitter en wij zagen natuurlijk uw bericht vorige week in het kader van regionale samenwerking. Heel erg mooi, dat was een mooi voorbeeld van in ik dacht een traject in de zorg, training in de zorg voor mensen die niet een startkwalificatie hebben maar die toch weer aan de slag kunnen. Doe dat meer en zet dat ook meer in de instrumenten die u heeft om die regionale samenwerking te zoeken met andere gemeenten om ons heen. Voorzitter, ik laat het even hierbij. Dank u wel.

Mevrouw Jansen (Wij): Ja, wij zien deze nota als inderdaad een natuurlijk vervolg op de nota die we net bespraken, maar wel een duidelijk verschil als het gaat om aandacht geven aan de diverse tredes. De Adviesraad omschrijft het als een quick win maar onze fractie ziet het meer als een realistisch inzicht. Zoals mijn collega Jeffrey Karremans al net aangaf vraagt onze fractie sterk af of mensen in trede 1 en 2 niet teveel onder druk worden gezet om weer aan het werk te gaan als we van de gestelde kaders uitgaan. Nou, niet om de hele discussie weer opnieuw op te starten maar, ik laat nog maar eens benadrukken: we willen daar niet mee zeggen dat mensen niet meer aan het werk kunnen of zullen gaan, maar het is wel zoals de Adviesraad aangeeft een lang traject. Een traject waarbij in onze ogen eerst een sterkere rol ligt in het welzijnswerk. De Adviesraad stipt ook de duurzame uitstroom aan. Werken moet lonen. Maar niet alleen financieel, ook mentale voldoening speelt een rol bij het lonen van werk. Onze fractie vindt het daarom van groot belang dat bij het geleiden naar werk het benutten van iemands talenten voorop zou moeten staan. Is dit ook de prioriteit van onze wethouder en onze maatschappelijke partners? Immers, iemand die plezier in zijn werk heeft, die is gemotiveerd om aan het werk te blijven. Ziet de wethouder dit ook zo en ziet zij hier ook het belang van in? Het behalen van een startkwalificatie wordt ook nadrukkelijk benoemd in deze nota. Het is een wettelijk kader waar sommigen veel moeite mee hebben om deze te behalen, zeker als dit in de schoolbanken moet gebeuren. De een leert nu eenmaal beter met zijn handen dan met zijn hoofd. Onze fractie vraagt zich dan ook af hoe er met deze diversiteit omgegaan wordt. Is het mogelijk om al werkend deze kwalificatie te behalen, of kan deze wijze toegepast worden om deze groep alsnog tot een startkwalificatie te laten komen? Met deze kanttekeningen van de fractie is, met deze kanttekeningen van onze kant kan verder, kunnen wij akkoord gaan met deze nota.

Mevrouw Van Amerongen (GBR): Ja, dank u wel voorzitter en ook wethouder dank voor deze positieve nota. Het laat mooie resultaten zien, vooral dat er meer werkgelegenheid is gecreëerd dan

het doel en ik vind het ook heel sterk dat deze ambities worden vastgehouden maar dat er toch wordt gekeken en verder wordt geïnnoveerd. Wel een paar korte vragen. Allereerst lezen we dat WSP inwoners begeleidt naar werk met zeshonderd trajecten op de doelgroep. Dan vragen we ons af wat precies deze doelgroep is. Ook staat er dat iedereen die kan werken wordt bediend door het WSP, hoe zit het met de mensen die wel kunnen werken maar niet willen? Zit hierin een link naar het niet-willerstraject? Dan de vraag of het WSP scherp genoeg is op bepaalde branches die nu zitten te schreeuwen om personeel zoals de horeca. Dat is natuurlijk een kans en hoe gaan we zorgen dat we deze kansen aangrijpen en ook concreet gaan maken? Tijdens de werkgroep is er gesproken over het terugvallen van geplaatste inwoners naar de bijstand. In het kader daarvan wordt ook, er wordt mooi genoemd in de nota, wordt gekeken naar duurzaamheid van gerealiseerde plaatsingen. Maar hebben we nu ook inzicht in hoe groot het probleem van terugvallen is? En wanneer plaatsingen inderdaad niet duurzaam genoeg blijken te zijn, hebben we dan ook al concrete acties wat wij kunnen doen om er toch duurzaam van te maken? Tot slot: ook besproken in de werkgroep is de angst van inwoners om hun bijstand of hun uitkeringen kwijt te raken wanneer, of deels terug te moeten betalen. In de werkgroep werd gesproken over inwoners toestaan meer bij te laten verdienen in de uitkering. Er werd toen aangegeven dat dit een politiek punt is. Maar wij vragen ons af of hier al door, al naar gekeken is door de wethouder en of dit überhaupt iets is waar wij over kunnen gaan of dat dit meer een landelijke aangelegenheid is.

Mevrouw Schröter-Haas (CDA): Complimenten aan de wethouder voor de heldere nota integrale benadering tussen werk, economie en onderwijs. Wat CDA betreft staat niemand aan de zijlijn. Inwoners die kunnen werken moeten werken, iedereen doet mee als het CDA ligt. Inwoners die niet willen werken willen we stevig aanpakken door de uitkering te korten. Wij vinden het belangrijk er met de kadernota Werk ervoor te zorgen dat er geen enkele inwoner langs de zijlijn komt staan, maar dat er hier ook geen ruimte voor is. We hebben hier ook een paar vragen over. Wat verstaan we onder een harde aanpak? Welke kaders hanteren we voor deze groep mensen en is er voldoende aandacht en capaciteit voor, hiervoor binnen de gemeente Rijswijk? Daarnaast zien we graag speciale aandacht voor statushouders en hun bemiddelen naar werk. Graag zien we dat ze bemiddeld worden naar werk op niveau en zouden we graag zien dat hun niveau ook snel vertaald wordt. Dit is een aandachtspunt, want veel statushouders werken zeer onder hun niveau en hier lezen we eigenlijk verder niets over in de kadernota.

De heer Ezinga (VVD): Ook wij hebben natuurlijk met veel plezier en belangstelling deze nota gelezen. Dank wethouder hiervoor. Wij hebben niet zo heel veel opmerkingen in ruil voor, buiten de vragen die al eens gesteld zijn. Wij onderschrijven eigenlijk ook de vraag **mevrouw Schröter** net stelde over de harde aanpak, wat is dat dan precies die harde aanpak voor de niet-willers? Dus graag een toelichting daarop. Verder ben ik ook content met het feit dat er een risicoparagraaf in het geheel is opgenomen, dat zal mevrouw Bentvelzen niet vreemd klinken, en ben ik ook benieuwd naar de beantwoording rondom de SROI's van **mevrouw Van Nunen**.

De voorzitter: Gaan we over naar GroenLinks en dan kan ik u gelijk voorstellen aan Lara Oude Alink, zij is de nieuwe fractiemedewerker of fractie-assistent van GroenLinks. Ga uw gang mevrouw Oude Alink. U moet denk ik nog even uw microfoon aanzetten.

Mevrouw Oude Alink (GL): Nou, GroenLinks is het met de wethouder eens dat werk of een dagbesteding positief is voor het welzijn en de zelfstandigheid van elke inwoner, en dat de gemeente ondersteuning hoort te bieden als dit niet lukt. Het is goed dat er in deze nota ook benoemd wordt dat het iedereen kan overkomen dat zij zonder werk komen te zitten en ook buiten hun schuld. Verder staan er, zoals de Adviesraad ook opmerkte, veel instrumenten vermeld, maar weinig cijfers of

indicatoren die iets kunnen zeggen over het nut en het succes van deze instrumenten. Wat ons ook opvalt is dat er in dit stuk veel nadruk wordt gelegd op het ondersteunen van ondernemers en minder op de werkzoekenden, terwijl het volgens ons daar wel meer over zou moeten gaan. Het is natuurlijk goed als er in Rijswijk veel werkgelegenheid is, maar daaruit volgt niet automatisch dat er dan minder werkzoekenden zullen zijn. In de nota staat als de eerste ambitie, ambitie nummer één van de afgelopen jaren het versterken van bedrijvigheid in Rijswijk en voor de komende tijd inzetten op een goede integrale dienstverlening vanuit de gemeente die aansluit op de behoefte van werkgevers. Maar volgens ons is vooral kijken naar de vraag vanuit de arbeidsmarkt die best wel snel verandert niet echt een duurzame oplossing. Het is belangrijker dat er wordt gekeken naar de wensen en de talenten van de inwoners. We hebben ook nog enkele korte vragen over regionale samenwerking. Er staat dat het bij elkaar brengen van vraag en aanbod in de regio een ambitie is voor 2021 en wij vragen ons af: was het dat voorheen niet? Wij denken dat de gemeente zeker zou moeten bijhouden naar welke gemeente en naar welke sector elke inwoner zo uit is gestroomd. Wij vragen ons af of dit gebeurt en als dit zo is, of wij als raad inzicht kunnen krijgen in deze cijfers. Een vraag over de innovatieve dienstverlening. Er staan enkele onderdelen van de dienstverlening genoemd die zijn verbeterd en er staat wat zij inhouden, zoals de tools en hoe zij werken. Maar de meetbaarheid ontbreekt daarin. Hoe kan de gemeente aantonen dat de dienstverlening aan werkzoekenden daadwerkelijk gaat verbeteren? En zoals de **PvdA** al opmerkte: hoe gaat de gemeente duurzame uitstroom meten? Over HalloWerk hadden we het ook al een beetje gehad, en wij vroegen ons af of er bij het maken van deze tool is nagedacht over de toegankelijkheid, want ik vond niet het taalgebruik altijd even duidelijk. En ook het gebruikersgemak, dat kon ik nog niet bekijken, maar ik kan me voorstellen dat het nuttig is als de gemeente daar goed naar kijkt. En hoe kan de gemeente er ook voor zorgen dat deze website ook actief wordt gebruikt door de werkgevers aan de andere kant? Nou, in Bereken uw recht, dat is ook een tool, daar wordt genoemd dat het wordt gebruikt om te laten zien aan de inwoner dat werken altijd loont, maar volgens mij heeft de wethouder al aangegeven dat dat niet hoeft te zijn, dat hoeft niet. Zeker met tijdelijke en flexibele contracten, maar zo staat het niet in de tekst. Het staat, er staat dat het altijd loont en ik vroeg me af of dat er dan zo in hoort te staan. Ik heb ook nog een opmerking over de jeugdwerkloosheid. Ik kan me voorstellen dat deze waarschijnlijk wel iets verder toe zal nemen vanwege de coronacrisis maar bijvoorbeeld ook vanwege lastige aansluiting naar de arbeidsmarkt. Ik denk dat dat een aanzienlijk probleem is voor nu en voor de toekomst. Is de wethouder van plan in te zetten op deze groep door passende ondersteuning te bieden? En in de wetgeving moeten werkzoekenden tussen de 21 en 27 jaar eerst nog vier weken de wachttijd door voordat ze een uitkering krijgen en vaak weten zij dit niet en wachten daardoor te lang. Is de gemeente de komende tijd bereid om flexibel te zijn bij bijstandsaanvragen door jongeren?

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Oude Alink, en gefeliciteerd met uw eerste inbreng bij de gemeenteraad. Gaan we over naar D66, mevrouw Koopman.

Mevrouw Koopman (D66): Nou, een duidelijke nota. Veel is er al gezegd. D66 Rijswijk wil dat zoveel mogelijk mensen werken en meedoen en daarom willen wij dat de overheid mensen maximaal ruimte en kansen biedt. Dat wij het beste, zodat zij het beste uit zichzelf kunnen halen. Werk is voor velen niet alleen een salaris, maar ook een plek waar je je ontwikkelt en sociale contacten opdoet. Aan het werk zijn en blijven op een duurzame manier moet daarop vooropstaan en dat zien we heel duidelijk terug in deze kadernota. Toch nog een paar, nog twee vragen. Mensen met een medische urenbeperking kunnen bijvoorbeeld vanwege hun handicap maximaal in deeltijd werken. Vaak blijven zij dan onder de bijstandsnorm en heeft het eigenlijk, werken loont dan vaak niet. En hier, en in andere gevallen, dat is ook al eerder genoemd, ga je naar een tijdelijke baan, val je weer terug, en daar raken mensen bang van omdat dat ervoor zorgt dat de bijstand ook fluctueert en ze vaak dingen

moeten terugbetalen. Sommige mensen kunnen daar niet goed mee omgaan. Wij zijn dan ook wel een voorstander van dat deeltijd in alle gevallen loont en dat mensen dus ook iets kunnen overhouden van dat extra werk. Maar hoeveel is dat eigenlijk in de gemeente Rijswijk? U gaat een tool voor inzetten en, maar, een tool is slechts een rekenmethode. Dus ik zou wel willen weten of het daadwerkelijk inderdaad in alle gevallen loont om te werken. En daarnaast ja, ik heb hem in, bij de armoedebelief ook al genoemd: het financiële kader is wel vrij mager hier. U geeft alleen het totale participatiebudget en geen verdere onderverdeling op hoofdlijnen van het beleid. Verwijzen naar de begroting is ook hier niet voldoende vind ik. Kunt u bij de behandeling in de raad minimaal in de financiële paragraaf de onderverdeling maken in de hoofdcomponenten inwoners aan het werken, sluitende Pro-VSO-aanpak, innoveren in dienstverlening, SROI overal toepassen, want welk budget praten we daar dan over? En lokale en regionale crisisaanpak COVID-19.

De heer Van den Berg (BVR): Voorzitter, op het verhaal had ik een aantal vragen al eerder gesteld. Nu bekend voorkomt, doe ik nog een poging. Voorzitter, uitkeringsgerechtigden moeten soms verschillende trajecten volgen maar doen daarbij wel veelal steeds dezelfde cursus. Ook bij intakes en controlegesprekken moeten zij steeds opnieuw hun verhaal doen. Kan de wethouder toezeggen dat de dossiers van deze mensen integraal worden opgepakt en mensen niet oeverloos hun verhaal opnieuw hoeven te doen. Ook over HalloWerk is al een aantal dingen gezegd. Beter Voor Rijswijk wil nog wel graag weten: hoeveel potentiële werknemers zitten er nu in dit systeem? Mocht men niet iedereen, nog niet iedereen in het systeem zitten, wanneer is dit dan afgerond? En wordt er een effectenmeting bijgehouden zodat we kunnen zien of deze tool daadwerkelijk werkt voor Rijswijk en mensen ook aan een baan helpt? U verwijst in deze kadernota ook naar de kadernota Jeugd en onderwijs. Enige tijd geleden heeft u deze kadernota van de agenda gehaald. Wanneer komen we weer over deze nota te spreken binnen de raad? U verwijst tevens naar de nota Jeugdwerkloosheid vastgesteld in 2016. Wordt deze nota nog een keer geëvalueerd? Ook heeft u het over lokale crisisaanpak. Gaan we hierover nog debatteren in de raad en komt u er nog op terug? Voorzitter, onlangs werden we verblijd in de krant met een artikel over regionale samenwerking social return extra banen in de zorg. Goed dat dit er is. Gaan we dit soort initiatieven meer doen? En kan dit ook worden uitgebreid over andere domeinen dan enkel de zorgsector in het sociale domein? Kunnen de kadernota's die we vanavond gedurende de avond hebben besproken geactualiseerd worden met bijvoorbeeld nieuwe wet- en regelgeving en voortschrijdend inzicht? Dit was het voor Beter Voor Rijswijk voor de eerste termijn.

Mevrouw Kames (RB): Rijswijks Belang vindt het een duidelijke nota en wij sluiten ons nog aan bij de vragen van het **CDA** en de laatste vraag van **D66** betreft dat werken loont ook bij deeltijd. Dat waren onze vragen.

Mevrouw De Man (OR): Onafhankelijk Rijswijk is wederom blij met deze heldere nota en ook wij onderschrijven het belang van een harde aanpak voor de niet-willers en zijn dus er benieuwd naar die aanpak. Verder heb ik her en der wat opmerkingen gehoord over dat werken moet lonen en niet alleen financieel. Nou daar ben ik het natuurlijk helemaal mee eens, maar volgens mij staat dat ook netjes genoteerd in de nota, tenminste dat heb ik er wel uitgehaald. Correct me if I'm wrong. Aanvullend daarop wil ik aangeven dat mensen in hun kracht zetten ook voor ons heel erg belangrijk is, maar in sommige gevallen gaat het simpelweg niet omdat er geen functies zijn in hun kracht of omdat er geen vraag is naar hun kracht. Deze mensen moeten dan gewoon aan de slag met een springplank en ja, laten we eerlijk zijn, je gaat natuurlijk makkelijker van werk naar werk dan van geen werk naar werk, en het hele proces dat je een andere baan hebt waar je misschien mee bekend mee bent is een leerproces en dus loont werk ook weer wel. Als laatste punt de vraag van **mevrouw Van**

Amerongen om eventueel vanuit dergelijke trajecten horecapersoneel te genereren, dat vinden we een hartstikke goed idee, we zijn erg benieuwd naar de wethouder daarop te zeggen heeft.

De voorzitter: Gaan we over naar de eerste termijn van de wethouder. Wethouder Bentvelzen.

Wethouder Bentvelzen: Ik start gelijk bij **mevrouw Van Nunen** want die heeft aangegeven: de SROI, welke stappen zetten we nu extra want dat deden we toch al? En dat klopt mevrouw Van Nunen, we hebben nieuwe beleidsregels SROI 2.0 ontwikkeld. Die worden momenteel geïmplementeerd. Er is meer aandacht voor de monitoring, er is ook meer aandacht voor handhaving, dus dat daadwerkelijk de handhaving op de inzet van SROI. Daarnaast wordt 5 procent indien de SROI niet behaald wordt ten behoeve van de doelgroep ingezet. Dus daar hebben we een soort van ding voor gecreëerd dat het wel ten goede komt van de doelgroep als daar budget overblijft. De matching en jobcoaching waar u aan refereerde dat loopt ook via het lokaal sociaal akkoord. U geeft aan: maak meer gebruik van de Rotaryleden in combinatie met het WSP. Nou daar wil ik naar kijken want ik denk dat dat een mooie toevoeging is die u heeft aangegeven deze avond. Ik ondersteun ook van harte dat u heeft aangegeven dat praktijkleren waar ik onlangs een persberichtje van heb laten plaatsen rondom de startkwalificaties. Ik ben heel blij dat we dat regionaal hebben kunnen realiseren. Het zijn er maar acht, we kunnen zeggen maar acht of het zijn er al acht. Ik ben in ieder geval groot voorstander van dat we dit gaan doorzetten en dat we kunnen gaan kijken bij de andere sectoren hoe we dit nog breder kunnen uitrollen. Dan ga ik over naar de fractie van **Wij**. Die heeft aangegeven de Adviesraad die zit op de duurzame uitstroom. Dat is zeker belangrijk. Tegelijkertijd kunnen wij als gemeente hebben wij niet per se de hand in arbeidscontracten. We zijn daar wel van, we zijn wel van mening dat we heel erg sturen op die duurzame uitstroom, dus dat we kijken naar minimaal een halfjaarcontract of een jaarcontract, dat de mensen daadwerkelijk wel iets hebben om aan de slag te kunnen. Tegelijkertijd, het beste ding om te gaan werken is als je een cv hebt waarin je gewerkt hebt, dus dat helpt altijd wel een stukje mee. En u geeft aan: het benutten van talent dat dat voorop moet staan. Daar ben ik het met u eens en daarin hebben we ook de tool HalloWerk ontwikkeld, ook regionaal. Maar daarin staat dat talent eigenlijk voorop. Er wordt een profiel gemaakt op basis van kwalificaties van die persoon en competenties, en niet per se op afgerond opleidingsniveau. Zowel werknemers als werkgevers zitten in die tool. Dus daarin denk ik dat we goed sturen niet alleen op mensen met een diploma maar ook mensen met talent, en dat we daar aandacht voor hebben. Er is door **Beter Voor Rijswijk** en door een andere fractie gevraagd: hoeveel mensen zitten er nu in HalloWerk vanuit het WSP? We hebben zeshonderd klanten die daarvoor in aanmerking komen. We hebben nu vierhonderd klanten een profiel op HalloWerk, en dit jaar nog worden de resterende tweehonderd klanten ook in HalloWerk in, nou ja, daar ingezet. De effecten daarvan worden gemeten en de lokale managementinformatie is daarbij in volle ontwikkeling. Dus daar wordt wel een effectenmeting gedaan. **Gemeentebelangen Rijswijk** heeft gevraagd: hoe zit dat met die wel mensen die wel kunnen werken maar niet willen werken? De link, daar ligt dus de link met het niet-willerstraject **mevrouw Van Amerongen**. Daar komt nog een heel uitvoeringsplan op. U heeft ook gezegd: wat doen we nou als een plaatsing niet duurzaam is? Dat is iets wat helaas speelt op die arbeidsmarkt, dat zei ik net ook al: we kunnen werknemers niet dwingen om langere contracten aan te bieden. Maar vanuit werk kom je wel het snelste weer aan werk en we proberen wel te sturen op in ieder geval halfjaar of jaarlijkse contracten. Tegelijkertijd wordt die harde aanpak ook nog verder ontwikkeld in de uitvoeringsnota van het Lokaal Sociaal Akkoord 2.0 **mevrouw Van Amerongen**. **Mevrouw Schröter** die heeft gevraagd om speciale aandacht voor de statushouders. **Mevrouw Schröter** wij hebben een consulent statushouders op het WSP zitten die zich helemaal en expliciet bezighoudt met de doelgroep. Daar wordt rekening gehouden met de achtergrond van de statushouders, maar uiteraard zijn we ook genooddaakt om rekening te houden met de arbeidsmarkt hè, past de arbeidsmarkt van Nederland ten opzichte van het land en de opleiding van de

statushouder van herkomst, past dat allemaal bij mekaar. Maar daar wordt goed naar gekeken en daar zit een consulent op die dat stuurt. U heeft nog aangegeven nou de cijfers HalloWerk, daar heb ik wat aandacht aan besteed. **Mevrouw Koopman** die heeft nog gerefereerd aan mensen met een medische beperking of urenbeperking, of mensen die tijdelijk terugvallen en is het dan nog steeds wel sprake van werken loont. Er is mij in ieder geval toegezegd vanuit de afdeling dat we dat zeker mee willen nemen in het uitvoeringsplan en dat we op dat thema ook wel een pilot willen draaien om te kijken hoe we dat nou het beste kunnen vormgeven vanuit onze gemeente voor mensen die wel kunnen werken maar niet een bepaald aantal uren. Dan willen we gaan kijken dat we wel zorgen dat het werk daadwerkelijk loont. Voorzitter, ik kijk nog even naar de fractie van **Wij.** heeft ook nog gerefereerd aan de startkwalificatie. Is er een mogelijkheid om mensen werkend een startkwalificatie te laten halen? Ik hoop dat ik die vraag goed heb opgeschreven want ik kan het zelf bijna niet lezen. Maar dat is wel iets wat we natuurlijk proberen ook via die regionale samenwerking wat we onlangs hebben gedaan, samenwerking met Tzorg waardoor we acht mensen aan de slag hebben gekregen zonder startkwalificatie maar lekker door te werken en door te doen gewoon aan de slag zijn gegaan en daar nu gewoon een hartstikke leuke baan hebben gekregen. Dan is er door **GroenLinks** nog gevraagd, u zegt er ligt veel nadruk op ondernemers in plaats van de werkzoekenden. Ja, ergens begrijp ik dat wel maar zonder economie en zonder arbeidsplekken kan je überhaupt niks betekenen voor werknemers. Dus vandaar dat ook onze economie belangrijk is en dat er ook een link is gelegd met de economische strategie van de gemeente Rijswijk. U geeft aan of wij toetsen naar welke gemeente en/of sector stromen klanten uit. Dat wordt natuurlijk wel bijgehouden bij het WSP maar ik weet niet in hoeverre dat vanuit de AVG of iets dergelijks ik dat verderst door kan delen, maar er wordt wel bijgehouden waar iemand naartoe uitstroomt, dat staat in de systemen. U heeft aangegeven, is de tool van HalloWerk wel gebruiksvriendelijk? Tot nu toe krijg ik geen klachten van werknemers of werkgevers die hem in gebruik nemen. Ook werkgever gebruiken hem namelijk, er zitten er al behoorlijk wat in regio-gebonden gezien. Dus daar hoor ik niks van terug. U heeft nog aangegeven of er is een vraag gesteld over de horeca, volgens mijn was dat **Gemeentebelangen**. Dat daar jeugdwerk, of ten minste, dat daar ook een gat in de markt is gezien corona. We zijn ook een pilot gestart met een soort van jobvlog voor de horeca. Daar wordt in ieder geval een start mee gemaakt dat mensen zich kunnen presenteren door middel van een filmpje. Daar kunnen horecamensen die staan natuurlijk te springen om extra mensen in de bediening of in de keukens, dus dat pakken we op die manier op en tegelijkertijd is het ook een onderdeel, jeugdwerkloosheid in zijn geheel is een onderdeel van onze aanpak met de crisismiddelen die we regionaal hebben voor de corona, in corona-aanpak. Dat staat ook omschreven in de kadernota Werk en daar is jeugd een onderdeel van. **Beter Voor Rijswijk** heeft daar ook aan gevraagd van joh, u heeft het over de lokale crisisaanpak, komen we daar nog over te spreken? Ja, deze kadernota geeft de kaders voor de crisisaanpak maar de inhoudelijke vertaling daarvan die komt terug in het Lokaal Sociaal Akkoord 2.0, de uitvoeringsnota van deze kadernota. De doelgroepen waar dit betrekking op heeft wordt, benoem het nog maar even voor de zekerheid, staat in hoofdstuk 2 maar het zijn zelfstandige ondernemers met ontslag bedreigde kwetsbare jongeren en flexwerkers. Die hebben we vanuit de regio geoormerkt als dat we daar extra op gaan inzetten en voor Rijswijk is dat om en nabij de vier ton die we aan extra middelen krijgen. Uit mijn hoofd gezegd, dus hang me daar niet aan op alsjeblieft. U geeft aan, **Beter Voor Rijswijk** vraagt nog wanneer komt de kadernota Jeugd en onderwijs terug naar de raad want die zelf van de agenda afgetrokken, dat klopt. Die komt het derde of vierde kwartaal 2021 naar de raad terug. U verwijst, of ik verwijst naar die jeugdwerkloosheid wanneer die is, die is vastgesteld in 2016. Wanneer wordt die geëvalueerd? Die is geëvalueerd in de kadernota Werk onder ambitie 4. HalloWerk heb ik beantwoord van **Beter Voor Rijswijk**, en Beter Voor Rijswijk heeft nog gevraagd: laat die mensen nou niet in verschillende trajecten continu dezelfde gesprekken voeren bij iedere cursus of iedere intake opnieuw hun verhaal doen. Ik wil de toezegging doen dat we de casuïstiek zo integraal mogelijk proberen aan te vliegen en dat we zo min mogelijk de

mensen als een soort van papegaai hun verhaal elke keer oeverloos overnieuw moeten vertellen, want daar worden mensen natuurlijk niet gemotiveerd van, daar worden ze alleen maar gedemotiveerd van. Dan krijgen we situaties waarin er wordt gesuggereerd dat we niet luisteren. Als laatste vraag vanuit Beter Voor Rijswijk is er ook nog gevraagd: SROI, andere sectoren. Volgens mij heb ik dat aangegeven. Praktijkleren wordt toegepast en we kijken ook naar andere sectoren, niet alleen het sociaal domein. Voorzitter, volgens mij heb ik het allemaal in de eerste termijn behandeld. Mocht het niet zo zijn, het spijt me, dan lukt dat in tweede termijn.

De voorzitter: In ieder geval een hele poging gedaan. Zijn een heleboel vragen en antwoorden, dank u wel wethouder Bentvelzen. Gaan we over naar de tweede termijn. Verzoek ik u weer uw handje op te steken als u daar behoefte aan heeft. Mevrouw Van Nunen.

Tweede termijn

Mevrouw Van Nunen (PvdA): Ja voorzitter en wethouder vooral, bedankt voor de eerste termijnbeantwoording van deze derde kadernota. Voor u een hele lange zit. Zit in de zin van, ja we zitten er allemaal maar ik bedoel in de actieve vorm. Maar meestal zie ik ook nu dezelfde woordvoerders dus het is een beide kanten een pittige avond. Dank voor de beantwoording van de SROI. Maar ja, alleen handhaving, dan denk ik: past dat in de kadernota Werk als ambitie? Ja oké. Maar het gaat vooral om de handhaving van dat ieder bedrijf ook levert hè, bij SROI als ze een overheidsopdracht krijgen. Oké, ik dacht dat er misschien nog wel wat meer achter, maar oké dat is wel belangrijk want dat brengt mensen wel weer in de benen, aan het werk die anders niet aan de slag zouden kunnen. Die vraag van **GroenLinks** vond ik wel interessant over jongeren in de bijstand, want het leek dat uit een bericht wat ik op de website las van de week of vorige week, dat juist met name er meer jongeren in de bijstand door corona zijn gekomen. Dat heeft vast te maken met de tijdelijke contracten die jongeren ook hebben in diverse sectoren. In hoeverre bent u daar alert op wethouder, op instroom van jongeren in de bijstand. En juist in deze tijd hè, want het lijkt een aparte doelgroep te zijn die bovengemiddeld nu in de bijstand komt, en vast vanwege die onduidelijke contracten. Ik ben het met **mevrouw Koopman** eens dat de pijlers ook budgettair moeten worden toegevoegd, want dat lijkt me eigenlijk ook wel transparant dat we weten welk budget naar welke pijler gaat. Dus kunt u dat toezeggen? En dat werken in de bijstand, op verschillende punten kun je dat uitleggen hè, met bijvoorbeeld parttime werk en dan een stukje bijstand nog als aanvulling. Ik vind dat een heel interessant concept om mensen langzamerhand en ook binnen de mogelijkheden die ze bijvoorbeeld privé hebben maar ook op andere wijze, om die langzamerhand toch weer uit die bijstand te kunnen begeleiden. Dus ik vind die suggestie ook wel heel interessant naast die eigen suggestie die ik had gedaan, om ook goed te kijken naar deeltijdwerk onder, in verschillende varianten. Dat, deeltijdwerk is niet altijd gewoon twintig uur werken, maar ook binnen bepaalde tijdsvakken hè. Dat zou ik nog wel graag van u willen horen, of u daar meer op wil inzetten in het kader ook van innovatie. En misschien heb ik gemist hoor maar hebt u de vraag van **mevrouw Amerongen** beantwoord over werken naast een bijstandsuitkering? Dat heb ik niet gehoord. In Amsterdam gaan ze het doen. Ik ben er erg voor als we dat in Rijswijk ook met een pilot zouden proberen, want daardoor hoopt in ieder geval de gemeente Amsterdam, en dat blijkt ook uit andere pilots al, dat mensen daardoor ook weer eerder geheel uit de uitkering zijn. Ik ben heel benieuwd naar uw antwoord daarop.

Mevrouw Oude Alink (GL): Ja ik begrijp ook inderdaad wel dat zonder economie dat er geen werkgelegenheid is, het was vooral een beetje het punt dat het helemaal bovenaan de ambitie stond en dat viel mij op. Wat mij betreft zou die volgorde misschien wat anders moeten zijn. En ik had nog de vragen over de jeugdwerkloosheid inderdaad zoals de **PvdA** net zei. Inderdaad is de gemeente daar alert op dat dat waarschijnlijk de komende tijd best wel wat toe zou kunnen nemen, en ziet de

wethouder ook in dat het heel belangrijk is om juist jonge werkzoekenden goed te ondersteunen, omdat dat echt het moment is om ervoor te zorgen dat ze nog een goede start kunnen maken op de arbeidsmarkt want dat kan heel erg veel schelen op de lange termijn. Ook had ik nog de vraag of de gemeente flexibel wil zijn bij bijstandsaanvragen voor jongeren in de komende tijd.

De heer Van den Berg (BVR): Voorzitter, Beter Voor Rijswijk heeft niks te melden in de tweede termijn en hoopt dat deze nota zonder, als hamerstuk door kan in de raad.

Mevrouw De Man (OR): Nog een heel kort vraagje: ik hoorde de wethouder over jobvloggen voor horeca, werkzoekenden binnen de horeca. Is daar ook iets over bekendgemaakt? Want mij komt het niet bekend voor en zoals u weet kom ik natuurlijk een beetje uit de horecafamilies. Maar ik heb dat eigenlijk nog nooit gezien en ik denk dat er een heleboel ondernemers ook in Rijswijk onwijs gebaat zullen zijn bij dit, bij zo'n vlog. Dus ik ben eigenlijk wel heel erg benieuwd of we daar nog iets mee kunnen doen.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw De Man. Gaan we over naar de beantwoording in tweede termijn. Wethouder Bentvelzen.

Wethouder Bentvelzen: En om maar gelijk met de deur in huis te vallen: ja **mevrouw De Man**, dat is volgens mij gisteren hebben we daar een gesprek over gehad met iemand die dat nou, bedacht heeft. Dus het is vanuit mij enthousiasme dat ik dat zo snel vertel, maar dat moet nog een uitrolling krijgen in de stad en dan zullen de ondernemers daar vast en zeker ook heel erg blij van worden. Dus dat komt nog, dus dat is logisch dat u daar nog niks van gezien heeft want dat wordt nog verder uitgewerkt. Maar dat we het gaan doen dat is een ding wat zeker is. Er is mij gevraagd door andere **Partij van de Arbeid** maar ook door **GroenLinks** in de eerste termijn al de vier weken voor kwetsbare jongeren. Die hoeven geen wachttijd van vier weken aan te houden in de gemeente Rijswijk. De financiële paragraaf, want dat was ik vergeten in de eerste termijn. Gewoon de belangrijkste vraag denk ik die nog gesteld is. **Maar die kan ik toezeggen net zoals ik die heb toegezegd bij de andere nota dus die zal ik toevoegen voor de raadsbehandeling volgende week.** Het bijverdienen naast de bijstandsuitkering. Ja, we ... Ik dacht dat al toegezegd te hebben, mee te willen nemen in het uitvoeringsplan, om daar een pilot mee te gaan starten. Dus ik hoop dat dat voldoende is voor **mevrouw Van Nunen**. We nemen het mee in het uitvoeringsplan en we gaan dat testen. Ik vind het wel een innovatief idee, dus laten we dat in Rijswijk doen. De SROI dat was inderdaad wat ik met handhaving bedoelde **mevrouw Van Nunen** zoals u dat zelf omschreef. Dat we daar handhaven bij de werkgevers eigenlijk, dat ze zich wel houden aan die social return en als dat niet zo is dan hebben we een bepaald percentage bedacht waarin de middelen dan bij elkaar komen die dan weer ten goede komen van de doelgroep. En de instroom van jongeren in de bijstand hebben **GroenLinks** en de **Partij van de Arbeid** nog naar gevraagd. Ja, we houden dat nauwlettend in de gaten. Iedereen die bij het WSP komt die krijgt gewoon zijn of haar aandacht, ook de jongeren. De jeugdwerkloosheid die zal wellicht wat toenemen omdat er natuurlijk heel veel op d'r gat heeft gelegen door corona, maar daarvoor wordt er natuurlijk ook vanuit de regionale middelen om wat extra's te doen voor bepaalde doelgroepen, zoals dat is opgenomen in die kadernota, de lokale crisisaanpak, daar zitten ook de kwetsbare jongeren en de flexwerkers tussen en die vallen denk ik ook wel onder de grote vlag van de jeugdwerkloosheid. Dus daar is zeker aandacht voor. Voorzitter, volgens mij heb ik dan alle vragen beantwoord.

De voorzitter: Dank u wel wethouder Bentvelzen. Kijk ik heel even het Forum rond of dit als akkoordstuk naar de raad zou kunnen. Ik zie allemaal knikkende gezichten. Dat is unaniem? Dat is mooi, gaan we dit als besprekstuk ...

Mevrouw Van Nunen (PvdA): Nee.

De voorzitter: Ah, ik zie toch, nee ik was iets te snel. Ik zie de handen van mevrouw Van Nunen en mevrouw Koopman omhooggaan dus dat betekent dat we het gewoon als bespreekstuk mee gaan nemen. Dat is prima.

Mevrouw Van Nunen (PvdA): Ja, voorzitter ...

Mevrouw Koopman (D66): Ik wil het best als, oh. Ik wil het best als akkoordstuk maar ik wil wel die financiële paragraaf dat die er daadwerkelijk in zit dus ik ...

Mevrouw Van Nunen: Nee, maar voorzitter dat vind ik een te belangrijk punt dus het is: nee, geen akkoordstuk mits, en dan zijn we er zo doorheen. Dus als het een akkoordstuk is dan moet het weer veranderen in de orde van de agenda van 15 juni. Het is nee, mits, wat mij betreft.

De voorzitter: Is duidelijk mevrouw Van Nunen. **Dat hebben we dan allemaal goed tussen de oren, dat zullen we ook aan de voorzitter van de raad meegeven en dan kijken we allemaal even naar de financiële paragraaf.** Mochten we ons daar allemaal in vinden dan ga ik ervan uit dat u allemaal uw inbreng zeer beperkt houdt bij de raad. **Gaat het voorlopig mee als bespreekstuk.**

17. Vragenuur – Rondvraag (algemeen) – Vragen IB's en RA's

De voorzitter: Daarmee hebben we het laatste raadsvoorstel afgesloten en hebben we nog één agendapunt. Dat is het vragenuur. Er is een actuele vraag ingediend over het AZC door **Beter Voor Rijswijk**. Dat betreft signalen die ontvangen zijn over incidenten die op het AZC plaatsgevonden zou hebben, en een vraag over het leeg opleveren van het AZC-terrein. Ik heb met Beter Voor Rijswijk afgesproken dat deze vragen schriftelijk afgedaan worden en daarmee hoeven ze nu niet gesteld te worden.

Dan hebben we een vraag over de IB-brief Evaluatie jaarwisseling, de IB 21-054 van **GroenLinks**. Ook met GroenLinks heb ik afgesproken dat deze vragen schriftelijk afgedaan kunnen worden. Die zullen naar de griffie opgestuurd worden morgen, zodat de wethouder die kan beantwoorden.

De vraag over IB 21-048 van **Rijswijks Belang** die is deels al beantwoord en verder staat het volgens Forum op de agenda om verder besproken te worden.

Dan houden we alleen nog de vraag over RA 21-033 over de rekenkamer van **D66**. Ook die vraag is al deels beantwoord via de griffie met het antwoord van de rekenkamer, maar mevrouw Koopman had daar nog een vervolgvraag over. Mevrouw Koopman, ga uw gang.

Mevrouw Koopman (D66): Ja, eigenlijk een hele korte vraag. Ik had hem aan de griffie gesteld om te weten wanneer die zou komen en op basis daarvan heb ik gehoord dat het college hem drie weken verlengt die beantwoording, waardoor die net na de kadernota valt. Ik zou hem eigenlijk wel net daarvoor willen hebben zodat we hem daar eventueel afhankelijk van het rapport nog ietsje over kunnen meenemen. Anders valt hij zo'n beetje in limbo en dan gaan we er pas in september/oktober over praten en dat wil ik, zou ik eigenlijk niet willen.

Wethouder Bentvelzen: Hij moet ook voor de zomer, dat ben ik met **mevrouw Koopman** eens. Dus dat is het enige wat ik kan toezeggen. Is dat voldoende mevrouw Koopman, of heb ik u '...'

Mevrouw Koopman (D66): Nou, ik, wat ik begrepen heb van de griffie is dat hij dus net na de kadernota komt. Dan hebben we officieel nog een week geen reces maar dan gebeurt er helemaal niks meer.

Wethouder Bentvelzen: Nee, '...'

Mevrouw Koopman (D66): Omdat jullie drie weken extra gevraagd hebben.

Wethouder Bentvelzen: Ja, niet alleen wij hoor, meerdere gemeenten. Gemeente Zoetermeer onder andere en ik kan er nog wel een paar terugzoeken in mijn e-mailbestanden. Uiterlijk 12 juli zal die in

de, bij de Rijswijkse gemeenteraad gedeeld worden. Ja, meer kan ik daar eigenlijk voor nu even niet van maken. Dus ik snap... Bedoelt u kadernota of het kaderdebat?

Mevrouw Koopman (D66): Het kaderdebat ja, is dat ik hem, dat we hem daar weer eventueel nog wel in ons verhaal mee kunnen nemen als daar dingen in staan, en dat verwacht ik eigenlijk wel, waar we wat mee zouden willen ook. Dus niet zo zeer het behandelen van dat document zelf, maar wel dat we de informatie hebben die erin staat, zouden kunnen gebruiken in ons kaderdebat.

Wethouder Bentvelzen: Ik snap de oproep van **mevrouw Koopman** en ik ga er echt alles aan doen om dat zo snel mogelijk bij u te krijgen. Maar ik kan de toezegging niet doen dat u dat voor het kaderdebat heeft, want dan heb ik een toezegging gedaan die ik misschien niet na kan komen. Dus ik ga het nog een keer navragen, maar ik, wat ik tot nu toe heb gekregen is uiterlijk 12 juli en kan ik hem niet verder naar voren trekken.

Mevrouw Koopman (D66): Oké, dus dat is eigenlijk in het reces. Maar goed, doe uw best en dan hoor ik het wel.

De voorzitter: Duidelijk. Fijn als u uw best doet inderdaad wethouder Bentvelzen dat we het nog mee kunnen nemen in het kaderdebat. Misschien al een deel van de informatie aan de werkgroep Sociaal Domein kan doen toekomen voordat het een officieel stuk wordt. Sluiten we daarmee ook het vragenuur af.

18. Sluiting

De voorzitter: We hadden een lange agenda voor vanavond, we hadden een pittige uitdaging met elkaar. Het is **tien over half twaalf**, ik denk dat we het ontzettend goed gedaan hebben met elkaar. Ik wil u hartelijk danken voor uw inbreng en zeker ook het kort, bondig en concreet behandelen van de raadsvoorstellen. Mevrouw Koopman wil graag een laatste woord hebben. Mevrouw Koopman.

Mevrouw Koopman: Nou, ik wil u bedanken voor het hele goede strakke, maar toch ruimte geven aan iedereen waardoor we inderdaad binnen de tijd dit gered, gerealiseerd hebben. Dat mag ook wel eens gezegd worden.

De voorzitter: Dank u wel.